

EMERSON DODŽ

DOCK HOLIDEJ

CENA 40 DINARA

BROJ 139

DOSAO JE TIHO
I UŠAO U LEGENDU

ŠANSZA ZA HOLIDEJA

★ **DOK HOLIDEJ** ★

EMERSON DODŽ

ŠANSA ZA HOLIDEJA

NIŠRO FORUM OUR MARKETPRINT

EDICIJA VESTERN ROMANA
DOK HOLIDEJ
Broj 139

Glavni i odgovorni urednik:
Svetozar TOMIĆ

Urednik
Zorka ĆIRIĆ

Naslov originala
Emerson Dodge
TEN GRAVES TO GOMORRAH

Recenzija:
Radomir MILOSAVLJEVIĆ

Adaptacija i prevod:
Dragoslav MILOSAVLJEVIĆ

Lektor:
Zorka ĆIRIĆ

Tehnički urednik:
Ferenc BARAT

Korektori:
Marta MLADENOVIC
Marija KEČKEŠ

Štampa: 23. V 1983.
Tržište: 7. VI 1983.

Izdaje i štampa NIŠRO FORUM — OUR MARKETPRINT, Novi Sad, Vojvo-
de Mišića 1. Glavni i odgovorni urednik: Svetozar TOMIĆ. Urednik: Zorka
ĆIRIĆ. Naslov originala: Emerson Dodge — TEN GRAVES TO GOMORRAH.
Copyright: UNIVERSUM PRESS.
Oslobodeno osnovnog poreza na promet, mišljenjem Pokrajinskog sekretarijata
za obrazovanje, nauku i kulturu SAP Vojvodine, broj 413-279/73. od 19. maja
1973. godine.

Na pretposljednem stepeniku Dok Holidej je zastao i pokretom usana prebacio cigaru iz jednog ugla usana u drugi. Hrapav histeričan kikot iz grla razderanog lošim viskijem i lošim duvanom razlegao se salunom i pred prizorom koji je odjednom iskrsnuo pred njim, Holidej je ustuknuo. Ali, bilo je kasno. Čovek koji se maločas kikotao, presekao je smeh i glasom punim siktave pretnje povikao. — Napred gringo, dođi ovamo.

Holidej je ostao na mestu. U mislima je grozničavo tražio izlaz iz situacije u koju je upao zahvaljujući sopstvenoj gluposti. Još posle doručka koji mu je poslužen u sobi, čuo je neku gužvu u salunu koja se kasnije utišala ako tu ne računa povremeno lupanje čaša i flaša, ali, obično budno njegovo šesto čulo ga je ovoga puta izdalo, i nije blagovremeno proverio šta se događa dole. Nešto kasnije je dolazak dilažanse poremetio tišinu, a onda je posle kratke galame opet nastala tišina koju je samo jednom prekinuo prigušen ženski krik. Opet je zatajila njegova uobičajena opreznost i nije se zainteresovao šta je tome razlog. Sada je taj svoj nehat morao da plati.

— Hajde, gringo, pridruži nam se. Možda će prisustvo jednog kicoša ohrabriti ovu lepoticu.

Dok Holidej je čvršće stisnuo cigaru zubima i sišavši poslednja dva stepenika ušao u salun gde ga je čekao neobičan prizor. Sabijeni za

jedan sto u neposrednoj blizini šanka, sedela su tri čoveka, jedan debeljuškast, proćelav, odeven u građansko odelo, jedan brkajlija srednjih godina sa širokim „stetsonom“ na glavi i jedan omaleni čovek u svečanom odelu kao da je spreman za sahranu, sa putnom torbom na podu pored sebe, koji je izgledom ostavljao utisak trgovačkog putnika. Sva trojica su sedeli sa rukama na stolu i unezvereno gledali četvoricu od kojih su trojica stajali u polukrugu, a jedan zatvarajući polukrug sedeo zavaljen na stolici raskalašno isturenih nogu i jednu devojku odevenu ili tačnije poluodevenu u suknju, i rascepanu bluzu od bele svile koju je pridržavala žaketom od finog tamnozelenog somota pritisnutim na prsa. Vozar tek pristigle dilažanse ležao je na podu nepomičan, verovatno oncsvešćen udarcem revolvera, jer oko njega nije bilo tragova krvi koji bi ukazivali na povredu.

— Lepotica je izgleda vrlo stidljiva, jer joj do sada nisam čuo glas... sem nekoliko reči protesta — nastavio je čovek raskalašno raskrečen na stolici, za koga se, zbog njegovog širokog „sombreira“, kitnjaste španske odeće, lošeg engleskog jezika i pogrđnog naziva „gringo“ moglo zaključiti da je Meksikanac. — A ja ne volim stidljive devojke... pogotovu ako su lepe.

Meksikanac je bio mršav čovek, ružnog sitnog lica, široko razmaknutih očiju i pri govoru je otkrivao

požutele krnjave zube. Dok je govorio, igrao se revolverom koji je ljuljao u naizgled mlitavoj ruci razmetljivo prebačenoj preko naslona stolice. Duboko usađenim lukavim očima pažljivo je pratio svaki Holidejev pokret iako se po njegovom naizgled šaljivom držanju moglo pomisliti da je stvarno zaokupljen onim što je govorio. Ali, Dok je dosta znao o ljudima, i znao je da ispod raskalašnog držanja vreba zmija spremna na skok. Znao je, takođe, da mu ne preostaje ništa drugo nego da sluša.

— Lazaro — rekao je Meksikanac jednom od trojice svojih družbenika odevenim kao i ostali u odela meksikanskih peona. — Pogledaj ima li džentlmen gringo nešto što bi ga moglo dovesti u iskušenje da napravi neku glupost... — Iscerio se krnjavim zubima i zavrteo pištolj oko vrata. — Što mu ne bih savetovao.

Lazaro je bez reči poslušao i prišavši sa strane, izvadio. Dok revolver iz futrole i zadenuo ga sebi za pojas. Zatim mu je uzeo iz džepa tabakeru i novčanik zaobljen od svežnja novčanica. Kada je ugledao srebrnu tabakeru i novčanik, Lazarove oči su pohlepno zasijale, i on je učinio pokret kao da će ih staviti u džep, ali je razmetljivac kratko zacoktao jezikom i pružio ruku, na šta mu je Lazaro bespomoćno doneo uzeti plen.

— Gle, gle, džentlmen gringo je parajlija — rekao je vadeći iz tabakere mirišljivu cigaru. — Davno nisam video ovako lepu tabakeru. Isplatilo se doći ovamo...

Sve vreme, međutim, Dok Holidej je kao odsutan, netremice posmatrao devojkicu koja je stajala u centru između četvorice nasilnika, zainteresovan koliko njenom lepo-

tom toliko i pozom bespomoćnog mučenika koja je izbijala iz celog njenog stava. Bila je visoka i vitka, elegantnih, dugih nogu koje su se samo naslućivale pod nabranom putnom suknjom, krhlog struka i bujnih grudi koje je skrivala žaketom pritisnutim na prsa. Inala je dugu crnu kosu koja je uokvirivala ovalno nežno lice ukrašeno parom blistavih očiju i poluotvorenim, rumenim, punim usnama, između kojih je izvirivao niz zuba. Raskošno lepa, stajala je zgrčena između četvorice nasilnika koji su gladnim očima proždimali njenu lepotu, kao vuci koji jedva čekaju da u žrtvu zariju iskežene zube.

Očnivši da su strasti zagrejane do belog usijanja i da neće proći dugo vremena do finala drame, Holidej je krajičkom oka krišom obuhvatio salun. Ni pomena o nečijoj pomoći! Gostioničar je bled i prestravljen stajao za šankom, a sem trojice putnika koji su nepomično sedeli za stolom u salunu nije bilo nikoga. Grad je počivao u potpunom mrtvilu. Šerif nije postojao već više od šest meseci. Bio je, dakle, prepušten sam sebi, a protiv četvorice zlikovaca goloruki gnev je vodio pravo na groblje. Morao je biti miran.

Ali, nije bilo predodređeno da se dan završi mirno.

— Sedi gringo — rekao mu je Lazaro i gurnuo ga rukom na stolicu pored jednog od stolova. — I stavi ruke na sto. — Zatim je prišao šanku i dreknuo na krčmaru. — Gde je taj viski svinjo?

Dograbilivši flašu koju mu je krčmar dodao drhtavom rukom, Lazaro je otpio nekoliko gutljaja i okrenuo se prema devojkici koja se tako opet našla u obruču. Razmetljivac je i dalje sedeo zavaljen na svojoj stolici,

ali je samo još više pružio svoju ispruženu nogu i vrhom čizme poduhvatio ivicu devojčine suknje i zabacio je uvis. Ispod dignute suknje blesnula su obla kolena i čipkasti porub veša, i devojka je refleksno gurnula suknju nazad i unezvereno pogledala oko sebe kao da traži izlaz. Četvorica nevaljalaca su prasnuli u glasan smeh.

Dok Holidej je instinktivno pomerio nogu kao da će ustati, ali je razmetljivac munjevito okrenuo revolver prema njemu i zapeo oroz. Preteće metalno „klik” propratio je razmetljivac rečima u kojima je bilo još više pretnje. — Ne, nel Budi miran, gringo.

Holidej je zastao, iako su mu celim telom zamileli žmarci jarosti. Pred njime se odigravalo najogavnije nasilje, a on je bio nemoćan da ga spreči. Zategnut kao opruga, posmatrao je devojku kako se muči i tone u stravično beznade. Pogled pun molbe i očajanja prelazio je s jednog na drugog nasilnika, i kao odgovor nailazio samo na smeh i požudno mrmljanje zabalavljenih usta. I kao da je njena nemoć delovala izazovno na razularene nevaljalce, Lazaro je pružio ruku i dočepavši žaket na njenim prsima naglo ga trgao. Zajedno sa žaketom potegao je i bluzu, začulo se resko cepanje svile i iz poderane beline izronile su sazrele, jedre grudi ukrašene mrkim vrhovima. Devojka je vrisnula, pokrila prsa rukama i raspamećena jurnula pored Lazara. Ovaj je uspeo da je uhvati za mišicu, ali se devojka istrгла i u Meksikančevoj ruci je ostao još jedan komad svile. Sada već potpuno obnaženog gornjeg dela tela, devojka je jurnula pored Holideja, a Lazaro se ustremio za njom praćen raskalašnim smehom ostale trojice.

Ono što se posle toga odigralo trajalo je samo nekoliko sekundi i da je neko sa strane iz bezbedne udaljenosti posmatrao niz dramatičnih zbivanja, možda bi bio u stanju da ispriča šta se tačno desilo. Ali, takvog posmatrača nije bilo i zbog toga, imajući u vidu okolnosti koje su prethodile, nije čudo što je Holidejev poduhvat kasnije dignut na nivo legende o hrabrosti i hladnokrvnoj spretnosti za rizik. Kada je Lazaro pojurišći za devojkom proleteo pored njega, Holidej je munjevito pružio ruku i istrgao mu svoj revolver sa drškom od slonovače, koji je bandit držao zadenut za pojasom. Da li je to učinio ulazeći svesno u smrtni rizik, ili ga je instinkt džentlmena stihijno gurnuo u pomoć izbezumljenoj ženi koju su nasilničke ruke vukle u ponor sramnog nasilja, nikada se neće znati, jer motive tog postupka možda ni sam Dok nije znao. Taj munjevit potez ipak nije izmakao oku razmetljivog vođe bandita i on je istog trenutka uperio revolver na Holideja i stisnutih zuba pritisnuo okidač. Pucanj je grmnuo kao tresak грома, ali Dok je već padao prema podu, zajedno sa stolicom na kojoj je sedeo i metak ga je samo malo okrznuo po mišici. Razmetljivac nije uspeo da opali drugi metak, jer ga je Dokov kuršum pogodio između široko razmaknutih očiju i bacio ga prema leptirastim vratima kao iz pračke. Ni ostala dvojica nisu prošli bolje. Dok su se oni mašali oružja, Holidej je kotrljajući se po podu već ispalio dva hica, i oba bandita su pala, pogođena. Bio je ostao samo četvrti bandit, Lazaro.

Od momenta kada mu je Dok istrgao revolver iz pojasa do trenutka kada se napercnim revolverom okrenuo prema njemu, prošlo je nekol-

ko sekundi, i Lazaro je imao vremena da potegne revolver. Ali je sudbina htela drukčije. Raspaljen devojčinom nagotom, on je u dva skoka stigao i šćepao, što mu je odnelo nekoliko dragocenih trenutaka. Kada je potegao revolver i nanišanio, Holidej ga je već imao nanišanu, i mada je strahovao za devojčin život, nije imao drugog rešenja nego da opali. Pritisnuo je okidač istovremeno kada i Lazaro, i dva pucnja su se slila u jedan. Ali, Lazaro je bio suviše obuzet svojom žrtvom da bi bio precizan. Pre nego što će opaliti, devojka se očajnički počela otimati, i on je promašio. Ali je zato Dokov hitac pogodio cilj. Kao ponet uraganom, Lazaro je odbačen na zid i crvenih grudi skljkao se na pod.

Devojka ga je pogledala, užasnuto raširenih očiju zatim joj je pogled preleteo do ostale trojice bandita koji su ležali na podu, i uz jedva čujan uzdah zakolutala očima. Holidej je jedva uspeo da skoči i prihvati je u naručje. Nagu do pojasa sa rukama mlitavo opuštenim pored tela, poneo je prema sobi na spratu i ne okrećući se doviknuo krčmaru. — Donesi bokal hladne vode i ubrus, brzo!

— Ko sti vi? — rekla je slabim glasom kada je otvorila oči a onda je kratko kriknula i rukama grčevito pritisnula na grudi žaket kojim je bila pokrivena. Nešto rumenila joj se vratilo u obraze od pomisli da je neki nepoznati čovek mogao videti bez odoce na sebi. — Gde sam? Šta se desilo? — zapitala je usplahireno.

— Na bezbednom mestu. Sve je

prošlo i nemate više čega da se plašite — rekao je Dok Holidej gledajući je u oči.

— Oni... ljudi... gde su? Šta je s njima?

— Nemojte misliti na njih, oni nisu važni. Bitno je da vas više neće ugrožavati...

Devojka je malo počutala i još uvek držeći žaket čvrsto na grudima pogledom obišla prestoriju. — Kako sam dospela ovamo?

— Ja sam vas doneo — odgovorio je Dok Holidej. — Onesvestili ste se kada je došlo do pucnjave, sećate li se? — Dok je govorio, Holidej je i nehotice zadržao pogled na njenim zaobljenim mišicama i glatkim ramenima koja su izvirivala ispod žaketa.

Devojka je primetila njegov pogled i još više porumenela. — Sećam se — rekla je, i dodala. — Hvala vam, Ali, želela bih da... uzmem svoje stvari i...

— Vaše stvari su tu — rekao je Dok Holidej i ustajući sa kreveta pokazao rukom na putnu torbu pored stola. — Možete se obući i malo odmoriti. Vaša dilažansa će nastaviti put tek posle dva časa. Vozar je jedva došao svesti.

— Hvala još jednom — ponovila je devojka tiho. — A... kome imam da zahvalim za sve ovo? Ko ste vi? — dodala je snishodljivo.

— Ja sam Džon Holidej, ako baš želite da znate, ali ne verujem da je to uopšte važno.

Devojka se trgla i učinila pokret kao da će ustati, ali se setila da je neodevena i prilegnuvši žaket uz telo opet legla. — Džon Holidej, poznat kao Dok Holidej?

— Da — odgovorio je Dok začuđeno.

— Onda mi je vaše ime vrlo važno, ne možete ni slutiti koliko mi je važno. Zbog vas sam prevalila

veliki put i već sam bila izgubila nadu da ću vas naći.

Holidej je začuđeno digao obrvu. — Tražite me? Zašto?

— Na vas me je uputio vaš prijatelj šerif Vajat Erp. Ja sam Lana Frejzer. — Dodala je sada već sasvim živahna. — Moram da razgovaram sa vama o jednoj vrlo važnoj stvari. Hoćete li da me pričekate u salunu dok se obučem.

Holidej je potvrdno klimnuo glavom i zatvorivši vrata za sobom sišao u salun iz koga su nekoliko minuta pre toga ođneli dvojicu mrtvih bandita. Dvojicu ranjenih građani su previli i zatvorili u jednu šupu, da tu sačekaju oblasnog šerifa ako prežive. No, Holidej nije razmišljao o njima dok je sedeo za stolom u uglu i razmišljao o devojci i razlogu zbog koga je došla. Na razjašnjenje nije morao dugo da čeka, jer se ona pojavila desetak minuta kasnije. Ponovni susret sa čovekom koji je video bez najintimnije odeće, opet je izazvao rumenilo u njenim obrazima i ona je sela za sto izbegavajući da sretne njegov pogled. No, Holidej se držao sasvim prirodno i pošto im je krčmar poslužio kafu, on je započeo razgovor.

— Dakle šta je to zbog čega ste me tražili?

— Razlog je moj brat. On je oficir i osuđen je na smrt za zločin koji nije učinio.

Holidej je zamišljeno digao obrve. — To se ne dešava baš često. A kakav je to zločin koji mu se pripisuje?

— Biću sasvim kratka. Pre nekoliko meseci puk mog brata je vodio kampanju protiv jednog apačkog poglavice u pustini preklina Arizone. Posle sukoba kod klanca Medveđa Kandža, puk je zarobio nekoliko Apača. U toku noći jedan

zarobljenik je uspeo da se odveže i pokuša da pobjegne. Oficir zapovednik straže je pripucao i ubio četiri zarobljenika, a jedan je, mada ranjen, uspeo da pobjegne. Izričita naredba je, međutim, bila da se sa zarobljenicima postupa čovečno. Moj brat je osuđen za ubistvo i vojni sud ga je osudio na smrt. On, međutim, to nije učinio.

Tek posle kraćeg ćutanja, Dok Holidej je zapitao. — Kako je to moguće? Šta su rekli njegov komandant, ostali oficiri? Svedoci?

— Svi su posvedočili da je moj brat izvršilac zločina, ali, to je laž.

— Kažete da su svedoci lažali? — primetio je Dok sa nevericom u glasu. — Zašto? Da li je za to postojao neki razlog?

— Bojali su se.

— Od koga?

— Od pukovnika Hardinga, komandanta puka.

— Zašto bi pukovnik Harding imao razloga da vaš brat bude osuđen, i zašto bi terao svedoke da lažno svedoče, to ne razumem.

— Zato što je on izvršio zločin. On je ubica.

Holidej je sa razumevanjem pogledao Lenu. — Žao mi je što vas je zadesila takva nesreća, ali, ne vidim kakve ja veze imam s tom aferom.

— Vi treba da dokažete nevinost, mog brata i spasete ga smrti.

— Ja?! — zaprepastio se Dok. — Šta vas navedi na pomisao da ću se prihvatiti te uloge?

— Vaš prijatelj Vajat Erp je govorio o vama kao o plemenitom čoveku. Tvrdio je da biste samo vi mogli otkriti i dokazati istinu, ali, da ne zna da li ćete hteti da se prihvatite posla. Ja... ja sam spremna da vaš trud i veštinu bogato

nagradim. Daću... daću vam pet hiljada dolara ako uspete da dokažete nevinost mog brata.

— Hej! — Rekao je Dok i digao obrvu. — Pet hiljada dolara je ogromna svota. Čitavo bogatstvo.

— Život mog brata vredi više. Pre nekoliko meseci nasledili smo znatnu sumu novca i spremna sam da sve to potrošim samo da spasem Džona.

Dok je duboko uzdahnio i sa prikrivenim sažaljenjem pogledao devojkicu. — Čujte, čak i ako bih iz bilo kog razloga prihvatio taj zadatak, šanse na uspeh su minimalne. Ako su svi svedoci jednodušno potvrdili da je vaš brat pucao, onda ne vidim kako bih mogao dokazati nešto drugo. Vaša zamisao je unapred osuđena na propast.

— Nije. Treba samo navesti svedoke da kažu istinu.

Holidej je resignirano zavrteo glavom i stisnuo usne. — Samo to. Pod pretpostavkom da su naterali da lažu, da više nemaju razloga za to, da se ne boje zbog lažnog svedočenja, da ih nadem i još puno toga. Mis Frajzer, zar ne shvatate da vaše nade više o tankoj niti?

Lana ga je pogledala u oči, a onda je oborila glavu i uglovi očiju su joj se ovlažili. — Shvatam, ali ne mogu da se pomirim s time da Džona više neće biti. Učiniću sve da to sprečim.

Dok Holidej je posmatrao ispunjen protivurečnim osećanjima. Žalio je jer je verovao u njenu iskrenost, ali se sa sažaljenjem mešao i osećaj privlačnosti čiji su koreni poticali od trenutka kada je polunagu nosio uz stepenice saluna. Nije mogao da se otme osećaju tople prijatnosti koja ga je obuzela kada se setio kako je izgledala u njego-

vom naručju, i kako je uzbudivo dodir njene nežne, meke kože. Onda mu takve misli nisu padale na um, ali sada ga je utoliko više kopkalo kakve se sve tajne kriju u tom divnom živahnom telu. Ugasio je cigaretu koja je dogorevala i zapitao. — Ko su svedoci sa kojima bi trebalo pokušati, mis Frajzer. Koliko ih ima?

Lana je živnula. — Ima ih šest. To su Džori Stenvort, Art Martin, Vint Vellington i još trojica drugih kojima se izgubio trag. Ali, mislim da bi trebalo pokušati sa Džori Stenvortom. To jest... ako ste odlučili da mi pomognete.

— Džori Stenvort — ponovio je Dok kao da nije čuo njeno pitanje. — Ko je taj?

— Bio je izvidnik u puku kada se desila tragedija. Odmah posle suđenja pao je i sada živi negde na granici.

— Da, pokušaću da ga nadem. Ali ništa ne mogu da garantujem.

Željna da odgovor potvrdi nečim opipljivim, Lana je pohitala. — Gde hoćete da vam uplatim predujam, mister Holideje, na koju banku?

— O nagradi ćemo kasnije govoriti mis Frajzer — rekao je Dok gledajući je kao da je zamišlja u nekoj drugoj sredini, mestu i vremenu, i ona je maglovito naslutila kuda njegove misli blude. Osetila je da je prožima prijatno uzbudjenje neočekivanog i tajanstvenog misaonog spajanja i izdajničko rumenilo osvetlilo joj je obraze. Prekorela je sebe zbog toga, i vratila se brizi za brata.

Užareni vrh cigarilosa svetleo je u mraku crvenkastom svetloću. obeležavajući put kojim je Dok Holidej prešao ulicu Sotgan obasijao mesečinom i zastao na uglu.

Prošlo je dva časa od kako je dilažansa klopajući prešla preko mosta na Bisernoj reci i ušla u ružan mali grad Babilon. Pošto je rekao vozaču da i njegovog konja smesti u gradsku štalu ušao je u salun i barmena zanitao za visokog čoveka po imenu Džori Stenvort. kome je glavno obeležje bilo kosa dugačka do ramena i brzo potezanje revolvera. na šta je ovaj samo slegao ramenima. Ali, šapat u zalovima saluna govorio mu je da Džori Stenvorta ipak poznaju u tom gradu i da će brzo proširiti vest da dugokosog skauta i revolveraša traži došljak koji uprkos otmenom izledu ne ostavlja utisak mekušca i plašljivca. Dva časa je Holidej šetao ulicama i svuda nailazio na sleganje ramenima i prazne poglede, ali je uprkos tome slutio da je njegov čovek još uvek u Babilonu.

Dok Holidej je pogledom prekopavao pomrčinu. U traganju za čovekom dva časa su dugo vreme. Možda ga je instinkt ovoga puta varao.

Iza njega ulične svetilike izlivala su mutno žućkasto svetlo na ulicu i zraci bleštave svetlosti prstasto su se širili kroz prozore saluna „Uplakana cura“ i „Kolski točak“. Nasuprot toj bleštavosti, deo Babilona poznat kao stari grad počivao je u tami, tih i preteći neprijatan.

Ali, Dok Holidej i opasnost su bili stari prijatelji i otpiknuvši vrhom srednjeg prsta užareni opušak cigare, on se uputio u mrak.

Džori Stenvorta nije našao u „Bukaru“ salunu u starom gradu.

Rečeno mu je da nije viđen ni u hotelu „Granica“. Nije ga sreo ni oko stočnih obora koji su se tu nalazili, niti na šetalištu, u ulici Sotgan.

Nestrpljenje je počelo sve više da zahvata Holideja, i on se naslonio ledima na jedan nebojen drveni zid i iz tabakere izvadio tanku havana cigaru. Babilon je bio Stenvortovo uobičajeno stanište; znao je da je u gradu boravio poslednjih nedelja; instinkt mu je govorio da je negde u blizini. Ali, ako se Stenvort nalazio u Babilonu, zašto se skriva? Da li se Džori od nečega plašio? Ili je krio neku krupnu tajnu koja ga je mučila?

Slegnuvši ramenima, pustolov je stavio novu cigaru u usta i kresnuo šibicu o drveni stub. Kratkotrajan odsjaj plaménika obasijao je bleđan sjaj sivoplavih očiju koje su činile kontrast sa tamnim markantnim obrvama i neupadljivo bleđim licem, posledicom dugotrajnih noćnih bdenja. Kao u partijama pokera i sada je izraz njegovog lica bio spokojan, ali tvrd i nerekoalehljiv. Svaki susret sa tim čovekom mogao je biti opasan kao susret sa kobrom.

Iz tmine jedne nastrešnice, vukući noge u poderanim vojničkim čizmama, ogrnut dronjavom kišnom kabanicom izašla je jedna džinovska silueta. Silueta se iscerila i žmireći očima obrubljenim pijanim crvenilom koje su morale da razaznaju samo obrise predmeta rekla.

— Daj mi dolar za čoliju kafe, druškane.

Holidej je zavukao prste u džep prsnika ali je do njega u tom trenutku dopro voni alkohola. Pijanac, pomislio je, ali i jadnik. Hitnuo mu je srebrni dolar i udobnije

se namestio na svom mestu. Pijanac je uhvatio novac u letu i oči su mu blesnule.

— Daj još jedan. Kad je čovek sam, mnogo ožedni.

Dok Holidej je osetio da ga podilazi odvratnost. — Produži dalje. ništarijo.

Misleći da je našao laku žrtvu protuva se agresivno približio. — Daj dolar nalickani kučkin sine! — Procedio je kroz zube — ili ću te ubiti!

Holidej ga je ošinuo oštricom dlana po vratu. Udarac je bio kratak tek koliko dužina zamahnute podlaktice, ali je pogodio cilj strahovitom snagom da je odrpanac kao pokošen pao i ostao da leži. Holidej je ponovo upalio ugašenu cigaru i hitnuo dogorelo palidrvce pored oborenog čoveka. Udahnua je duboko i lagano se udaljio; zaboravio je pijanca pre nego što je odmakao pola bloka. Za čoveka koji je kao Holidej često prisustvovao kafanskim tučama, ovakvi incidenti nisu bili ništa neobično.

Posle još jednog časa bezuspešnog lutanja Dok Holidej se uputio ka gradskoj štali. Ptičica je mora biti ipak pobegla. Neće biti lako pratiti trag njegovog konja pri mesečini, ali budući da je bivši vojni izviđač jahao vojnog konja potkovanog specijalnim potkovicama. traganje će biti znatno lakše.

Kada je ušao u gradsku štalu njegov ždrebac ga je pozdravio zadovoljnim rzanjem. Odškrinuvši jače plamen fenjera koji je visio na stubu, Holidej je pomilovao svog konja po gubici. Otvorivši odeljenje za opremu, ušao je unutra i potražio pribor. Klimnuo je zadovoljno glavom. Pogrbljeni štalari je do sitnice postupio po njegovim na-

ređenjima. Konj je bio očišćen tako da mu se dlaka presijavala, i isto to je važilo i za opremu. Trebalo je još samo proveriti da li je neko te noći uzео konja iz štale. Taj neko mogao je biti čovek koga je tražio.

— Hej, gde si ti starče?! — pozvao je prijatnim baritonom. Niko nije odgovorio. Holidej se osmehnuo setivši se kako je pretio štalaru da ga ne čeka ako mu konj ne bude dobro namiren. Mora biti da je prepao jadnog starca. Onda je prestao da se osmehuje. Čuo je da se nešto pomaklo iza njega. Pre nego što je uspeo da se okrene osetio je na kičmi pritisak nečeg tvrdog i okruglog.

— Ne miči se!

Dok Holidej je stao nepomičan.

Tražio je Džori Stenvorta. Izgleda da je Džori Stenvort našao njega.

Nečija ruka je zmijski obgrlila Holideja i izvukla mu „kolt“ iz futrole.

— Sada možeš da se okreneš.

Dok Holidej se okrenuo. Stenvort je bio visok i mršav, prodornih zelenih očiju. Duga žuta kosa padala mu je na ramena. Brkovi su mu takođe bili dugački i vrhovima se spuštali na uglove usana. Za zapadnjaka izgledao je uredno i čisto obučan, ali je bio rođen i odgojen na granici. U životu se bavio svim i svačim, bio je kauboj, železničar i nedavno i vojni izviđač u tvrđavi Sač. Džori Stenvort bio je tvrd i opasan kao osica dirnuta u gnezdu. Ali, nije bio revolveraš. Holidej je to znao.

— Dok Holidej. — Bivši vojni iz-

vidnik je prevaljao to ime po ustima kao da mu proba ukus.

Holidej je pažljivo osmotrio ovog čoveka i klimnu glavom. Stenvort je uspeo da ga iznenadi i zato ga nije trebalo potcenjivati.

Stenvort je napravio grimasu i otkrio krupne, snažne zube počutele od žvakanja duvana.

— Za tebe bi bilo najbolje da brzo i bez laganja kažeš šta hoćeš. Holideje, jer sam ja od onih koji postaju nervozni kada se neko raspituje za mene.

— Ne znam zašto biste bili nervozni, Stenvorte. Došao sam da razgovaramo o poslu.

— Kakvom poslu?

— O masakru u dolini Sandaun Vels.

Izvidnikove zelene oči su se za trenutak zaiskrile varnicom iznenađenja, a onda su opet postale hladne. Stav udaljenog, usamljenog čoveka koji je skaut zauzeo mnogo više je naličio držanju koje je taj čovek imao pred vojnim sudom u Džubavilu koji je desetak dana pre toga sudio poručniku Džonu Frejzeru. Toga dana Džori Stenvort je nadmeno ispršen stao na postolje za svedoke i zvonkim glasom potvrdio činjenicu da je Frejzer hladnokrvno ustrelio četvoricu od petorice zarobljenih Anača na mestu zvanom Sandaun Vels. Frejzerov advokat nije bio u stanju da toga dana pokoleba Stenvorta, a on nije pokazivao znake da će biti pokoleban sada, u svetlosti štalske svetiljke.

— Kladiš se na propalog konja špijunčiću — rekao je sa stavom nadmoći u sebi. — Sandaun Vels je istorija.

— Frejzer je još živ, Stenvorte.

— Dok mu omča ne izduži vrat. Reci šta si hteo Holideje.

— Frejzer me je angažovao da dokažem njegovu nevinost pre nego što mu namaknu omču oko vrata — rekao je Dok. — On tvrdi da su lagali svi oni koji su u sudu govorili protiv njega. Rekao mi je da je pukovnik Harding najveći lažljivac od svih. Ali, pukovnik je suviše velika zverka da bih mogao da stignem do njega pa je izabrao sledećeg velikog lažljivca... — Senka osmeha dotakla je Holidejeve usne. — Izabrao je vas Džori.

Pretnja je zaplamsala u Stenvortovim očima. — Na tom suđenju ništa lažno nisam rekao. Holideje.

— Onda nećete imati ništa protiv da mi odgovorite na nekoliko pitanja.

— Slušaj Holideje — rekao je skaut oštro — možda drugi pred tobom s poštovanjem idu na prstima, ali sa mnom to nije slučaj. Nije mi se donalo kada sam večeras čuo da me traži neki sumnjiv kicoš sa kravatom. Budući da sam od miroljubive sorte ljudi ja sam se prikrrio u verovanju da ćeš se mirno udalжити. Ali kada ti nisi otišao, odlučio sam da uhvatim bika za rogove... a to sam učinio kada sam te saterao ovamo. Dakle ti si rekao šta imaš, a ja sam rekao svoje. Sandaun Vels je završena stvar, i nemam ništa da kažem tebi ili bilo kom drugom, ni sada ni kasnije. — Snažni čovek je digao glavu. — Je li ti to jasno, Holideje? Ili moram da ovo potkrepim „koltom“?

Bio je to upečatljiv govor ali Dok Holidej nije bio čovek koji lako podleže govorima, makar kako ozbiljni bili, pogotovu što je Stenvort u svojim postupcima pokazao

neke amaterske greške. Ni jedan pravi revolveraš ne bi propustio da Holideja temeljito pretrese i potraži skriveno oružje. Polazeći na ovaj detektivski zadatak Holidej se, suprotno svom uobičajenom ponašanju, opremio i dodatnim sredstvima odbrane, sluteći da može upasti u razne opasne situacije. Naravno, zelenooki Džori će ga ubiti, jer je to po njemu bio najbolji ishod ovog posla. Dok je to znao. Odlučio je stoga da koliko koliko izjednači snage. Na pritisak prsta iz male futrole na rukavu u šaku mu kliznuo mali ali ubojiti pištoljić „deringer”.

Blesak svetlosti na malom pištolju naveo je Stenvorta da se prene kao da je pred njega iskočila zmija zvečarka. Iskoristivši taj trenutak prednosti, Holidej je udarcem šake po ruci izbio Džoriju revolver iz ruke. Oružje palo u slamu, i Dok je naperio pištoljić na Džorija kada je iza sebe čuo neki šum.

Bilo je to samo slabo šuškanje slame, ali je i to bilo dovoljno da alarmira Holideja i natera ga da se okrene u trenutku kada je zaglušujuć tresak potresao zgradu. Tane je zviznulo Holideju pored uha i bez mnogo nišanja Holidej je ispalio hitac na osobu koja se pogurena šunjala od ulaza. Napadač se zgrčio i pao na zemlju u istom trenutku kada je sa tavana štale grunula puška. Holidej je odgovorio „deringerom” i mali pištolj je izvršio svoju funkciju. Puška je pala na slamu.

Holidej se glavačke bacio prema pušci. Nije mu bilo potrebno da vidi da bi znao da je Stenvort skočio da dohvati svoj ispušteni revolver. Čim je dohvatio tanki deo kundaka, Holidej se zakotrljao u

stranu. Grmljavina Stenvortovog „kolta” ispunila je odaju, i dva kuršuma su se zarila u slamu i zemlju pored Holideja koji je zauzeo položaj za paljbu i za tren oka repetirao pušku. No ipak je zadržao prst na obaraču, jer se setio crnokose lepotice koja je želela da nešto dokaže... ali, bez ubijanja. Dva čoveka su, međutim, već bili mrtvi, a treći je bio na domaku smrti, od nje su ga delili samo delići sekunde. U tom sudbonosnom trenutku, Holidej je čuo sebe kako viče.

— Ne moraš da pogineš, Stenvorte!

Ali, već je bilo suviše kasno. Preostalo je samo: ubiti ili poginuti. Bivši vojni izvidnik je zauzeo poziciju za sigurniji hitac. Holidej je video crnu cev „kolta” smrtonosno razjapljenu prema sebi kao na strelištu. U očajanju, pritisnuo je okidač. Džori Stenvort je odbačen unazad, a hitac iz njegovog „kolta” je odleteo kroz vazduh.

Holidej je lagano ustao, čvrsto stiskajući u rukama pušku. Ali u štali nije bilo više nikoga. Samo su tri mrtva čoveka ležala na slami.

•

U ranu zoru bivši poručnik Džon Frejzer stajao je pored prozora odeven samo u pantalone i zavijao cigaretu od duvana za lulu i potamnelog komada grubog papira. Bio je potpuno budan i zadovoljan što se oslobodio noćne more koja ga je pohodila u snovima.

Čudno je to, razmišljao je, o čemu sve čovek razmišlja u ovakvim trenucima. Postojalo je mnogo važnih, vitalno važnih stvari čija ga

je sadržina morala okupirati, a ipak, on je bio sklon da se seća samo malo važnih stvari. Kao na primer jutro u proleće kada se zemlja budi iz svog zimskog sna i kada u čistom, oštrom vazduhu čovek oseća miris dima logorske vatre. Miris dima je zaista nešto čega se vredi sećati. Ali, da li je bilo nečeg boljeg od arome crne kafe ujutru, posle noćnog patroliranja kroz zemlju Apača? To je tek bio miris koji je kao prsti umetnika na žicama violine dražio želudac gladnog čoveka.

Visoki čovek se osmehnuo. Bleda svetlost koja je prodirala kroz prozor bacala je senku rešetaka na njegovu bledu zatvoreničko lice. Mirisi, prizori, zvuci. Blesak jelenovog belog repa koji tražeći skrovište preskače oboreno deblo. Dani u patroliranju, a onda odmor na Istoku sa Ganom. Vraćanje u detinjstvo kada je kao dečak od mekog drveta izrezao svoj prvi pištolj. Igranje vojnika, mada to u stvari nije bila samo igra već i pripremanje za život za koji je znao da će uslediti. Život vojnika, uvek samo život vojnika.

U hodniku je odjeknuo bat koraka. Koraci su se zaustavili i vrata čelije su se otvorila.

— Unesi to unutra — naredio je kapetan Mič Dželison i ordonans je ušao praćen oficirom. — Dobro jutro Frejzere.

— Dobro jutro kapetane.

Frejzer je bacio pogled na poslužavnik koji je ordonans stavio na sto. Komad mesa, jaja, hleb, kafa. Seo je da doručkuje. Ordonans je izašao, a Dželison je prišao bliže i naslonio se ramenom na zid. Oficirov glas je otkrivao izvesnu meru ogorčenosti.

— Jutros imate posetioce, Frejzere.

— Zaista? — promućao je Frejzer, ustia punih sočnog mesa.

— Vaša sestra... — Dželison je zastao i izraz lica mu je postao mekši kao uvek kada je razmišljao o Lani. Odmah zatim izraz očiju mu je opet otvrdnuo. — I vaš prijatelj kockar... ili revolveraš.

Frejzer je lagano spustio viljušku. — Holidej se vratio?

— Prispeo je u Džubavil u toku noći.

Frejzer je ustao nervozno. — Je li imao sreće sa Stenvortom, kapetane? — Osudenik je znao da kapetan nije obavezan da mu bilo šta kaže, ali, dvojica oficira bili su prijatelji u garnizonu Fort Sač pre incidenta u Sandaun Velsu, zbog koga je Džon Frejzer optužen i proglašen krivim. Ozbiljni Dželison je prekomandovan u Džubavil gde je trebalo da vodi brigu o zatvoreniku do dana izvršenja kazne.

Kapetan je mrdnuo bradom i pogledao hladno. — Zavisí šta smatrate srećom. U svakom slučaju, našao je Stenvorta u Babilonu.

Dok je govorio, u njegovom glasu se osećao prizvuk nečeg zloslutnog, primetio je Frejzer. Zapitao je nestrpljivo. — Da li je tamo bilo nekih neprilika, kapetane?

— Ne znam šta ste drugo mogli očekivati kad ste vi : vaša sestra odlučili da angažujete takvog čoveka? Naravno da je bilo gužve. Pre dve noći Stenvort i još dvojica drugih ubijeni su u Babilonu u obračunu koji se odigrao u gradskoj štali. Nije potrebno biti mudrac da bi se pogodilo ko je to učinio, Frejzere.

Frejzer je lagano seo i počeo besmisleno da trlja šake o kolena. Džori Stenvort je lagao na sudu.

Frejzeru se učinilo da jedini čovek koji bi mogao da nade Stenvorta i natera ga da povuče svoj lažni iskaz može biti samo neko kao Dok Holidej, čovek koga je Vajat Erp opisao kao najhrabrijeg i najinteligentnijeg pustolova na Zapadu. Frejzer je znao rizik angažovanja takvog čoveka, ali, drugog nije bilo. Trojica mrtvih je ipak bilo previše. Nikada nije ni sanjao da će cena biti tako visoka.

Prošlo je dosta vremena pre nego što je mogao da progovori normalnim glasom. — Hoćete li mi dozvoliti da razgovaram s njim, kapetane — zapitao je.

— Na nesreću, nemam nikakvo zakonsko pravo da vas sprečim da se vidite i razgovarate sa kim hoćete. Primili smo izveštaj iz Babilona i očigledno je da je taj dželat oružje potegao u samoodbranu, pa stoga zakon ne može ništa da preduzme. Naravno, ako kažete da ne želite da ga vidite...

— Moram da ga vidim.

— Džone, razumem kako se osećaš i shvatam da se hvataš za slamku, za bilo šta što te može spasiti. Ali da se povežeš sa takvim tipom, kockarom i revolverašem kao što je...

— Znam sve o Doku Holideju, kapetane — sada već sigurnim i normalnim tonom. — Pre mesec dana ni mrtav ne bih imao nikakvog dodira sa takvim čovekom, ali, vremena su se promenila. I sada mi se ne sviđa ono što radi i čime se bavi. Ali, otkrio sam da ni kod njega nije sve crno kao što na prvi pogled izgleda. On ima svojih dobrih strana, a sasvim sigurno je karakteran i pouzdan tip.

— Bićeš začuđen kad vidiš kakav je.

— Možete biti ironični koliko ho-

ćete, kapetane, ali, mislim ozbiljno. Na prvom mestu uverio sam se da je Holidej nepokolebiv u onome što naumi. Dokaz je da je u Babilonu rizikovao život.

— Ja bih radije da nemam takve nepokolebive ljude pored sebe.

Govorite kao iz knjige, kapetane. Dozvolite mi da vas podsetim da su me, onoga dana kada je pukovnik Harding odlučio da zlonamerno uništi moju karijeru i pošalje me na vešala, svi ljudi koje sam smatrao iskrenim prijateljima bez kolebanja napustili. Svi do jednoga!

Dželson se trgao i ukrućenog držanja pošao prema vratima.

— Ne vidim razloga da kopate po starim ranama, Frejzere — rekao je resko i okrenuo ključ u bravi. — Po vojnim pravilima svaki oficir je dužan da oficiru koji bude osuđen zbog teške povrede vojnih pravila, odmah uskrati prijateljstvo i vernost. — Začutao je za trenutak, a onda energično nastavio. — Ako sam dobro shvatio vi želite da razgovarate sa tim čovekom?

— Da. Što pre je moguće.

— Urediću sastanak za jedanaest časova. Želite li još nešto?

— To je zasada sve. Hvala... kapetane.

Frejzer je zadržao ukrućen vojnički stav sve dok se teška rešetkasta vrata nisu zatvorila za Dželsonom. Tek kada ga ovaj nije mogao videti on je klonuo ramenima i umorno se spustio na grubu drvenu klupu pored stola. Nisu razumeli ništa. Kako su i mogli kad nisu u njegovom položaju. Samo čovek osuđen na smrt zna šta je pravo očajanje.

Očajanje...

Praznim očima pogledao je kroz prozor. Napolju je nebo bilo jasno

plavo kao da se ništa nije desilo. Bilo je trenutaka tih poslednjih nedelja kad nije verovao da je sve što se događa zaista stvarnost, i da se događa baš njemu, sinu ratnog generala, jednom od najboljih kadeta u Vest Pointu i oficiru od karijere. Samo pre nekoliko nedelja stajao je na pragu briljantne karijere, a sada je zubima i noktima grizao da izbegne sudbonosan zagrljaj dželatove zamke. Ljudi koje je nekada ubrajao u svoje verne prijatelje i drugove, napustili su ga. Sada je uživao potporu i podršku samo svoje sestre i jednog avanturiste sumnjive prošlosti.

Odbacio je iz glave te misli i ponovo se usredsredio na doručak. Nije mogao sebi da dozvoli da ne jede, rekao je sebi odlučno. Ali, kada je prineo viljušku sa komadom hladnog mesa do usta, prizor tri mrtva tela ispružena na zemlji u grču nasilne smrti kao vizija mu je izašao pred oči i apetit ga je napustio.

Taj doručak biće obrok koji će morati da preskoči, shvatio je na kraju. Ustavši na noge, prišao je prozoru i počeo da pravi još jednu cigaretu od krutog papira. Pitao se da li je čak i njegov život bio vredan da se za to angažuje čovek kao Holidej. Nije bio u pitanju novac, jer je sreća htela da ga ima. Ali, da li je vredelo za jedan život žrtvovati tri, bez obzira što je jedan od njih bio lažov.

II

Džuli Brener je volela viski, gladak dodir svile na telu i naročite crnomanjaste muškarce.

Bar tako je rekla Holideju, osmejujući mu se sa jarkocrvenim na-

mazanim usnama. — Znaš li koliko dugo sam čekala na pravog, čestitog lafa da se pojavi na ovim crvljivim vratima, Džoni darling? Ne znaš? Pune dve crvljive godine!

— Šta mi kažeš — bio je Holidejev kratak odgovor, jer očigledno nije bio impresioniran njenom pričom. Sedeo je na visokoj stolici na kraju šanka u salunu „Srebrni dolar”. Sedeo je leđima oslonjen na zid i u negovanoj ruci držao upola ispijenu čašu viskija.

— To je čista, najsvetija istina — nastavila je da ga ubeđuje salunska zabavljačica nimalo obeshrabrena nedostatkom oduševljenja kod njega. Sa dvadeset pet godina starosti, izgledom malo nagojena, ali još uvek sa skladnom figurom i dosta lepim licem pod debelim slojem šminke. Džuli je provela deset godina ispijajući alkohol u memljivim salunima, i nije se lako predavala. — Naravno, neki lafovi su svračali s vremena na vreme — nastavila je da čereta — ali, bili su malo mlohavei. Znaš, polucrvljivi, kako da ti kažem. — Prevukla je uperenim prstom niz njegovu mišicu sledeći nejasnu konturu nabrekle žile. — Nisu bili tako čvrsti i kremen kao ti, Džoni darling.

— Šteta.

— Možda ipak nije, šta misliš? Čuj, hoćeš li da me častiš jedno piće, dečko?

Holidej se okrenuo barmenu i pucnu prstom. — Posluži je — ali i dalje nije pokazivao interese da se upusti u razgovor.

Džuli je stegnula zube spremna da zagriže. Ona je igrala ulogu lef-tine ljubavnice pijanicama iz Džubavila i okoline, i nije bila navikla da se prodaje krupnijim ribama, parajlijama ili značajnim ljudima. Do njih nije mogla doći, a oni sit-

niji je nisu interesovali. Ali, ovoga puta sjajnočka Džuli je bila ozbiljno zainteresovana. Naišla je na strašnog lafa, ne toliko gromadno građenog koliko ubojitog držanja i pogleda, što joj je još više odgovaralo. Odmah po njegovom dolasku u Džubavil, ocenila je da je taj crnoki džentlmen pravi primerak najlafovskog soja i to njeno oduševljenje nije se ništa smanjilo posle saznanja za događaje u Babilonu.

— U čemu je stvar, Džoni dečko? — Navaljivala je dalje. — Zar ti se ne dopada moj stil?

Holidej joj je posvetio malo zainteresovaniji pogled. — Ne, pre bih rekao da mi se dopada, Džuli. — Prevaljao je preko usana. I nije lagao. U toku godina lutanja i potucanja po salunima upoznao je dosta mladih dama, „zabavljačica” kojima je zadatak bio da goste navuku na trošenje novca porudžbinama piva za sebe ili „svoju damu” koje je obično bila obična obojena voda, i smatrao je da je Džuli bolja i manje napadna od ostalih. Džuli Brenner je možda bila prosta i prodavala se za novac, ali, Dok je u njoj naslućivao tragove još živog poštenja. A poštenje je bila vrlina koja se nije često sretala na mestima gde su se ukrštali putevi kockara, revolveraša, siledžija, drumskih razbojnika i svakog drugog šljama.

Džuli je zablistala. — Čuj, od tebe je zaista lepo što tako govoriš. Džoni srce. I ne ljutim se što nisi mnogo raspoložen za razgovor. Vreme je večeri, i u ovo doba kod nas nema mnogo gužve, pa gazda i ne očekuje od mene bogzna šta.

Holidej je sivoplavim očima odmerio koštunjavog čoveka koji je stajao na suprotnom kraju šanka. Neko mu je rekao da su Džuli i Varn Hardkesl ljubavnici. Vlasnik

saluna nije blagonaklono gledao na ponašanje svoje zabavljačice, jer mu nije odgovaralo da toliko pažnje posvećuje nekome ko celo veče pije jedno piće, i Holidej je bio dosta siguran da je bio predmet razgovora između Hardkesla i dvojice građana koje je ovaj služio.

— Možda bi morala da bolje proceniš, Džuli — posavetovao je Dok srknuvši piće.

— Vern me nije kupio celu, daje mi samo platu za određen posao — odgovorila mu je Džuli kao da mu je pročitala misli. — Sem toga, sviđa mi se tvoje društvo, mada nisi baš mnogo društven, Džoni mali moj.

— Šta mogu kad sam takav — odgovorio joj je Dok slegnuvši ramenima. Pokreti su mu bili odmereni i držanje neusiljeno. Na kraju teškog dana voleo je da se opusti.

— Oh, sigurna sam da nisi ni upola tako loš kao što kažu.

— A koliko sam loš, šta kažu?

— Pa... priča se da si u Babilonu ubio trojicu... uključujući Džorija Stenvorta.

— U pravu su, to je istina. — Usne su mu se izvile u prezriv osmeh. — A ljudi koji ubijaju ljude u buketima po tri komada, nisu podobno društvo za mlade dame Džuli.

Ona se netremice zagledala u nje ga i zapitala tiho. — Šta je to što čoveka natera da ubije, Džoni dragi?

Pitanje ga je zateklo nespremno, i Dok se za trenutak zbunio mada je to bilo čudno za čoveka koji je uvek imao oklop na sebi. Ali, bilo je trenutaka kada bi neko iznenada bačeno koplje probilo oklop i jedan od tih trenutaka bio je ovaj. Stajao je netremice zagledan u Džuli, tražeći reči, sve dok

Hardkeslov opori glas nije naterao Džuli da ustane.

— Idem da vidim šta ta glupenda hoće, Džoni dragane. Nemoj mi pobeći.

Holidej se zagledao za njom, misleći samo o onome što ga je pitala. Onda je digao čašu i zagledavši se u svoju sliku u ogledalu iza šanka počeo da se priseća šta je to što čoveka natera da nekog ubije.

Početak se odigrao davno, desetak godina ranije kada je prvi put udahnuo vazduh Dalekog zapada. Dešperatan, progonjen mislima o bolesti i bliskoj smrti, prepuštao se životnoj matici rezignirano kao utopljenik. Ali, i takav nije mogao, tačnije nije hteo, da se pomiri sa grubom silom i nasiljem, i kada ga je revolveraš Romero ponizio, smogao je snage da poželi da živi bar toliko dugo da vrati dug. Nedelja ma je, učio da poteže revolver i uspeo je da stekne brzinu i preciznost ne samo zahvaljujući prirodnim refleksima i ruci naviknutoj na klavirske dirke, već i osećaju da život i onako stremi jednom istom cilju: Smrti, i da je beznačajno da li će ovaj svet napustiti danas ili sutra. Taj osećaj dao mu je onu, neverovatnu hladnokrvnost koja ga je u kritičnim trenucima činila nepobedivim. Kada se posle nekoliko nedelja pogledao oči u oči sa Romero, revolveraš je u njegovim sivoplavim očima ugledao stravičnu sliku smrti. Metak koji ga je pogodio pokrenuo je točak sudbine koji se više nije mogao zaustaviti. Dvoboj sa Romero, jednim od najopasnijih desperadosa na Zapadu, doneo mu je slavu revolveraša, i od tada je njegov put posut mnogobrojnim leševima koji su ostajali na podu sa-

luna, na ulicama gradova i svuda gde je, prenošena od usta do usta, stigla legenda o džentlmenu revolverašu Doku Holideju. Ono što je u njegovo srce unosilo setu bila je svest da to neće prestati, sve dok i on sam jednog dana ne naiđe na bržeg i spretnijeg od sebe. Tada će ostati da leži na podu saluna sa metkom u srcu i niko neće plakati niti zažaliti za njim. Najmanje Džuli Brener.

Lak, neodoljiv dodir po mišici vratio ga je iz prostranih vrtova sanjarenja u blistavo osvetljenu stvarnost saluna „Srebrni dolar“.

— Džoni, lepotane... jesi li dobro?

Holidej se trećući zagledao u debelim slojem pudera našminkano lice Džuli Brener. Nije imao običaj da oduta u prošlost i uspomene kao ovom prilikom. To je, istina, nalikilo njegovoj skrivenoj drugoj duhovnoj ličnosti, ali je moglo biti krajnje opasno, još jedan dokaz da je morao uložiti dosta svesnog napa da bi uskladio svoja duhovna stremljenja sa svakodnevnim obavezama. To ga je nateralo da se zamisli.

Glasno je rekao. — Dobro sam, ali razmišljam, devojko. Hoćeš li još jedno piće?

— Gle ala si izdašan — rekla je Džuli obradovana. — Oh, Varn, možemo li dobiti po jedno piće?

Varn Hardkesl je izgledao ljut. Ugrizen ljubomorom nekoliko minutnih minuta pre toga posmatrao je usamljenog gosta na kraju šanka i ljutio se zbog pažnje koju mu je Džuli ukazivala. Dodao je devojci najljubiji i najzlobniji pogled koji joj je ikada upućen, a zatim se vraćaj-

no ponovo okrenuo prijateljima sa kojima je razgovarao.

Holidej je lako lupio čašicom o ploču na šanku.

— Mlada dama želi piće odmah, a ne posle dve nedelje, krčmaru.

Hardkesi se okrenuo usana pobledelih od mržnje. — Ne kušajte sreću, Holideje — upozorio ga je. — Vaša velika reputacija ne uliva strah nikome u ovome gradu. Rečeno mi je da pozovem šerifa ako napravite makar najmanju gužvu.

— Još jedno pivo, i ono što dama pije, mešano.

Holidejeve reči izgovorene mirnim ali retko intoniranim glasom čule su se u celoj odaji. Svi su s interesovanjem pogledali Hardkesia. Vlasnik saluna se inače ponosio sposobnošću da izađe na kraj s izazivačima nereda, i uživao je zasluženu reputaciju da nikada nije progutao nijednu uvredu od svojih gostiju. Ali, ovaj visoki čovek, snažnih ramena i panteriskog izgleda nije bio običan gost. Ostali su to znali, a Varn Hardkeslova iznenadna nervoza otkrivala je da je i krčmar dobro znao tu njegovu odliku.

Hardkesi je nešto promrmlija, uzmuva se, okrenuo se oko sebe tražeći nagoveštaje podrške od svojih prijatelja, ali mu niko ništa nije rekao. Jedva čujno lupanje čašicom po uglačanom šanku od mahagonija bilo je jedini šum koji se čuo u salunu. Znoj je orosio krčmarevo čelo. Njegov pogled sreo se sa Holidejevima, i u sivoplavim dubinama njegovih očiju ugledao je podsmeh i zadovoljstvo. Onda ga je odjednom napustila želja za svađom i vukući noge, pošao je da izvrši porudžbinu; došljak je prikupio poene čak i pre nego što je okršaj počeo.

Holidej ga je posmatrao dok je

gostioničar nalivao piće, a onda je zauzeo udobniji položaj na stolici. Hardkesi se okrenuo noseći u ruci flašu, ali je odmah zastao, jer se lupanje čaše po šanku ponovilo. Pustolov je ćutke prstom pokazao na malu mokru mrlju na šanku pored njegovog lakta. Hardkesi je planuo rumenilom, a onda je uzeo krpu i poslušno obrisao taj deo šanka. Ljut kao ris, presekao je pogledom jednog starca koji se tog trenutka udaljio, pošto je pre toga jedva čujno zviznuo.

— Uh! — Odahnula je Džuli ostajući bez daha. — Ovako nešto još nisam videla. Čuj, prošle nedelje je Varn baš na ovom mestu potegao sačmaru i napunio olovom jednog pijanog gosta samo zato što je bio bezobrazan.

— Šta kažeš? — Holidej se prijetno osećao. Uvek je mrzeo neučlivity i naduvane ljude, i uživao je u tome da bocne prenaduvan balon njihove uobraženosti. To mu je pomagalo da se oslobodi unutrašnje napetosti koje je nasilničko ponašanje izazvalo u njemu.

Bacio je kratak pogled prema leptirastim vratima. Još je nema. Srknuo je svoj viski i Džuli, uživajući u oreolu svoje pobede, provukla je svoju napuderisanu ruku Holideju ispod ruke i podatno naslonila svoj zaobljeni kuk na Dokoovo bedro.

— Ti si stvarno neki poseban tip čoveka, Džoni momče — rekla je napućivši usne.

— Čini mi se.

— Ne, ozbiljno ti kažem. Kazanova. Mogla bih se stvarno zapaliti za tebe, da nije tog revolvera.

— Više bih ti se dopadao bez njega?

— Naravno da bi. Jesi li ikada

razmišljao o tome da pušku okačiš o klin, Džoni?

Liraz Holidejevog lica nije se promenio, ali u duši potajno se osmenjivao. Sve one žele da čoveka promene, da ga prinagode svom modelu, pomislio je, čak i uvenule salonske ruže koje bi i same mogle pretrpeti temeljne promene svoje ličnosti i ponašanja. Kad čovek živi burnim, pustolovnim životom, živi zato što je nesrećan i da su one, žene, jedine koje mogu izlečiti njegov jad i nesreću i pomoći mu da počne da živi kao častan srećan građanin.

Kakve lude! Zar nisu mogle da shvate da, iako dobar deo sreće leži u njihovim rukama, nisu dovoljno moćne da izmene sudbinu.

Odjednom, zamoren devojčinim društvom i dugim čekanjem, visoki pustolov je izvukao ruku i promrmljao. — Videćemo se kasnije, Džuli devojčice.

Pogledala ga je začuđeno i uveredeno. Činilo joj se da je fino napredovala u pridobijanju njegove naklonosti.

— Oh, mili — zavapila je — preterala sam i rekla nešto pogrešno, je li? Nikada mi na pamet nije palo da ti potkresujem rogove, dragane. Hoćeš li mi dozvoliti da te častim pićem?

Džuli je začutala shvativši da se njegova pažnja odjednom okrenula na drugu stranu. Holidej je spustio čašu na šank i blistavim očima zagledao se u pravou ulaza u salon. Džuli bi mnogo dala da jedan takav pogled uputi njoj, ali, ta sreća bila je daleko od njenog dohvata. Okrenuvši se prema vratima ugledala je neku ženu koja je tamo stajala lica uokvirenog između odškrinutih leptirastih vrata.

— Oh, to je dakle, sad razumem

— rekla je peckavo nežnim glasom. — Ti tražiš „pravu“ damu je li tako, Džoni dragi. Nju si očekivao?

— Suviše pričaš, Džuli — primetio je Holidej nesvestan da je na pojavu mlade žene nesvesno bolje namestio revere sakoa. Tek je na začuđen pogled salonske dame primetio šta radi.

Džuli je sumnjičavo zavrtila glavom. — Džoni, dragi, nisam sigurna da su „prave“ dame za pustolova kao što si ti. One takve kao ti samo koriste. Mislila sam da si dovoljno inteligentan i da si to davno shvatio.

— Ona je poslovni partner, bebi — pokušao je Holidej da je uveri, ali nije bio siguran da mu je to pošlo za rukom, jer ni sam nije bio načisto kakve su njegove namere prema Lani Frejzer. Lakim korakom gracioznog igrača uputio se prema vratima.

— Poslovni partner? — promrmljala je Džuli Brener žalosna gledajući za dvema osobama koje su prošle pored prozora i uputile se niz ulicu. — Džoni dragi, kada bi uspeła da moje oči zasijaju na moje klijente tako kao što su tvoje zasijale kada se tvoja klijentkinja pojavila, ja bih bila najbolja zabavljačica u Nju Meksiku.

Čuđena je uhvatila Hardkeslov pogled. Pogled mu je bio zakrvavljen i Džuli je znala da joj predstoji duga, teška noć. Sa filozofskim uzdahom uputila se pored šanka prema njemu, spremna da doživi svoju gorku sudbinu. Žena se oseća bolje i sigurnije sa čovekom koji zna šta hoće, makar je ponekad i tukao, pomislila je, nego sa nekim kao Dok Holidej koji je ugladen, pristojan i verovatno nežan, ali koji, kako joj se činilo, žudi za nemogućim.

Plavičasti jastučići duvanskog dima lebdeli su oko Doka Holideja. Dok je posmatrao kako Lana Frejzer proba svoju kafu, mršti se i najzad vraća svoju šoljicu na tanjirić, njegove oči gledale su bezizrazno bez iskre zainteresovanosti. Ali, ta poza nije odgovarala istini. Holidej je to znao, ali je istinu skrivao i pred samim sobom.

Povukao je još jedan dim i oslušnuo zvuke prouzrokovane kotrljanjem kola pored Džubilijevog restorana. Nije se ni pomerio; podsećao je na kip izrezbaren od hrastovine. Neki poletni reporter koji je jednom napisao u ostinskim novinama dugačak članak o njemu, nazvao je taj njegov stav nedokučivog i neprobojnog povlačenja u sebe „žid ćutanja“. Dok Holidej je u izvesnim trenucima zaista zapadao u totalno ćutanje, ali samo on je znao da to biwa samo onda kada ga obuzmu periodi crne rezigniranosti, ili osećaj nesigurnosti kao što je sada bio slučaj.

Konačno, posle nekoliko minuta ćutanja, devojka je smogla hrabrosti da ga pogleda iskrenim, otvorenim pogledom lišenim osećaja nesigurnosti koji je nosila još od njihovog prvog susreta. Lana Frejzer bila je nekoliko godina mlađa od svog brata. Sa dvadeset tri godine izgledala je visoka, vitka dostojanstvenija nego pri prvom susretu. Bila je privlačna ne u konvencionalnom smislu, već na neki neobičan način kao da iz sebe zrači vulkansku toplinu i snagu. Njena je ideja bila da angažuju Holideja za istragu, od njenog nasleđstva je obećana nagrada za uspešno obavljanje posla. Nešto ranije toga dana ona je pratila Holideja pri njegovoj poseti zatvoru, gde je do sitnica raspravljao događaj u Babi-

lonu, ali, nije postignut dogovor o sledećim koracima. Posle toga brat i sestra su razgovarali o tome da li da i dalje koriste Holidejeve usluge.

— Vi ne govorite mnogo, mister Holideje — primetila je.

— Govorim kad imam šta da kažem. — Pustolovov glas imao je notu oštine. Osobe sa puno mašte poput Džuli Brener mogle bi dokučiti istinu iz pogleda i izraza lica, ali, ako je Dok Holidej u Lani Frejzer gledao nešto više od običnog poslovnog partnera, onda se to nije moglo po njegovom ponašanju zaključiti. Zavaljen u plišom tapaciranoj stolici, obavijen dimom cigare, Holidej je držao spremna sva svoja odbrambena sredstva. U tom trenutku, bio je vitez zaštićen neprobojnim oklopom.

Lana Frejzer je spustila ruke na sto. — Onda, kako da kažem, dalje ćemo nastupati poslovno, je li tako, mister Holideje? — zapitala je tiho.

— Sve je u okviru posla, zar ne. I do sada je bilo.

— Mislila sam posle onoga što se desilo u Babilonu... oh, ne znam...

— Ono što se desilo u Babilonu bilo je posledica Stenvortove odluke da se ponaša kao budala. Uz to, imao je dosta novca da njime ubedi dvojicu pomagača da naprave trostruku budalaštinu. Eto, to se desilo.

— Dobro, neka bude da je tako. Ali, pre nego što završimo sa Babilonom, pomenula bih nešto o čemu smo brat i ja noćas razgovarali i o čemu želimo da čujemo vaše mišljenje. Vi ste rekli da je u džepu Džori Stenvorta posle njegove smrti šenif našao skoro hiljadu dolara...

— Tako je.

— Čudi nas kako je čovek njegovog kalibra mogao da dođe do tako velike sume novca. Možete li to na neki način objasniti?

— Stenvort je dugo bio izvidnik... možda je nešto uštedeo... a onda, ima i drugih načina. Možda je imao sreće na kocki.

— Možda je tako. Ili je možda, pukovnik Harding bio obavezan da Stenvortu plati mnogo novca za njegovo lažno svedočenje pred vojnim sudom.

— Ako je lažno svedočio.

Devojka je uvređeno digla glavu. — Još uvek sumnjate u nevinost mog brata, mister Holideje? I posle događaja u Babilonu? Mislila sam da će vam biti jasno da je pravda izigrana čim je Džori Stenvort bio spreman da ubije, da bi sprečio da njegove laži budu otkrivene.

— Događaj u Babilonu meni lično potvrđuje tačnost vaše verzije događaja. Drukčije se ne bi moglo razumeti besmisleno Stenvortovo ponašanje.

— Dakle, i dalje ste na našoj strani?

— Naravno da jesam.

— Sigurno?

— Čak i da nisam dogovorena nagrada me stavlja na vašu stranu — rekao je Dok, skrećući tok njenih razmišljanja. Video je da joj je laknulo i dodao je. — Pitanje je da li vam još uvek treba moja pomoć? Jeste li odlučili?

Lana je lagano klimnula glavom. — Da, odlučili smo da od vas zatražimo da nastavite istragu, mister Holideje, uprkos nemilog događaja u Babilonu.

— Mada nije važno ko je za šta glasao, mis Frejzer.

— Džon je bio protiv toga da dalje vodite istragu, ali, ja sam bila

za vas. Ja sam na kraju pobedila kao što obično biva.

Senka mrštenja dotakla je njegove tamne obrve. — Vi...? Mislilo sam da će biti obrnuto, i da ćete vi hteti da odem.

— Ne. Ja još uvek verujem ono što je mister Erp rekao o vama, da ste vi jedini čovek koji nam može pomoći. I uverena sam da vi ne sumnjate u nevinost mog brata, mada to ne pokazujete.

Holidej je osetio žaoku i isturio štit da je dočeka. Sve su iste na ovaj, ili onaj način, uvek pokušavali da čoveka promene. Tehnika Lane Frejzer biće očigledno u stilu „vi ste mnogo finiji čovek nego što dozvoljavate da se vidi“. Pa lepo, i druge su pokušavale isti način, ali nisu daleko dospele. Osmehnulo se da bi joj pokazao kako je lako prozreo. Onda je rekao.

— Verujem u ono što vidim, a u ono ostalo... To zavisi od mnogo čega. Pa lepo, ko želite da bude sledeći?

Ona se ljutnula. — Molim vas! To je vrlo neukusna šala, mister Holideje.

— Jeste, zar ne? Dobro, onda ko ga želite da saslušam u sledećoj rundi?

Devojka se nagnula prema njemu i poverljivim glasom mu saopštila da je upravo čula da su dva Frejzerova druga, oficiri u garnizonu, koji su bili prisutni događajima u Sandaun Velsu i svedočili na sudu upravo otišli na odmor u Mekon. Brat i sestra Frejzer su odlučili da od Holideja zatraže da otputuje u Mekon i da tamo potraži oficire Vilingtona i Martina. Cilj bi mu bio da pokuša da ih nagovori da izmene njihove izjave date pred sudom. Pod pretpostavkom, da se Vilington i Martin boje strašnog

pukovnika Hardinga i da su bili prinuđeni da potvrde njegove optužbe, što je bila Frejzerova teza, i brat i sestra su smatrali odlazak dvojice oficira na odmor u Makon kao srećan oort sudbine. Po Laninom mišljenju, i Vint Vilington i Art Martin su bili isprobani veterani oficirskog kadra, i nije bilo verovatno da će rado i lako priznati svoju laž. No, i ona i brat su imali poverenja u Holidejevu sposobnost da ih urazumi i „privoi“ na saradnju.

— Mislite da iščupam istinu od njih? — zapitao je značajno.

— Samo ako ne bude drugog načina. Vidite, nedelje prolaze, mister Holideje, izmiču se neosetno. Džon... — reč joj je zastala u grlu kao da se zagrcnula. — Izvršenje kazne nad Džonom određeno je za deseti sledećeg meseca, i ne možemo dopustiti da gubimo vreme. Treba se žuriti, ali se nadam da primena sile neće biti neophodna. Može biti da će, kada se suočite sa Vilingtonom i Martinom i kad shvate da smo po svaku cenu rešeni da isteramo na videlo istinu o Sandaun Veisu, u njima prevagnuti poštovanje i da će poželeti da sa srca skinu teret koji mora da ih pritiska.

— Dobro, vi nastavite da se nadate, a ja ću odigrati karte onako kako budem mogao. — Uzeo je šešir. — Imate li još nešto?

— Samo još jedno, mister Holideje. Hoćete li molim vas... najlepše vas molim, pokušati da izbegnete potezanje oružja?

— Kao što sam rekao, odigraću karte onako kako padnu — rekao je i ustao. — Dozvoljavate li da vas otpratim do hotela?

— Hvala vam — osmehnula se — ali, posle svih ovih razgovora

poželela sam još jednu šolju kafe. — Osmeh joj je nestao kao oblak na vetru kad se njen pogled sreo sa njegovim. — Pođite s bogom, mister Holideje.

Njene reči kao da su ga ostavile sasvim ravnodušnog. Poklonio se i namesivši šešir na glavu uputio se ka vratima koja su se otvorila pritisnuta njegovim prsima.

Na Lanin znak, prišao je kuvar Milt Dženson noseći u ruci lonac za kafu.

— Nije moja stvar, madam — rekao je lagano kao da bira reči — ali, rekao bih da ste napravili rđav izbor društva. Čini mi se...

— Gledajte svoja posla — preskrla ga je oštro. Zatim se zagledala u stasitu figuru koja se udaljavala preko ulice. — On je samo jedan vrlo usamljen čovek.

— Usamljen je zbog toga što većina poštenih ljudi izbegava da mu dopusti da im priđe, i to je pravilno...

— Hvala vam, mister Džensone.

Milt Dženson je uzdahnuo, obrišao lonac kećeljom i vratio se nazad u kuhinju u oblast prijavog posuda i ostataka hrane. Ako ih pustite da rade sve što su naumile, one će pre ili kasnije doći i tužice se na vas, zato što ih niste upozorili na vreme. A ako, opet, prekoracite granice svog uobičajenog interesovanja i stavite se u ulogu njihovog čuvara, one vas belo pogledaju i kažu „hvala vam mister Džensone“. Nema sumnje da je njegov otac bio u pravu kada je o ženama govorio da su one posebna vrsta domaće životinje. „guske i ovčice“ kako je imao običaj da kaže.

III

Izdužen pored puta sa nizom kao zubi porucanin kuca i nekoliko krivudavih ulica Durant nije bio baš neki blistav grad. Imao je trgovinu, jedan salon, uopisništvo nekog lista koje je godinama bilo zatvoreno i crkvu čija se vrata još duže nisu otvorila.

Bila je prošla ponoć, ali je u salunu još uvek bilo svetlosti kada je jedan usamljeni konjanik na mrkovu dojahao iz Džubavina. Salon je nosio naziv „Visoka krajica“ i Dok Holidej je sjahao pred njim i ušao unutra.

Prostorija je bila zadimljena, polumračna i zauzimala je na kiselo pivo. Iznad šanka visila je ružna slika u ulju koja je predstavljala neku punačku ženu opruženu na crvenom pilšanom divanu sa tankim velom prebačenim preko krila. Prijava mesingana pločica na donjem delu zidova otkrivala je da slika nosi naziv „Portret jedne leđi“.

Nekoliko ljudi usjaktelih očiju igrali su poker za jednim stolom. Kada je Holidej ušao, oni ga nisu čak ni pogledali. Izgledali su umorni kao da su igrali beskrajno dugo vreme.

Pustolov je poručio pivo i otpivši najpre dobru količinu nastavio lagano da pijucka. Nije obratio pažnju na krčmareve uzaludne pokušaje da započne razgovor, ispio je do kraja svoju čašu i izašavši napolje, vinuo se u sedlo. Jašući uz ulicu na zapadnoj strani grada, bacio je pogled nazad i primetio da se iz dimnjaka saluna u noć dižu rojevi čudno obojenih varnica. Nabrao je obrve zamišljeno, a onda slegnuo ramenima, zapalio novu cigaru i odstranio iz svojih misli i Durant i

varnice iz dimnjaka sve do reke na koju je ubrzo naišao...

Noć je bila veura i prohladna sa sjajnim mesecom kao obešenim za tamno nebo. Holidej je voleo da putuje noću. Tada je, uljuljkan u sećanje osluškivao klopiranje točkova dilizanse ili topot kopita konja pod sobom, osećao da potpuno pripada sebi i da je daleko od napetih zbivanja i opasnosti koje su ga u njegovom pustolovnom životu stalno pratile. I tog trenutka čudilo mu se da je noć njegov najbolji prijatelj, a mesec stari saputnik na beskrajnom putu.

Voleo je da razmišlja o noćima kao o vremenu rezervisanom za sanjarije. Sanjario je, i ako je bio šrom otvorenih očiju i spreman na svaku eventualnost i to su bili njegovi najlepši snovi, jer mnogo puta kada je zaista spavao mučile su ga noćne more i vizije mrtvih ljudi koji su ostajali za njegovim tragom. Sne na javi mogao je da kontroliše i u njima Dok Holidej nije bio veštiti putnik, nesrećni revolveraš i čovek koji beži od svoje sudbine. U tim snovima, on je bio mlad džentlmen kome se susedi ljubazno osmehuju i koji u prolazu zbija šalu sa razigranom decom, shvata njihove velike male probleme i zna šta običnom čoveku znači prijateljski pružena ruka i svet oslobođen straha od nepoznatog i nasilja...

Topot konjskih kopita ujednačeno je odjekivao žučkastim prašnjavim putem, i odblesak mesečine tiho je svetlucaao na metalnim komadima opreme, i lančiku džepnog časovnika koji mu je visio preko prsnika. Holidej je nastavio da jaše kroz gustu tamu tri skoro identična krošnjasta pamukova drveta, zavio jednom biagom okukom, a

onda nastavio neravnina putem prema ivici reke Big Džon čija je površina izlomljeno svjetlucala na blistavoj mesečini.

Mada utonuo u sne na javi, puštolov je bio dovoljno budan da primeti konjanike u momentu kada su se oni pojavili na obali na suprotnoj strani reke.

Holidej je reagovao skoro automatski. Zategnuvši vodice svog konja izvadilo je jednim glatkim pokretom revolver iz futroie i bio je spreman za paljbu, još dok se pod kopitama njegovog ždrepeca od naglog zaustavljanja dizao oblatak prašine.

Na usamljenim putevima Dok Holidej je sve i svakoga gledao kao moguću opasnost i neprijatelja, sve dok se ne bi dokazalo drukčije... A u načinu kako su se tri konjanika pojavila i zaustavila na suprotnoj strani reke bilo je nečeg opasno pretećeg.

— Ko je tamo? — doviknuo je dubokim autoritativnim glasom koji se morao daleko čuti.

Niko nije odgovorio. Trojica konjanika izgleda da su nešto čekali. U jednom momentu Holidej je ugledao bezoblične siluete još četvorice jahača koji su jahali prema njemu. Okrenuvši se, u sedlu, ugledao je grupu od šest ili sedam konjanika koji su se približavali iz senke tri velika pamukova drveta.

Holidej je osetio da mu uz kičmu gamižu ledeni žmarci straha. Ovo je očigledno bila dobro pripremljena planirana zaseda... Sada se setio rojeva varnica koji su se dizali iz dimnjaka saluna u Durantu. To je morao biti signal da je napustio Durant i pošao putem...

Kada se najbliža grupa konjanika

približila, on je razabrao da su to pripadnici vojne konjice.

Holidej je zapeo obarač revolvera i uperio ga u široke grudi najbližeg konjanika, jednog gromadnog četvrtastog čoveka koji je nosio oznake naredničkog čina.

— Ni koraka dalje, vojnici — rekao je Holidej.

— Baci oružje — odgovorio je na to krupni narednik. — Bićeš mrtav pre nego što uspeš da opališ drugi metak.

Dok Holidej je znao da je to istina. Do tog trenutka, verovatno da je na njega sa svih strana već bilo upereno vatreno oružje; pištolji, „vinčesterke“, ili stari konjički pištolji sa jednim metkom, ali strahovite razorne moći. I ranije mu se događalo da bude uhvaćen u zasedu, ali nikada takvu kao što je ova.

— Ne pravi budalu od sebe, Holideje — zabrundao je narednik zaustavivši svog konja na nekoliko metara daleko. — Bio bih vrlo zadovoljan da te dočepam mrtvog isto kao i živog... čak bih možda više voleo da te šćepam mrtvog.

Za vreme dok je narednik govorio, ostali konjanici su ga sa svih strana opkolili. Holidej nije nametavao da izvrši samoubistvo. Morao je da se pokori i da čeka bolji trenutak. Pažljivo je palcem vratio obarač na svoje mesto i spustio revolver.

Narednik je ponovo zabrundao. — Daj „kolt“ ovamo — i Holidej je pažljivo bacio revolver u travu pored konjskih nogu. Zatim je stao da čeka.

Narednik je priterao svog konja bliže. Sada je Holidej mogao mnogo jasnije da vidi crte njegovog lica. Znao je da je ova zaseda pripadnika konjice svakako u vezi sa

poručnikom Džonom Frejzerom i pogibijom bivšeg armijskog izvidnika. Ali, bio je zbunjen. Zatim je narednik pokretom glave dao znak nekome iza Holidejevih leđa, i Dek se okrenuo i spazio kako iz mraka na njega juri jedan konjanik sa zamahnutom puškom u ruci. Ispružio je ruku da bi odbio udarac. Pored njega međutim, narednik se nagnuo u sedlu i zamahnuo pesnicom prema Holidejevjoj glavi. No, Holidej je uspeo da pokretom glave amortizuje taj udarac i da istovremeno desnom zada strahoviti kroše, a da zatim uživa od zadovoljstva što vidi da se narednikov nos zacrveneo i pukao kao prezreo paradajz. Delić sekunde kasnije, vojnikova zamahnuta puška dokačila je Holideja po glavi i on je onesvešćen pao iz sedla.

Očekujući vesti iz stražarnice, pukovnik je bio zabavljen onim što ga je često u takvim trenucima zabavljalo a to su bili mali olovni modeli vojnika. To nisu bili obični olovni vojnici već pravi originalno napravljeni modeli, što pukovnik Harding nije propuštao da naglasi posetiocima komandantovih odaja u tvrđavi Fort Sač. Svaki model vojnika predstavljao je jedan puk, a svaki top jednu bateriju topova i tako sve dalje i dalje. Prokleta igra za decu imao je običaj da se žali njegov ordonans kada bi mu bilo stavljeno u dužnost da nočisti rezultate bitke, neke od davno poznatih proučavanih istorijskih bitaka. Ali, te dečje igre bile su za Hardinga vrlo ozbiljan posao, pa se tako ponašao i sada kada je ozbiljnog izraza lica bacio novčić u vaz-

duh i pozvao kapetana Buringa da izabere glavu ili pismo.

— Glava — promrlljao je kapetan i zaista je glava dobijala. Buring je odlučio da uzme stranu sa britanskom zastavom, a prepustio je svom komandantu da vodi Francuze.

— Britanci su dobili — promrlljao je kapetan i pukovnik Harding mu se osmehnuo usiljeno.

— Ne, ovog puta neće dobiti bitku, jer ja vodim drugu stranu — rekao je, ali pre nego što je poredio svoje vojnike na sto za igranje rata, začulo se kucanje na vratima. Pukovnik je promrlljao u bradu nešto što je ličilo na psovku i doviknuo. — Napred!

Vrata su se otvorila i u odaju je ušao narednik Rosko, stao mirno i pozdravio.

— Dakle — rekao je Harding nestrpljivo. — Je li Holidej progovorio?

Narednik je odmahnuo glavom. — Nikada nisam naišao na čoveka kao što je on, pukovniče. Nije hteo da nam kaže ni jednu jedinu reč. Možda bi nešto rekao ako bismo primenili malo usiljanog gvožđa...

— Ne — presekao ga je Harding nestrpljivo. — Takvih stvari ne može biti.

— Kako vi kažete, ser — rekao je narednik skrivajući izgrebane pesnice iza leđa. — Šta želite da učinimo s njim?

— Dovedite ga ovamo — rekao je pukovnik. — Pokušaćemo neku drugu taktiku na tom tvrdokornom tipu.

Narednik je salutirao i izašao.

Zaboravivši na igranje rata, Harding se zamišljeno počeošao po vrhu brade. Bio je to visok čovek od oko pedesetak godina starosti sa čeličnosivom kosom i vilicom kao iskle-

sanom u steni. Harding se bližio kraju svoje vojničke karijere. Bila je to karijera sa promenljivim uspehom, zamračena sa vrlo malo neuspеха, i blistava u povremenim trijumfima. Za čoveka koji je živeo od vojničke plate, pukovnik Harding se oblačio gospodski, i ostavljao je utisak čoveka koji sebi može da dozvoli luksuz. Bilo je govorkanja koja su ukazivala na mito i korupciju, ali uprkos dve diskretne istrage, pukovnik je i dalje bio na komandnom položaju, i još uvek je uživao ugled neporočnog oficira.

Poslednja istraga o poslovanju u Fort Saču desila se u isto vreme kada je vojni sud sudio poručniku Džonu Freizeru bivšem oficiru Hardingovog garnizona. U skoro neprekidnom ratu sa ratobornim Apačima, tvrđava Fort Sač. tačnije vojne snage iz tvrđave, sudarile su se sa grupom indijanskih ratnika pod komandom poglavice „Mnogo Ubijenih Neprijatelja”. Sukob se odigrao u dolini Sandaun Vels. Tom prilikom uhvaćeno je nekoliko indijanskih ratnika i ti zarobljenici su kasnije nađeni mrtvi, s izuzetkom jednoga koji je uspeo da pobjegne. Vojni sud je konačno odgovornost stavio na Freizerova leđa, ali su vojne vlasti iskoristile taj događaj kao povod da još jednom temeljno ispituju poslovanje pukovnika i njegovog štaba. Predstavnici vlade iz Santa Fe otputovali su iz tvrđave u glavni grad i tek prošle nedelje napisali su i predali izveštaj. Koliko je Harding mogao da predvidi, taj izveštaj ne bi trebalo da bude nepovoljan za njega, ali, s istražnim organima u armiji čovek nikada nije bio sasvim siguran.

Zbog te istrage i Freizerovih očajničkih pokušaja da se sebe skine odgovornost, pukovnik Harding

je organizovao hvatanje Doka Holideja. Pukovnik nije želeo nikakvo dalje čačkanje oko afere Sandaun Vels i nameravao je da se osigura da takvih pokušaja neće biti.

Konačno je ustao sa stolice i rekao. — Dovedi tog čoveka ovamo, naredniče. Očigledno ćemo morati da pokušamo nešto drugo.

Dok je Harding laganim korakom šetao gore-dole po prostranoj odaji, Buring ga je posmatrao ćutke. Kapetan je zapažao da je pukovnik zabrinut, ali ako je to neko zapažao onda je Harding za to bio sam kriv. Bilo je to pravo psihološko iskušenje naći se tih dana u blizini komandanta garnizona. Neki oficiri iz Fort Sača tvrdili su da se Harding približava kraju svog vojničkog službovanja.

Kada je narednik Rosko došao sa Dokom Holidejem, poveo je kao pratnju sa sobom još desetoricu vojnika. Harding je smatrao da je taj broj preteran, imajući u vidu činjenicu da je zarobljenik nenaoružan. No, Harding nije stavio nikakvu zamerku. Umesto toga, dao je znak ljudima da puste Holideju ruke, a onda se vratio dva koraka nazad i osmotrio pustolova od glave do pete.

— Dakle Holideje? — rekao je konačno. — Narednik mi kaže da ste odbili da nam saopštite zašto ste se angažovali u Freizerovoj aferi. Da li još uvek odbijate saradnju?

Holidej je klimnuo glavom. Usna mu je bila na jednom mestu rasečena, a na licu je imao nekoliko modrih oteklini, ali su mu sivonlake oči zadovoljno svetlucale. — Tačno, Harding. Ja nisam baš govornjiv čovek.

— Pukovnik Harding, za tebe, protuvo — grmnuo je narednik.

— U redu je, naredniče — rekao je Harding — Holideje ne budite ljudi. Vi ste ovde niko i ništa, razumete? Niko i ništa. Mogao bih narediti da vas streljaju zbog ubistva Džorđa Stenvorta i nikad niko to ne bi saznao.

— Je li to pravda čizmo? — osmehnuo se Holidej — Čini mi se da kad bi to bilo tako lako, ja bih do sada već bio mrtav.

Senka osmeha preletela je Hardingovim licem. Ovaj čovek je imao hrabrosti i dosta inteligencije zaključio je Holidej je, naravno, bio u pravu. Da je Harding verovao da ga može jednostavno bez rizika ukloniti, on bi to svakako učinio. Ali, Dok Holidej je nastupao u ime Frejzerovih. Ako bi poginuo ili nestao, to bi moglo pobuditi sumnju da je ubijen da ne bi otkrio istinu o masakru u Sandaun Velsu. Harding u je bilo dosta priče o tom događaju. Nikako mu nije odgovaralo da lonac pričanja ponovo gura na vatru.

Pukovnik se osmehnuo najljubaznijim osmehom.

— Holideje, čini mi se da je među nama došlo do izvesnog nesporazuma. Može biti da sam pogrešio što sam naredio da budete dovedeni ovamo, ako nikako drukčije onda silom. Ali, smatrao sam da na drugi način ne biste došli.

— U pravu ste Harding. Radije bih sve drugo radio nego da imam posla sa vama.

— Radiš za bivšeg oficira! — Prasnuo je narednik kostrešeći se kao čuran.

— To je nešto drugo — odgovorio je Holidej — Imam razloge koji za vas nisu važni. — Uspeo je da mu glas zvuči prirodno, ali to Hardinga nije zavaralo.

— Preći ću na stvar — rekao je. — Doveo sam vas ovamo da bih saznao šta ili ko stoji iza vaših postupaka. Može biti da su moji momci bili malo grubliji nego što treba, ali, ne treba im to zameriti, jer su radili ono što su mislili da je najbolje za njihovog komadanta. U svakom slučaju, ja vam se izvinjavam i učinicu sve da vam kompenziram sve što ste pretrpeli. — Dodao je zatim uz prijateljski osmeh. — U svakom slučaju, bilo bi dobro da se okanete tog poduhvata.

— Zašto?

— Zašto? Zato što vam se može desiti da slučajno kao i sada upadnete u još goru nevolju. Zato bih vam predložio nešto. Dobićete pet stotina dolara na ime odštete za pretrpljene nezgode — pukovnik se lukavo osmehnuo i dodao — koje ćete lepo potrošiti negde daleko odavde, važi?

— Predlog je primamljiv — žmirknuo je Holidej.

Harding je zatrepao zadovoljno. — Pa šta kažete?

— Kažem da smo se dogovorili — rekao je Holidej. Osmehnuo se sa pritvornom naivnošću. — Čujte, možda uživam loš glas, ali niko nije tako crn kao što ga slikaju. Prema tome, uradićemo kako vam odgovara. Pet stotina dolara i do viđenja.

— Naredniče — pukovnik Harding se nasmejavao zadovoljno — donesi mi kovčezić sa novcem a ti Buring otvori onu bocu viskija koju smo čuvali za specijalne slučajeve.

Svež jutarnji vazduh ošinuo je Holideja po licu i doprineo da mu

se glava potpuno razbistri od ošamućenosti koja ga je još držala od dobijenih udaraca u tvrđavi. Sedeo je na ledima svog konja pred vratnicama tvrđave sa revolverom u futrolji i pet stotina dolara spakovanih u džepu sakoa.

Mahnulo je rukom prema zidinama, i pukovnik Harding mu je sa palisada uzvratilo pozdrav. Vojnici i stražari poželjeli su mu glasno srećan put. Sada kad su se sporazumeli, ponašali su se kao najbolji prijatelji.

Holidej je odjahao bez žurbe, uzevši pravac prema istoku ka Durrantu. Kada je sunce izgrejalo na istoku, tvrđava je nestala u daljini. Usamljeni konjanik zašao je u jedan kanjon obrastao šumom i kada je izašao na drugom kraju skrenuo je konja u drugom pravcu i uputio se pravo prema zapadu ka gradu Makonu.

Pet stotina dolara koje je prihvatio kao deo nadoknade za grubo postupanje prema njemu, kao da su ga žuljali u džepu. Pri pomisli na pukovnika Hardinga, došlo mu je da pljune. Ni na kraj pameti mu nije bilo da dignu ruke od traganja za istinom. Nije se uzalud zvao Dok Holidej čovek koji zna samo za svoja pravila ponašanja.

— „Slatka Neli” — rekao je poručnik Art Martin naglašavajući svaku reč.

— „Džoni u jurišu” — bio je isto toliko uporan poručnik Vint Vilington.

— Mister — rekao je Martin sa teatralno pretećim tonom i mašući rukom iznad drške revolvera — ili će mi ova mala dama odsvirati

„Slatku Neli” dok izbrojim do tri, ili ću početi da pucam.

— Jedan... dva... tri! — Grmnuo je Vilington i bacio se preko plišom tapacirane sofe na Martina.

Bili Džins vlasnica „Sportske kuće za gospodu” zakolutala je očima prema tavanici kada su se njeni gosti zakotrljali po podu, urlajući kao Apači podstrekavani na još veće napore cikanjem i vriskom Kiti Kelso i Libi Keš. Bili Džin je zažmurila i napravila grimasu kada je jedna vaza razbijena, ali je ipak sve primila sa filozofskom mirnoćom. Oficiri iz tvrđave Sač možda su bili malo neotesani i ponekad grubi u ponašanju, ali su bili vrlo izdašni sa novcem, i nikada nisu propustili da naknade štetu koju su pričinili.

Konačno su se dvojica zadihanih boraca razdvojili na debelom tepihu i pogledali jedan drugoga sa luckastim osmehom na usnama. Zatim su se obratili Bili za odluku.

— Ti odluči ko je pobednik i odsviraj pesmu koju želi, Bili — rekao je Vilington.

Bili je diplomatski odlučila da je borba bila nerešena, pa je sela za klavir i odsvirala potpuri iz pesama „Slatka Neli” i „Džoni...”, što samo za sebe nije bilo malo dostignuće, jer je prva bila valcer, a druga koračnica iz građanskog rata.

Kada je mala vlasnica zabavne kuće završila sviranje oficiri iz tvrđave Fort Sač su se već nalazili udobno zavaljeni u dubokim foteljama salona. Martin, jedan onizak četvrtasto građen čovek sa finim uvijenim brkovima i pegavim okruglastim nosom, smejućio se, dok ga je Kiti Kelso hranila voćem iz jedne posude od brušenog stakla, a crnokosa Libi Keš sedela udobno zavaljena na krilu visokog Vilingtona.

tona glave naslonjene na njegove grudi.

Scena u privatnom salonu na spratu najvećeg burdelja u Maku koja se odigravala u to subotnje večer, bila je nešto sasvim uobičajeno, jer su se baš tako osećali četvoro opuštenih ljubavnika. Poručnici Vilington i Martin bili su već skoro dve godine redovni posetioci „Sportske kuće“ Bili Džins i nepogrešivo su uvek donosili dobru zaradu devojkama Kiti i Libi. Ma da ona obično nije rado gledala na prijateljstvo koje bi se moglo razviti između njenih devojaka i klijenata, Bili Džins je u ovom posebnom slučaju držala oči zatvorene. Iz posebnih razloga, nije želela da dođe u sukob sa Kiti i Libi, njenim najboljim, ali u isto vreme i najnezgodnijim devojkama. Sem toga, oficiri iz Fort Sača nisu uvek bili džentlmeni kao što su na prvi pogled izgledali. Kad su bili pri svesti, Vilington i Martin su se ponašali sasvim pristojno, ali su zato u piću mogli postati opasni, a za vreme njihovih poseta u velikoj kući u Delansi ulici, obojica su bez prestanka pili kao smukovi.

— Samo još jednu pesmu Bili Džins — zamolio je Vilington kada je Bili ustala da pođe.

— Žao mi je poručniče — odgovorila je — ali, imam i druge goste kojima treba da posvetim pažnju, to dobro znate.

— Samo još jednu pesmu za jedan dolar — mamio je Martin.

Bili Džins je skoro popustila, jer je šuštava zelena novčanica bila jedina stvar od koje bi niene cinične oči užagreno zasijale. Ali, odjek glasnog smeha i zveckanje čaša iz prizemlja podsetili su je da nikada ne treba predugo ostaviti gomilu

gostiju, ako ne bez pažnje ono bez nadzora.

— Vraćiću se za pola časa i onda ću vam još svirati — obećala je osmehujući se. Onda je dodala sa visine. — Pokušajte da vam ne bude dosadno, momci!

Kada je ona izašla, Vilington i Martin su se glasno nasmejali. Nije bilo verovatno da će se njih dvojica dosađivati. U tvrđavi to da, ali, u kući Bili Džins nikada!

Dok se okretala od vrata koja je za sobom zatvorila, Bili Džins je prestala da se osmehuje. Pošla je hodnikom, a onda naglo zastala. Neki čovek stajao je na odmorištu stepeništa, neki nepoznati došljak širokih ramena, visok i vitak u struku, ali ne mršav koliko se to moglo u polumraku oceniti. Taj nepoznati imao je najjasnije i najledenije sivoplave oči koje je ona ikada videla.

Nije bilo lako ostaviti utisak na iskusnog veterana zabavljačicu Bili Džins, ali, ovaj visoki čovek tamne kose i oštro crtanog lica hladnog pogleda i sa diskretno pripasanom revolverom ispod elegantno skrojenog sakoa, to je uspeo. Njoj čak nije palo na pamet da formalno zapita šta došljak radi u privatnom delu njene kuće. On je ostavljao utisak čoveka koji je uglavnom činio ono što mu se htelo.

— Šta želite? — Glas joj je zvučao donekle usiljeno. Neobičan mir tog čoveka i način kako je netremice posmatrao izazivali su nespokojstvo i nervozu.

— Tražim dvojicu prijatelja, madam. — Pokretom glave pokazao je na zatvorena vrata. — Vilington i Martin su tamo, zar ne?

— Zašto su vam potrebni?

— Hteo bih samo da malo poraz-

govaram s njima... — Pogled njegovih očiju skoro hipnotički se zario u njene oči. — Hteo bih samo da porazgovaram tiho i mirno, madam. Smatrao bih neprijateljskim gestom ako biste digli galamu. — Zatim je iz svoje pretnje izvukao otrovnu žaoku, tutnuvši joj u ruke uz najljubazniji osmeh nekoliko novčanica. — Upišite me jednostavno kao još jednog gosta madam.

Bili Džins je osetila da joj srce kuca kao da će iskočiti kada je nepoznati prošao pored nje i uputio se vratima. Nikako nije mogla da nasluti šta bi taj nepoznati mogao da traži od dvojice konjičkih oficira, ali je u vazduhu sve jako mirisalo na gužvu. Oficiri iz Fort Sača bili su spremni da potegnu oružje na najmanji znak opasnosti, a čovek sa sivoplavim očima izgledao je oštrij od bilo kog čoveka koga je Bili Džins videla još od vremena kada je njen pokojni muž pre pet godina ušao u njenu zabavnu kuću i ubio dva gosta.

Posmatrala je nepoznatog kada je otvorio vrata, zastao tamo za trenutak lica obasjanog svetlošću, a onda ušao unutra. Sekund kasnije, začuo se Vilingtonov grub od viskija promukao glas. — Ko ste vi, do sto đavola?

Bili Džins je pobegla. Potrčala bi ona predstavniku zakona da je iskustvo nije učilo da joj u surovom Makonu predstavnik zakona uopšte ne može pomoći. Ostala joj je dakle samo ili molitva ili boca, i nije trebalo posebno nagađati kojem će se zadovoljstvu debeljuškasta Bili privoleti, kada je sa rukama pritisnutim na grudi utrčala u svoj mali plišan tapacirani budoar, očekujući prvu eksploziju nasilja

za koju je sasvim izvesno znala da će nastati.

IV

Kada je Dok Holidej ušao unutra, naišao je na tih i miran, skoro idiličan prizor; dva zagrljena para, pridušeno crvenkasto svetlo, raskošan odsjaj svetlosti na klaviru u uglu. A onda je sve postalo zbrkano, devojke su počele da cvile, a Vilington i Martin su zauzeli ratoboran stav.

— Pitao sam te ko si ti? — ponovio je Vilington dodirujući prstima dršku svog vojničkog „kolta“.

— Smirite se — rekao je Holidej muklo, zatvarajući vrata za sobom. — Moje ime je Džon Holidej.

Vilington je trgao ruku dalje od revolvera, kao da je drška odjednom postala usijana. Obojica oficira su blisko sarađivali s izvidnikom Džorijem Stenvortom u tvrđavi Sač, i baš toga dana dobili su opširan izveštaj o njegovoj smrti u Babilonu. Toga dana ime Doka Holideja često je spominjano u Makonu i okolini.

— Šta hoćete od nas? — Art Martin je čučao u blizini sofe nedovoljno hrabar da dograbi revolver ali i neodlučan da udađji ruku od njega. U mutnom crvenom svetlu, pege na oficirovom nosu odudarale su od njegovog iznenadnog bledila.

— Došao sam da razgovaramo — bio je Holidejev odgovor. Dok Holidej je zakoračio dublje u sobu, namećući svojim prisustvom osećaj inferiornosti kod dvojice oficira. Zastao je pored stola i naslonivši se na njega, zagledao se u devojke. — Izađite!

— Idite vi do đavola! — ciknula

je Keti. dohvativši Martina zaštitnički za ruku. Kiti je odrasla na pločniku Nju Orleansa i osetivši da je njen čovek u nepritici, za tren oka se pretvorila u tigricu. — Ako želite samo da razgovarate, revolverašu, onda možete da razgovarate pred nama. Je li tako Libi?

Libi Keš koja se već spremala da pobegne zastenjala je glasom koji se lomio u grlu i dodala. — Tako je... čini mi se da je tako.

Dok Holidej je koraknuo prema prkosnoj Kiti, ali je ona skočila van domašaja njegove ruke i napela svoje inače impulsivne grudi kao da će istog trenutka pozvati u pomoć, kao da je neko kolje. Holidej je zastao i digao ruku.

— U redu, mlada damo, ostanite ako baš hoćete. Ali, držite jezik za zubima. Okej Vilingtone i vi Martine stavite vaše revolvere na sto i sedite.

Oficiri su se kolebali. Bili su to veterani iz indijanskih ratova ne od one vrste ljudi koji se predaju i lako daju oružje. Zakolotali su očima i sitne graške znoja su im izbile na licu, pa je Holidej stavio ruku na dršku revolvera i prstom druge ruke pokazao sto. Vilington je odmah izvadio „kolt“ iz futrole i spustio ga dole. Trenutak kasnije, to je učinio i Martin, besno stisnutih usana, a onda se sav žučan bacio u fotelju i otrovno pogledao Holideja. Kiti je zašla iza fotelje i stavila mu ruke na ramena da ga umiri i ohrabri.

— Daj bože da se ovo završi dobro — rekao je Martin. — Za po-tezanje oružja na oficire američke vojske može se dobiti deset godina zatvora!

— Kad budem želeo da govorite, ja ću vam to reći Martine — rekao je Holidej prijateljski. Raskoračio

se malo da bi se sigurnije oslonio na pod, a onda nastavio — Vodim istragu o masakru kod Sandaun Velsa za račun Džona Frejzera. Rečeno mi je da ste vas dvojica videli šta se desilo toga dana.

— Videli smo — rekao je Vilington povrativši u međuvremenu nešto od svog držanja. — Ono što smo i rekli na suđenju. I to je sve.

— Grešite — nije se složio Holidej s njim. — To je bio samo početak. Frejzer tvrdi da ste vi, a i ostali svedoci lažno svedočili. On kaže da je Harding pobio one Indijance i da je za to optužio nega. On tvrdi da ste vi i drugi oficiri koji su protiv njega svedočili u Džubavilu postupili tako ili zbog toga što ste se bojali Hardinga, ili zato što vas je on potkupio. Želim da znam istinu.

— Istina je zapisana u našim izjavama na sudu — rekao je Martin žustro. — Vi duvate uz vetar, gospodine revolverašu. Frejzer je kriv kao vrat!

— Zaista? — obratio mu se Holidej sarkastično. — Ja sam to verovao sve dok nisam otišao u Babilon da nadem Stenvorta koji je odlučio da se sakrije od mene, i na kraju me napao sa dvojicom svojih pajtaša. Taj njegov postupak naterao me je da se zapitam nema li možda nešto trulo, vlaški trulo u celoj predstavi tog događaja. Slatete li se sa mnom?

— Stenvort je postupio kao budala — umešao se Vilington. — Živeo je kao budala i završio život kao budala.

— Podaci o niemu govore drukčije — rekao je Holidej. — Činjenice ukazuju da je Stenvort bio čvrst i okretan čovek, dobar na svom poslu. Pa ipak, počeo je da se ponaša kao idiot kada je čuo da sam

došao u grad i da se raspitujem za njega. Zašto? Zašto se tako ponašao ako nije imao šta da krije?

— Može biti da je bio jednostavno uplašen, revolverašu — rekao je Martin uvredljivim tonom. — Da li vam je to ikada palo na pamet?

— Naravno. Znam da me se ljudi boje, Martine. Stenvort se uplašio od mene baš kao što ste se i vi uplašili.

Martin je pocrveneo. — Zar ja da se uplašim nekog bednog, jadnog revolverašića? To grešite, mister, ne bojim se ja nikoga.

— Pa ipak ste uplašeni, Martine — nastavio je Holidej nepopustljivo. — Uplašeni ste toliko da ćete mi sve tačno ispričati šta se desilo u Sandaun Velsu, reći ćete mi sve bez reči laži i bez najmanje greške. I to ćete početi odmah.

— Časna reč Holideje neću...

— Pričajte!

Holidejeva ruka se opet mašila drške revolvera. Igrao je na blef, jer je to bilo jedino njegovo oružje. Uspeo je da stvori utisak da zna mnogo više nego što je rekao, mada u stvari nije znao ništa. Stenvort ga je primorao da ga ubije pre nego što je uspeo da iz njega izvuče bilo kakvo obaveštenje, a njegov boravak u Fort Saču Bio je interesantan, ali sasvim nekoristan. Martin i Vilington su uistinu bili njegova poslednja nada, a nije se mogao oteti utisku da je ta nada vrlo slaba.

Ali na sreću, njegova taktika je imala uspeha i pijući s vremena na vreme višak iz flaše. Art Martin je počeo da priča istoriju Sandaun Velsa. Holidej je to već ranije bio čuo, i Martinovo kazivanje dodirnuo je malo toga što je za njega bilo novo. Četvrti konjički puk je u okršaju sa poglavicom Mnogo

Mrtvih Neprijatelja kod klanca Medveđa Kandža zarobio nekoliko apačkih ratnika. U toku noći jedan apački ratnik pokušao je da pobegne. Oficir koji je komandovao stražom pripucao je i ubio četvoricu od ukupno pet zarobljenika, a peti je pobegao, mada je bio ranjen. Jedina razlika između Frejzerove i Martinove verzije događaja bila je u tome što je Frejzer tvrdio da je pukovnik Harding pucao na zarobljenike, a Martin je bio nepokolebljiv u izjavi da je to učinio Frejzer.

Kada je Martin završio priču, Holidej je počeo da mu postavlja unakrsna pitanja. — Ko je u to vreme bio s njima? Koliko vojnika je bilo prisutno? Ko je šta rekao i gde je rekao? Mnoga naoko prosta i bezazlena pitanja, ali je Dok sve odgovore pažljivo beležio u svom sećanju. Posle toga je pažnju posvetio Vilingtonu.

Vint Vilington je nastupio sigurno i samouvereno, sve dok Holidej nije prekinuo njegovo izlaganje primedbom da je u jednom detalju njegova priča u protivurečnosti sa Martinovom izjavom.

— U čemu to? — zatrepao je Vilington.

— On je rekao da je Buring otišao deset minuta pre pucanja — rekao je Holidej. — A vi kažete da je bio prisutan.

— Nije bio prisutan — upao je Martin.

— Zar nije bio? — zapitao je Vilington. Protirijao je rukom vrh brade. — Znae šta, možda sam nešto zaboravio. Ah, da, bio je otišao. Sad se dobro sećam.

— Da li se i vi dobro sećate Martine? — zapitao je Holidej.

— Naravno da se sećam.

— To je vrlo čudno, jer ste vi u

stvari rekli da je Buring bio prisutan kada se to desilo.

Oficiri su se zabuljili u Holideja, i Martin je pocrveneo, jer je shvatio da je prevaren. To je i bio Holidejev cilj, i zato mu je postavio više nevezanih pitanja u nadi da će ovaj zaboraviti šta je na ova pitanja odgovorio, naravno, ako je lagao. Očigledno je da se u svom kazivanju Martin nije držao istine o jednoj činjenici a to je navodilo na pomisao da je možda lagao i o drugim činjenicama.

Holidej je skrstio ruke na prsima, a dvojica oficira su ga sa strepnjom posmatrali kao kanarinci u kavezu oko koga obilazi gladna mačka.

— Za vas bi bilo bolje da kažete istinu, gospodo — rekao je Dok preteći. — Ne znam čime vas Harding zadržava da ne otpevate pravu pesmu, ali, ma šta da je u pitanju, to nije vredno nevolje koja će vas snaći ako mi iz ovih stopa ne kažete čistu pravu istinu.

— Nevolje? Kakve nevolje? — rekao je Vilington podozrivo gledajući Doka razrogačenim očima.

— To je prava reč — potvrdio je Dok Holidej. — Meni treba samo jedan pouzdan i pošten svedok da sa Frejzera skinem odgovornost, a to znači da se neću ustezati da nekoga od vas prinudim na kazivanje istine ako budem morao. Prema tome, odlučite se s kim od vas dvojice da počnem?

Kasnije se Dok pitao nije li možda svoju ulogu bezobzirnog tragača za istinom odigrao suviše dobro. Sve što je rekao bilo je naravno blef, ali i Martin i Vilington bili su očigledno uvereni da je opasni Dok Holidej bio spreman na sve, pa čak i na ubistvo, da bi iz njih izvukao

potrebno priznanje. To je proizlazilo sasvim jasno iz njihovog ponašanja, jer su obojica govoreći uglas žustro poskočili sa stolica.

I devojke su takođe progutale podvalu Doka Holideja, baš kao što se on nadao. Atmosfera straha i nesigurnosti bila je najbolji preduslov da iz opšte zbrke izvuče ono dragoceno zlatno zrno istine za kojom je tragao. Martin je jednostavno izbegavao da kaže bilo šta, tvrdeći da ne zna ništa ni više ni bolje. Sve je to Holideju poslužilo kao dokaz da ti ljudi zaista lažu, ali to nije bilo dovoljno opravdanje da ih na silu povede sa sobom u Džubavil i traži novo suđenje. Nadao se međutim da će ih u sledećih nekoliko minuta fazdrmati i zbuniti.

Ali, situacija se nije tako razvijala, jer Holidej nije računao na čvrstinu osećanja koja je Kiti Kelso gajila prema grubijanu Artu Martinu... U svakoj računici ima nepredviđenih elemenata koji se događaju mimo očekivanja, a to je u ovom slučaju bio mali posrebreći pištolj sa dva metka, koji je Kiti od prvog dana svog opredeljenja za život salunske zabavljačice, uvek nosila zataknut za podvezicu na čarapi.

Pažnje koncentrisane na Martina i Vilingtona, Holidej nije primetio taj revolver, pre nego što je bilo kasno. Cev skrivenog revolvra ble snula je iza Martinovih leđa kada ga je devojka izvukla sa svoje butine. Holidej se bacio prema devojci da bi ga dohvatio. Ne znajući šta se iza njega događa, i verujući da Holidej to njega napada, Martin je ustuknuo unazad, sudario se sa Kiti i revolver je opalio.

Tane je proletelo pored Martina udarilo u stočić na kome su se na-

lazili revolveri i odbivši se pogodilo Holideja u list na nozi. Holidej je posrnuo i pokušao da se osloni na naslon sofe. Kiti je završala i pokušala da pištoljčić uperi na pustolova; Libi Keš je vrištala pozivajući u pomoć. Holidej je rukom donvatio dršku svog „kolt“, jer je Vilington sav bleđ u licu i uveren da je Holidej pucao na Martina, skočio da dohvati svoj revolver sa stola.

Holidej je doviknuo nešto što je trebalo da smiri duhove, ali je njegov povik prigušio prasak Kitinog pištoljčića. Tane sitnog kalibra zari- lo se u Holidejevo levo rame i odbacilo ga sa sofe. U tom trenutku, Vilington je već bio dočepao revolver i sa poda gde je ležao, Holidej se našao pred cevima spremnim da svakog trenutka bljunu na njega smrt.

Holidejev „kolt“ je grmnuo, i Vint Vilington se okrenuo u krug i pao. Martin je sada, lica iskrivljenog u masku mržnje, dograbio svoj „kolt“ i nanišanio. Holidej je pritisnuo okidač i zgrčenu siluetu je obavio oblak barutnog dima. Kada se dim razišao, Martin je ležao opružen na podu i staklastim očima zurio u tavanicu.

Trenutak zatim „Sportska kuća za gospodu“ vlasnice Bili Džins odjednom je oživela od vike, vriske i tutnjave nogu i nalazeći da su tu reči više nepotrebne, Holidej jur- nu iz sobe držeći se rukom za rame.

Pustolov je zakoračio nogom kroz prozor na balkon. Spustio se zatim niz oluk i dočepao se svog konja. Bacio je u sedlo, podbo konja petama u slabine i najvećom brzinom požurio iz grada.

Suvo drvo ispred prozora ćelije zakrckalo je i zadržtalo na veiru koji je odneo jutarnje kišne oblake. Džon i Lana Frejzer nisu ni prime- tili da napolju duva vetar. Devoj- čine ruke su ležale na grubo tesa- nom stolu, i ona je tupo zurila u prazan prostor. Njen brat je sedeo na podu leđima oslonjen na zid sa rukama obrgrljenim oko kolena. Zanet u svoje misli, posmatrao je mali kvadratić vetrovitog neba. Iz hodnika ispred ćelije s vremena na vreme se čulo škripanje stolice i po- katkad kašalj kada je stražar pri- paljivao novu cigaru.

— Žao mi je Džone — rekla je Lana posle dugog ćutanja — sad vi- dim da sam napravila veliku gre- šku. Da nisam bila tako očajna u pokušajima da te izvučem iz te strašne zbrke, ja nikada ne bih za- boravila šta se može desiti ako an- gažujemo tog Doka Holideja.

— Gluposti sestro, naravno da to nije tvoja greška — rekao je Frej- zer tmurno. — I ja sam bio sto- procentno za to da ga angažujemo. I znaš šta? Uprkos onome što se no- čas desilo u Makonu, ja još uvek imam poverenja u njega.

— Ja želim da imam vere u nje- ga, jer je on naša poslednja nada. Ali, za ime boga Džone, pet ljudi je poginulo za nekoliko dana. Pet!

— Mi u stvari ne znamo šta se desilo u Makonu, Lana — ukazao je Frejzer. — Da li sam dovoljno upozorio Holideja kakvi su ljudi Vilington i Martin? Usijane glave? Kako su stvari krenule, ja više ni- sam siguran ni u šta...

Lana Frejzer je tužno pogledala brata. Sedeći na podu, izgledao joj je vrlo mlad i bespomoćan. Ona mu je uvek bila kao majka. Uprkos tome što je on bio stariji, Džon je bio krupan snažan čovek, ali ka-

da bi nešto pošlo naopako, bila mu je potrebna neka osoba na koju će se osloniti. Ona se ponosila time što je uvek bila u stanju da mu tu potporu pruži. Sada je njoj bio potreban neko, neko čvrst i pouzdan, na koga će se osloniti... i uhvatila je sebe kako razmišlja o čoveku sivoplavin očiju koji je govorio lagano skoro lenjo, i koji je izgledao toliko čvrst i samouveren kao da bi se mogao suprotstaviti celom svetu...

U ovoj tihoj ćeliji, slika Doka Holideja iskrsnula je sasvim jasno pred njenim očima; slika čudnog, usamljenog, neprikosnovenog i ponekad nemilosrdnog čoveka koji je na neki način raspulio u njoj nepoznata osećanja koja do tada niko nije uspeo da pokrene...

— Gde je on sada pitam se? — rekla je glasno.

— Holidej? — Frejzer je slegnuo ramenima. — Kažu da je i on bio ranjen. Možda se negde zavukao, dok se ne izleči... a možda najvećom brzinom beži što dalje može od ove pokrajine.

— Ti znači ne veruješ da će se vratiti u Džubavil?

— Sumnjam. Najverovatnije da će vojska izdati poternicu za njim. Sem toga, nema nikakvog razloga da se vraća ovamo. — Krajevi Frejzerovih usana su se opustili. — Stenvort je bio nada, Vilington i Martin su mogli nešto pomoći. A oni su sada mrtvi, Lana. Čini mi se da nema više svedoka koji bi mi mogli pomoći.

— Pokušaj da ne budeš toliko pesimista, Džone — rekla je devojka čvrsto. — Sigurna sam da nismo ispitali sve tajne staze, i... sigurna sam takođe da nas mister Holidej neće napustiti.

Kao i uvek, i ovaj put njena vedrina ga je ohrabrila. Kada je Lana otišla, narušena vera Džona Frejzera ostala je i dalje na visokom nivou. Koračajući iz jednog u drugi ugao ćelije, prisilio je sebe da duboko diše i razmišlja sa više optimizma. Baš kada je zastao u uglu i spremao se da se okrene, njegovu pažnju privukao je šum sa ulice.

Prisavši malom prozoru, pogledao je u dvorište zatvora i ugledao kola sa građom koja su ušla unutra. I posle toga, pokušao je da mu moral i dalje ostane na visini, ali mu pokušaji nisu uspeali. Samo je neki bezuman čovek mogao ostati raspoložen dok je slušao kako ispod njegovog prozora počinje izgradnja vešala na kojima treba da bude obešen.

•

Skoro u sumrak toga dana, pet konjanika dojahali su do tvrđave Fort Sač i zaustavili konje pred zidinama. Većina onih koji su dolazili u ovaj vojni garnizon, morali su proći uobičajene formalnosti predstavljanja, ali je vođa ove pe-
torke, jedan markantan čovek na snažnom crvenom ždrepcu, bio redovan posetilac tvrđave Sač, i s toga su se vratnice bez zadržavanja otvorile.

Kliv Doner agent za indijanska pitanja za oblasti Strom Hold planina i Apačke visoravni, poterao je konja preko vežbališta i sjahao ispred komandantove zgrade. Bio je to omalen čovek sa velikom glavom i mrkim preplanulim licem prošaranim ožiljcima od velikih boginja. Na sebi je imao uredno tamno ode-
lo, ali zaprašeno od dugog puta.

— Čekajte ovde — rekao je svojim pratiocima i uputio se uz stepenice.

Kada je indijanski agent nestao iza vrata komande garnizona, četvorica konjanika su sjahali. Odmah su izvadili duvankese i počeli da zavijaju cigarete i pljuju po zemlji, gledajući nezainteresovano vojnike koji su prolazili. Sa svoje strane, vojnici su ih oprezno pozdravljali, jer su četvorica konjanika bili poznati revolveraši, Donerovi telohranitelji i ljudi koji su poštovali samo svoja pravila ponašanja.

Doner je zatekao pukovnika za njegovim pisaćim stolom, zauzetog pisanjem dnevnog izveštaja. Harding ga je pozdravio i mahnulo mu rukom da sedne, a onda je rutinski stavio potpis pri dnu papira. Uzdahnuo je duboko, vratio pero u mastionicu i zavalio se na naslon svoje stolice.

— Pa Donere, šta te dovodi danas ovamo?

— Šta misliš? Sigurno nisam došao da berem prerijsko cveće.

Ton indijanskog agenta nije se dopao pukovniku, bez obzira što su on i Doner bili tajni poslovni partneri.

— Trebalo bi da budeš učtiviji, mister — rekao je Harding sa stavom kakav je zauzimao na paradi. Nemoj da budeš suviše slobodan samnom.

— U redu, u redu. Izvini Lutere — rekao je čovek sa boginjavim licem i pomirljivo ispružio šaku. — Nervozan sam zbog ovih događaja. Najpre Stenvort a sada Vilmington i Martin. Pobijeni su kao obični žutokljunci. Mislio sam da ćeš preduzeti nešto protiv onog hockarskog kućkinog sina.

Harding je ustao i prišao do stola s olovnim vojnicima. Bio je rasporedio svoje vojnike u poziciju kakva je postojala u bici kod Getizburga. Prošle noći, sedeo je dugo smišljajući kako da odloži Picketov juriš i na taj način dobije bitku toga dana, kada je iz Makona stigla vest da su dvojica njegovih oficira poginuli.

Pukovnik se okrenuo i dugo nepromenljivo osmatrao svog posetioca.

— Učinio sam nešto u vezi sa Holidejem. Doveo sam ga ovamo i bio je saslušan... Na prilično grub način. Učinilo mi se da je shvatio poruku i da je postao razuman, pogotovu kada je prihvatio pet stotina dolara, bajagi kao odštetu za pretrpljeno maltretiranje.

— I ti si mu poverovao?

— Bio je vrlo ubedljiv.

— Verujem da jeste. I šta sad?

Luter Harding je dosta dugo razmišljao pre nego što je odgovorio. Po njegovom trenutnom raspoloženju, on bi rado dozvao stražu i naredio da Kliva Donera i njegove revolveraše izbace iz garnizona kao vreće đubreta. Ali, to je bio samo neostvarljiv san, jer je prosta istina bila da Luteru Hardingu taj mali čovek mrkog lica više treba nego što mu je potrebna konjica Sjedinjenih Država. Za nešto manje od godinu dana koliko mu je ostalo do odlaska u penziju, pukovnik se angažovao s indijanskim agentom u više poslovnih poduhvata, u stvari, u daleko više poduhvata nego što je nameravao kada su se on i Doner pre nekoliko meseci prvi put udružili. Neki od tih Donerovih poduhvata bili su sasvim nezakoniti; ni jedan nije bio takav da bi jedan častan oficir smeo u takav posao da bude

umešan. Ali udruženi zajedno. Harding i Kliv Doner su napravili novac i nameravali su da naprave još mnogo više pre pukovnikovog odlaska u penziju, pod uslovom da se ne desi ništa što bi moglo da poremeti fino izbalansiranu zamisao.

Tajni ortakluk Doner-Harding došao je do ruba propasti u Sandaun Velsu kada su pet zarobljenih Apača zapretili da će reći vlastima odakle su Apači dobili izvesnu količinu pušaka... i od koga. Hardingova brza i energična odluka sprečila je da se to dogodi. Zarobljeni Apači su pobijeni, a kada Džon Frejzer bude obešen u Džubavilu, afera oko Sandaun Velsa biće pokopana i zauvek zaboravljena.

No, u tom srećnom obrtu događaja, Dok Holidej se pokazao kao veća opasnost od bilo koje sa kojom su se ortaci do tada suočili. Istina, Holidej nije uspeo da od Džorija Stenvorta i dvojice oficira poginulih u Makonu prošle noći izvuče nikakvo naknadno svedočenje. Harding je uspeo to da sazna diskretnim proveravanjem kod vlasnice zabavne kuće Bili Džins. To je zaključio iz dosta histeričnih ali po sadržini umirujućih izjava koje su dale njene devojke zabavljačice. Nevolja je bila u tome, što Harding nije mogao da bude siguran gde se čovek kao Holidej može sledeći put pojaviti i šta bi mogao učiniti. Bila je to neprijatna, čak i alarmantna situacija, ali pošto je Kliv Doner putovao ceo dan da bi čuo umirujuće vesti, pukovnik se osećao obaveznim bar da učini pokušaj u tom pravcu.

— Još nisam sasvim šiguran. Klive — rekao je smireno — ali, nadam se da ću zbog događaja od

prošle noći moći da protiv Holideja podignem optužnicu za ubistvo.

Donerovo lice je sinulo zadovoljno.

— Sviđa mi se to što čujem, Lutere.

— Pa eto, radim na tome. Poslao sam Buringa i narednika Roskoa u Makon da razgovaraju sa devojkama iz zabavne kuće, i da uzmu njihove izjave. Pretpostavljam da se na devojke može izvršiti pritisak, tako da pred sudom posvedoče da je Holidej sasvim neizazvano potegao oružje i pobio oficire.

Doner se počeo šakom po rošavom licu. Onda se osmehnuo. — To mi se sviđa Lutere. Da, to mi se sviđa.

— Hoćeš li neko piće?

Da, indijanskom agentu Doneru prijalo bi neko piće. Pukovnik je nasuo viski u dve čaše, i za čoveka na njegovom položaju izgovorio prilično čudnu zdravicu.

— U zdravlje plemenitog crvenokošca Klive. Neka nikada ne zažele mir.

— Ili bar dotle dok rat radi u korist našeg bogatstva. Lutere — rekao je Kliv Doner smeškajući se i na dušak ispio piće.

V

Boca viskija koju je Holidej kupio u Makonu trajala mu je do gradića zvanog Mak Kinli Vels, i kada je stigao tamo, njegov utisak o tom gradu sastojao se od zbrke šumova koji su ličili na zvonjenje zvona, zviždanje lokomotive i klopavanje točkova diližanse.

— Suviše mnogo viskija u glavi i veliki gubitak krvi — bila je dijagnoza koju je doktor Klenton postavio o Holidejevom stanju.

Klenton je bio koščat, oštar čovek sjajnih očiju usađenih na odlučno ocrtano lice. Nekoliko godina ranije, Klenton i njegova porodica putovali su diližansom iz Mek Kinli Velsa kada je vozar diližanse odjednom dobio srčani udar. Zaprega je jurnula, i diližansa je spasena prevrtanja u dubok ponor, zahvaljujući pravovremenoj intervenciji jednog bezumno hrabrog mladog džentlmena koji se kroz prozor diližanse izvukao do vozaškog sedišta i zaustavio pomahnitalu zapregu. Od tada, kad god je Doku Holideju bila potrebna diskretna lekarska nega, on je znao gde može doći, a da mu niko ne postavlja nepotrebna pitanja.

Pošto je završio hirurški poduhvat nad Holidejem, i previo ga, doktor Klenton mu je posavetovao da se odmori, a onda nasuo dve čaše viskija i nazdravio za stara dobra vremena.

Holidej je ostavio svog konja u gradskoj štali i pošto je ispio još nekoliko čaša viskija, smestio se u iznajmljenu sobu u hotelu, legao u krevet i zaspao dubokim snom. Nije se budio do jutra. Sledećeg jutra, doručak je poslužen u trpezariji koja je obilovala rojevima mušica, ali je uprkos tome, hrana bila izvanredna. Oštali gosti bili su jedan mlađi kauboj koji ga je često pogledao u zamrljanom ogledalu i jedan pijani indijanac koji je s vremena na vreme dizao ruku i mrmljajući izgovarao „Haug“ svaaki put kada bi se konobar pojavio iz kuhinje.

Očekujući da mu kelner donese faja, Holidej je pregledao lokalne novine. U njima još uvek nije bilo vesti o pucnjavi u Makonu i ni-

kakvih novih obaveštenja o Džonu Frejzeru.

Holidej je u tišini pojeo svoju šunku sa jajima i ispio kafu. Pro-lazeći pored šanka, zataknuo je novčanicu od jednog dolara u razdrljenu košulju pijanog Indijanca, zatim je osedlao konja i odjahao.

Još uvek nije bio dovoljno zdrav i snažan da se vrati u Džubavil. Trebalo mu je još malo odmora, odmora, u miru i tišini. Znao je gde će to naći...

Tri čala ujednačenog brzog jahanja odnela su ga do brda zvanih Retl Snejk Hills zavučenih u jednu duboku okuku jedne od južnih pritoka reke Tombstoun. Julsko sunce prosipalo je svoje tonle zrake na brda od čega je predeo poigravao kao u izmaglici. Taj deo zemlje bio je topao, čak vreo, ali ipak prijatan i gostoljubiv.

Iza jednog brežuljka, naišao je na mali ranč koji je u njemu probudio uspomene. Mala belo okrečena kuća od nepočene cigle odmarala se u senci krošnjastog drveća, i ispred nje, sedela je jedna punačka stara žena čisteći grašak iz požutelih mahuna. Videvši ga da dolazi prašnjavim putem, ona je skočila i povikala koliko je grlo nosi.

— Tata! Tata! — vikala je uzbuđeno. — Dok se vratio! Naš dragi Dok!

Dragi Dok. Pustolov se osmehnuo. Ništa se nisu izmenili. Mogle su proći godine, mogao je obići pola Sjedinjenih Država, moglo se o njemu pričati sve i svašta, ali on je uvek bio „dragi Dok“, uvek kada bi se vratio. Mahnuo je ženi rukom i brže poterao konja.

Kada je odazivajući se njegovom pozivu adutant ušao u kancelariju, general je bio u rdavom raspoloženju. Doručak je bio pregorao, njegov omiljeni konj je povredio nogu, a sada je ponovo u prvi plan odjednom izbila afera iz Fort Sača. Pa ipak, tamo gde bi zbog rdavog obrta događaja drugi ljudi pribegli vikanju i praskanju, general Omar S'Morgan, komandant jugozapadne oblasti, ostao je hladan i pribran. Jedini znak generalove nervoze bilo je tapkanje korbačem po sari čizme. To tapkanje korbačem, major Rili je čuo još u hodniku ispred kancelarije, i to ga je nateralo da poslednjih nekoliko koraka do vrata pređe brzim skoro trčećim korakom.

— Izvolite generale? — raportirao je major, zastavši i salutirajući pred komandantom.

Visok, pravog držanja i prosede kose, u finoj plavoj uniformi sa svim oznakama čina, general je stajao ispred svog pisaćeg stola, nastavljajući i dalje da korbačem tupka po svojoj čizmi.

— Ova afera sa Frejzerom — rekao je kratko i neposredno kao i obično. — Dobio sam još jedno pismo od njegove sestre. Traži od mene da odložim izvršenje kazne. Nikada nisam čuo za takav bezobrazluk.

— Ovaj... ne ser.

— Podsetite me majore.

— O čemu ser?

— O aferi Frejzer!

— Oh, da, naravno generale. — Bila je sreća što je major Rili imao izvrsnu memoriju, i što je u glavi držao najveći broj, skoro sve važne činjenice i ličnosti kao i sve najvažnije događaje koje bi generala mogle interesovati. Da major

nije imao taj talenat, bio bi od male koristi generalu Morganu koji je mrzeo da čita. Naprežući se da brzo udovolji generalovom zahtevu, major se zagledao u tavanicu i počeo. — Juni, Sandaun Vels oblast, ser. Kraj trodnevne kampanje koju je u oblasti Klint Hills vodio četvrti puk iz Fort Sača pod komandom pukovnika Hardinga. Cilj pohoda bio je isterati grupe ratnika Apača iz Klint Hillsa nazad u Strom Hould planine. Rezultat: teški gubici na obe strane. Zarobljeno je pet apačkih ratnika koji su zadržani u Sandaun Velsu. Jednu noc pre nego što su zarobljenici trebalo da budu prebačeni u Džubavil, oni su pokušali bekstvo, četvorica su ubijeni, a jedan je pobjegao. Poručnik Džon Frejzer je optužen za ubistvo sa predumišljajem te četvorice apačkih ratnika, i vojni sud ga je posle sprovedene istrage osudio uglavnom na osnovu svedočenja očevidaca, i to izvidnika Stenvorta i oficira Vilingtona i Martina, čije je izjave potkrepio pukovnik Harding.

General je izvesno vreme čuteći posmatrao svog adutanta impresioniran kao i uvek Rilijevom izvanrednom sposobnošću pamćenja činjenica. Zatim se namrštio i rekao.

— Kako sam čuo, izvidnik Stenvort i oficiri Martin i Vilington, svi su mrtvi.

— Da ser. Ubijeni su u sukobu sa nekim čovekom po imenu Dok Holidej.

— Da li je protiv tog čoveka dignuta optužba?

— Da ser. Pukovnik Harding je podneo tužbu. Da li će ili ne ta optužba biti prihvaćena od civilnih vlasti, to ostaje da se vidi. Profe-

sionalci, a izgleda da je taj Holidej neka vrsta revolveraša, retko pribegavaju oružju ako na to nisu prisiljeni. Taj Holidej je radio u svojstvu detektiva, a ne dželata. Nema sumnje da je u Babilonu Stenvort bio napadač, dok su u Makonu Vilington i Martin poginuli u nekom burdelju pod sumnjivim okolnostima. Pred civilnim sudom, Holidej bi bio skoro izvesno oslobođen s obrazloženjem da je pucao u samoodbrani.

Generala Morgana, međutim, nije mnogo zanimalo pitanje Holidejeve krivice ili nevinosti. Gladeći se rukom po glatko izbrižanoj bradi, zapitao je mekim tonom. — Holideja su angažovali Frejzer i njegova sestra, je li tako? Ali zašto, Rili? Zašto bi se oni upuštali u tolike izdatke i neprilike, to bih hteo da znam?

— Očigledno da je Holidej tražio neke nove dokaze, generale.

— Pomišljate li vi da bi Frejzer mogao biti nevin?

— Po onome što je sud rekao, ni govora o tome, ser.

— Izbegavate odgovor na moje pitanje.

— Pa, ser, da budem iskren, ja sam od početka imao neke rezerve prema tom događaju u Sandaun Velsu. Frejzer nije uživao glas čoveka koji mrzi Indijance, a u tom slučaju, od nas se traži da verujemo da je on izvršio ubistvo četiri nenaoružana Apača. Apači sa kojima se četvrti puk sukobio u oblasti Klint Hills bili su naoružani najmodernijim „vinčester” puškama i šuška se da su zarobljenici pretili da će otkriti izvor odakle su dobili oružje, ukoliko ne budu pušteni na slobodu — dodao je zatim kao uzgred — Vrata zatvora bila su im

otvorena, tako da su mogli da pobegnu, a onda su ubijeni.

— Vaša je teorija znači, da je zatvorenike možda ubio neko ko je umešan u prodaju pušaka?

— To je vrlo ozbiljan zaključak, ser.

— Nije li onda to ipak mogao biti Frejzer?

— Naravno da je mogao biti generale, ali, gde je motiv za to? Džon Frejzer je prilično dobrostojeći. Prošle godine on i njegova sestra nasledili su nekoliko hiljada dolara. Ne izgleda mi logično da bi se čovek u takvom materijalnom položaju izložio riziku da bude umešan u nedozvoljenu trgovinu oružjem.

Bora na generalovom čelu je postala dublja, i on je prišao prozoru. U dvorištu garnizona državna zastava je mlitavo visila u vazduhu bez vetra. Kao komandant ogromnog prostranstva koje se pružalo od teritorije Apača na jugoistoku do Kajova pustinje na zapadu, general Morgan je bio čovek opterećen mnogobrojnim problemima. Imao je na glavi borbe s Indijancima, granične nesporazume i probleme, niz krađa stoke i upada od strane meksikanskih bandita sa kojima se morao baviti. Ponekad su ga smatrali za čoveka suviše mekog u donošenju odluka, a ponekad suviše oštrog, ali ispod njegovog pomalo pompeznog držanja, krio se vrlo razuman i častan oficir od karijere koji je, ako bi mu se pružilo dovoljno vremena, mogao prođeti do srži svakog problema.

Posle kratkog razmišljanja, general se lagano okrenuo unutrašnjosti odaje. Izgledao je ozbiljno zabrinut, i ono što je posle toga rekao, moralo je teško pasti čoveku koji

je sa puno razloga uživao reputaciju oficira odanog svojim oficirima.

— Rili, nije li bilo još nekih... ovaj... govorkanja koja se tiču pukovnika Hardinga i onog neukusnog Donera?

Major Rili je prikrrio svoje iznenađenje. Rekao je sasvim pribrano. — Mislite na glasine u vezi njegove nezakonite aktivnosti u oblasti Šonto, ser?

— Znete vrlo dobro da mislim baš na to.

— Nema ničeg novog, generale.

— Hoćete da kažete da su i stare glasine bile dosta, majore?

— To nisam rekao, ser. Sem toga, mislim da znate da ja imam predrasuda prema pukovniku Harding.

Morgan je to dobro znao. Mladi Rili je bio jedan od onih koji su smatrali da pukovnik Harding nije više sposoban da svoje dužnosti obavlja onako kao što bi trebalo. Taj njegov stav zbunjivao je generala, jer je on za vreme građanskog rata služio u istom puku sa Hardingom, i smatrao ga je za prvoklasnog ratnog komandanta.

Pa ipak, čak i general Morgan je počeo da osluškuje govorkanja koja su dolazila iz Šonto oblasti, govorkanja koja su se povezivala sa tvrđavom Fort Sač. Apel Frejzerove sestre kombinovan sa novostima o pucnjavi u Makonu, nije mogao biti jednostavno zanemaren. General je tada doneo jednu od svojih čuvenih munjevitih odluka. Rekao je kratko.

— Odlučio sam da otputujem dole i da lično vidim šta se tamo događa. Te gadne priče moraju biti presečene u korenu. U pitanju je ugled armije. Molim vas da se pobrinete o organizaciji tog putovanja.

To je bilo naređenje, i Rili je salutirao.

— Biće mi drago, generale. — Izlazeći iz odaje, adutant se zadovoljno osmehivao.

Rili je bio zadovoljan ishodom razgovora, razmišljao je general okrenuvši se ponovo prozoru. Ovi mladi oficiri vole kada stare asove vide skinute u prašinu. Ali, general nije očekivao da će biti nekog bacanja u prašinu, bar kada je u pitanju bio pukovnik Harding.

U sebi je bio sasvim siguran da će posle posete Hardingovoj vojnoj oblasti moći da ovome potvrdi časno i pošteno vođenje vojnih poslova, i da će jednom za svagda prestati šuškanje i glasine koje su išle na uštrb njegovom dobrom glasu.

Iza torova za ovce, pošto se prođe senik na Kornabijevom imanju, prema jugu se pružala duboka suva jaruga u koju su se za vreme kiša slivali potočići sa pašnjaka zvanih Blu But. Iz senke jaruge izašao je Dok Holidej. Nekoliko puta je prošetao jarugom od početka do kraja, razgibavao rame, potezao revolver i zatezao obarač prema nekom zamišljenom cilju. Isti ritual obavio je juče kao i dan pre toga. Ukrućenost ramena i ruke konačno je nestala, a on se opet osećao čisto i kompletan.

Izašavši iz jaruge, zastao je na toplom podnevnom vetru i osmotrio žućkasti oblačak prašine koji se sa vrhova brežuljaka nošen vetrom spuštao ka jednom udaljenom boru u podnožju. Mnogo godina ranije, kada je prvi put posetio ovo mesto, Dok Holidej je još uvek bio

dovoljno neiskusni i naivan, i vero-
vao je da čovek može izmeniti sud-
binu koju mu je namenio život. Sa-
da više nije bio tako uveren u to.
Pustolovljevo čelo se nabralo, i
on se lagano okrenuo ka kući od
nepečene cigle. Pogladio se rukom
po bradi, a onda se uputio uz pa-
dinu.

Heti Karnabi je prala posuđe u
kuhinji kada je videla Holideja ka-
ko prolazi pored ograde. Stara že-
na je zastala usred posla i izraz žal-
jenja zamračio joj je oči.

— On se sprema da ode, Brunk.

Zavaljen za stolom, prazneći fla-
šu brendija koju mu je Dok Holi-
dej doneo, Brunk Karnabi je pogle-
dao oštro, a onda ustao i požurio
do prozora da bi pogledao napolje.
— O čemu ti to govoriš, ženo? —
zapitao je nestropljivo, skoro ljuti-
to. — Neće nikuda otići.

— Hoće, otići će — rekla je He-
ti svojim nadmoćnim sveznajućim
tonom, koji je njenog muža punih
trideset godina dovodio do besnila.
— Znam to po načinu kako hoda i
kako se drži. Spreman je da se vrati
u Džubavil, i ovaj put najverovat-
nije da pogine.

— Prazno blebetanje! — Dunuo
je Brunk na nos. No, uprkos njego-
vom uverenju da Dok Holidej još
neće otići sa njegove farme, on je
pomogao Doku da osedla konja za
put.

— Ti si zaista nemoguć čova.
Holideje — požalio se farmer dok
je pritezao kolan njegovog ždrepcu.
Prošle noći stenjao si i jadao si se
što si morao da potegneš oružje, i-
ako to nisi želeo, a sada si eto po-
novno digao rep i vraćaš se tamo
gde ćeš opet biti u opasnosti da no-
da budeš ubijen. Smatraš li ti da

tegneš revolver, a vrlo verovatno i
je takvo ponašanje dosledno?

Holidej se osmehnuo. S tim lju-
dima bio je blizak kao da su mu
najbliža familija, mada ih pre de-
setak godina nije ni poznavao.
Brunk Karnabi bio je taj koji ga je
našao u preriji onesvešćenog i op-
koljenog čoporom kojota. Glupa slu-
čajnost pokazala se kao deo sudbi-
ne, jer je Holidejev tek kupljen i
nedovoljno upoznat konj poskočio
uplašeno od šuškanja jazavca u ob-
ližnjem žbunjaku i zbacio Holideja
koji je pao na zemlju i nezgodno
udario glavom. Verovatno da bi se
nezgoda tragično završila, da Brunk
Karnabi i njegova dva džinovska
psa nisu razjurili kojote i spasili
mladog čoveka. Posle toga, Dok je
na Karnabijevoj farmi ostao nede-
lju dana i sledećih godina svraćao
je u posetu svom spasiocu svaki put
kada je prolazio kroz tu pokrajinu.
Njegova žena Heti, pitoma i preda-
na duša koja ga je negovala, noz-
navala je dušu mladog pustolova
bolje nego iko. Za nju on nikada
nije bio revolveraš nego „dragi
Dok” koji joj je zamenjivao sina
koga nikada nije imala.

— Ne sećam se da sam ikada
rekao da sam dosledan, Brunk —
rekao je Dok i namignuo. — Ne bih
to rekao isto kao što ne bih smeo
da kažem da je Heti uvek u pravu.

— Hm! — Dunuo je Karnabi kroz
nos, zagrizavši odmah bačeni ma-
mac. Jedino što je u životu stvar-
no ljutilo Brunka, bio je nemogu-
ći stav njegove žene da je uvek u
pravu u pogledu skoro svega što
se pod nebeskim suncem događa, a
da on sam nikada nije u pravu,
čak i kada se radi o jednoj ili dve
vitalne važne stvari. Polovinu svog
dnevnog vremena, farmer je trošio

u pokušajima da se revanšira Heti, ali, ona je uvek zadržavala nedostižnu prednost.

— Slušaj momče — navalio je stari farmer. — Pojaviš se ovde jednom godišnje ili čak i ređe, dovučeš se sa nekom ranom uvek gorom nego prethodni put, i uvek izgledaš sve usamljeniji. Da li ti misliš da to tako može da ide u beskraj? Ne bi me iznenadilo ako jednoga dana dobijem neke stare požutele novine i u njima pročitam da je moj prijatelj Dok Holidej poginuo u nekom glupom obračunu. Holideje, govorio sam ti ranije a kažim ti i sada. Ostavi se takvog života, sinko. Možeš se negde skratiti, zasnovati sopstveni dom i živeti kao čovek. Znaj da nećeš uvek biti mlad i da vreme neumitno prolazi. Jednoga dana možda ćeš poželeti da se vratiš pravom životu, ali tada može biti kasno.

— Znam Brunk ali, ne mogu drukčije. Osećam se suviše usamljen. Ima malo pravih ljudi.

— Potraži, naći ćeš ih.

— Pokušavao sam ali uzaludno. Gubiš vreme sa mnom, pusti neka događaji teku kako teku.

Karnabi je resignirano klonuo ramenima. — Onda znači da se vraćaš u Džubavil?

— Tako je.

— Zašto?

— Da završim posao koji sam počeo.

— Da završi posao koji je počeo! — rekao je Karnabi sa gorčinom u glasu, obraćajući se svojoj ženi nešto kasnije, dok su stajali na verandi ispred kuće i posmatrali odlazak gordo uspravljenog konjanika. — Najverovatnije da će taj posao dokrajčiti njega. Kažem ti ženo, u tom poslu sve miriše na

krv od početka do kraja. Počelo je ubistvom Indijanca u Sandaun Velsu, a posle toga Dok je bio primorao da smakne još petoricu ljudi. To je strašan posao i na kraju će ga koštati života. Osećam to u kostima.

Prvi put od kako je zna Heti ostala bez reči. Nije mu protivrečila, niti je rekla da ona zna bolje.

Sa dolaskom dana, Džon Frejzer se pokrenuo, spustio noge na pod čelije, i kao što je činio svakog utra kada se probudi najpre pogledao na kalendar prikucan za zid.

Bio je to prvi datum novog meseca.

Deset dana do dana izvršenja kazne.

Bivši oficir je ustao, proteglio se i prišao do prozora sa rešetkama da bi odatle pogledao na dvorište i vešala u njemu. Trebalo je da su već završena, a ipak, vešala su bila tek upola podignuta. Činilo se kao da se drvodeljama nimalo ne žuri.

Frejzer je prešao šakom po licu. Juče se nije obrijao. Proveo je dve nedelje iza rešetaka u očekivanju suđenja, a posle toga još druge dve nedelje. Lagano ali sigurno, to vreme počelo je da nagriza njegovu snagu. Više nije bio toliko brižljiv u pogledu svog izgleda, kao što je bio ranije, i bilo mu je sve teže i teže da se pridržava režima fizičkih vežbi koji je sam sebi nametnuo. Mogao se uhvatiti u koštac sa zatvorom, ali, senka omće koja mu je visila nad glavom zadala mu je skoro fizički udarac koji se teško mogao podneti. Martin i Vilington su bili mrtvi; poslednji svedoci koji su ga mogli spasti vešala ubijeni su

u nekom burdelju u Makonu. Dok Holidej je bio nestao, možda je i on bio mrtav. Smejući se iza zidina Fort Sača i dalje je postajao pukovnik Harding, a tu su bili i lenje drvođelje koji su ravnodušno strugali u kucali ispod njegovog prozora. Imao je osećaj da se klupko njegovog života bliži kraju, i da će kraj namotaja doći u podne desetog avgusta.

Udubljen u misli, nije čuo glasove ispred ćelije sve dok Valas nije otvorio vrata i pustio unutra njegovu sestru. Frejzer se lagano okrenuo i zamagljenim očima je pogledao.

— Zdravo, Lana. Poranila si.

— Džone! — Kriknula je devojka i pritrčavši uhvatila ga za ruke. — On se vratio!

— Ko?

Ona je stavila prst na usne, dajući mu znak da ćuti, bacila kratak pogled prema vratima iza sebe, a onda uzrujano ali tiho rekla — Dok Holidej. Posetio me je u hotelu jutros u četiri časa. Džone, on još uvek radi za nas, i sasvim se oporavio od pucnjave u Makonu.

Za trenutak je Freizer dopustio svojim porušenim nadama da polete, ali, samo za trenutak. Zatim je opet gruba realnost spustila na njegova klonula ramena svoju tešku ruku.

— Pa dobro, zbog tebe mi je drago što se pojavio, sestro. Ti si rekla da će ipak doći, iako sam ja sumnjao u to. Ali, ne zaboraviš li ti nešto? Martin i Vilington su bili jedini koji su mogli doprineti da budem oslobođen krivice. Oni su sada mrtvi.

— Oni su bili jedini belci koji su mogli svedočiti, Džone.

— Na šta to ciljaš?

— Još uvek uzbuđena, devojka ga je privukla do klupe koja se pružala dužinom jednog zida, i brat i sestra su seli jedno pored drugoga. — Holidej i ja smo dugo vremena razgovarali. On mi je rekao da mu je pukovnik Harding platio pet stotina dolara navodno za pretrpljene povrede i maltretiranje, a u stvari za to da se odrekne dalje saradnje sa nama. On je to dodao činjenici da su Martin i Vilington pokušali da ga ubiju, pa je iz toga sasvim sigurno zaključio da to svakako znači da si ti nevin. Naterao me je da se ponovo setim svega što znam, i na kraju je rekao da je jedina preostala živa ličnost koja bi ti mogla pomoći niko drugi nego Indijanac Nebeski Šetač.

Frejzer je lagano prešao šakom preko čela. Još uvek mu je pred očima sve bilo mutno. U svakom slučaju, nije delio oduševljenje svoje sestre.

— Nebeski Šetač? — ponovio je. — Onaj Apač koji je preživeo masakr? Ali, on je pobegao nazad u planine Strom Hold. Niko ga posle toga nije video.

— Holidej je otišao da ga potraži.

— Otišao da potraži Nebeskog Šetača? Hoćeš da kažeš da je otišao na indijansku teritoriju?

— Tako je Džone. Znaš, on poznaje dobro navike i običaje Apača, jer je s njima proveo izvesno vreme u mladosti. To je nešto što nisam znala, i zbog čega mi se čini da ima više šanse na uspeh od bilo koga drugog. Sem toga, s njim je jedan stari iskusni izvidnik.

— Taj čovek je poludeo! — rekao je Frejzer ljutito, skočivši na noge. — Više od godinu dana, tačnije od kako je mirovni ugovor pre-

kršen, nijedan belac se nije usudio da nogom kroči u oblast Stom Hold. Poglavica Mnogo Mrtvi Neprijatelja će mu ispeći živo srce na laganoj vatri.

Kada je ustala, i Lana je izgledala bleđa kao smrt. — Ali... ali, on je izgledao tako samouveren Džone. Ako bi Nebeski Šetač bio pronađen i ako bi on potvrdio tvoju izjavu, to bi samo po sebi dalo razloga da zatražimo odlaganje izvršenja kazne, dok se ne pripremimo da zatražimo obnovu celog procesa. Holidej je bio toliko siguran u sebe, da me je bez muke uverio da će izvršiti taj zadatak.

— I šta sad?

— Oh, Džone zar mu ti više ne veruješ? Reci šta misliš?

Okrenula je glavu da bi prikrila suze, ali je podrhtavanje ramena odalo.

Frejzer je lagano odmahnuo glavom. Jedina pozitivna i dobra stvar u njegovoj tragediji, ako je tu uopšte moglo biti nečeg pozitivnog, bila je bezrezervna odanost njegove sestre. Ona je zatvorila svoju modnu trgovinu u Alamagordu onoga dana kada je čula za njegovo hapšenje, doputovala dilažansom u Džubavil na suđenje, i od tada je stalno bila njegova kula svetilja i izvor njegove snage. Ako je ikada posumnjala u njegovu nevinost, ona to nikada nije pokazala. Naprotiv, strasno je verovala da će on skinuti ljagu sa svog imena, pa je čak uspela da i on sam poveruje u to. A sada je ona plakala, zato što je on odbacio tu njenu poslednju očajničku nadu. Nije imao pravo da to učini, rekao je sebi prekorno. Dugovao je Lani u najmanju ruku bar to da ako ne veruje, bar da se

pravi da veruje i da deli s njom njenu nadu.

Zadrhtala je kada joj je pustio ruku na rame.

— Izvini Lana... — mislim da sam bio malo spor da sve to na vreme shvatim. To je sa Holidejeve strane davolski riskantna zamisao, to je tačno, ali, ni na kraj pameti mi ne pada da kažem da se ne može ostvariti.

Lana se hitro okrenula, i njene oči su potražile njegove. — Da li to zaista misliš, Džone?

Ona ga je čvrsto dograbila za ruke i plašljivo se osmehnula. — Onda nastavi da veruješ Džone, jer sam ja uverena da će Dok uspeti. Mora uspeti!

Frejzer jedva da je čuo šta je rekla, jer u tom momentu on je shvatio nešto što je verovatno svima bilo jasno, samo što je on sam bio suviše zaokupljen svojim problemima da bi to zapazio. Svaki put kada bi pomenula pustolova, oči njegove sestre bi čudno zasijale i celo njeno ponašanje bi se izmenilo. Nije mu bilo poznato da je Lana ikada reagovala na pominjanje nekog čoveka, što je pripisivao činjenici da nikada nije bila ni za koga ozbiljno zainteresovana.

Lana je bila zaljubljena u Doka Holideja, to je sigurno znao. Njegova sestra koja je na nedeljnim igrankama imala više kavaljera od bilo koje devojke koju je poznavao, na kraju je poklonila svoje srce jednom pustolovu i revolverašu.

Frejzer je bio iznenađen, ali ipak ne toliko kao što bi bio ranije. A onda je, zamišljajući u mašti gde bi Dok Holidej u tom trenutku mogao biti, i šta bi mogao raditi, zaključio da nema nikakvog smisla brinuti unapred zbog Holideja i La-

ne, jer je Holideja mogao mirno smatrati za mrtvog čoveka. Apači će ga ubiti; njihova poslednja nada će biti izgubljena; on će morati i dalje da se pravi da veruje u spas. Uzeo je sestru u naručje da ne bi primetila jad u njegovim očima. Gledajući preko njene glave kroz prozor, čuo je drvodjelje koji su počinjali svoj dnevni posao. Vešala. Za njega.

VI

Dva konjanika su izronili iz suve jaruge i počeli da se penju uz blagu padinu. Vrućina je već pritisnula svom težinom njihova ramena, iako je dan bio tek na početku. Jahali su prema brdima kroz peščani i kameni predeo prošaran tu i tamo velikim kaktusima i retkim žbunjem. Bila je to bezvodna neplodna zemlja na kojoj je moglo rasti samo kržljivo rastinje. Na široko razasrtom plavom nebu nije bilo čak ni najmanjeg oblaka. Berni Gud je predviđao da će im trebati dva dana da stignu do uporišta poglavice Apača kod Zmajevih izvora. Bradati stari traper i izvidnik je osetio obavezu da uz to doda — Ako uopšte stignemo tamo. — Berni je smatrao da je polazak u logor Apača najluđi poduhvat za koji je ikada čuo, a ipak je pristao da pođe sa Holidejem. Ili je Berni voleo da čini lude stvari, ili nije ozbiljno mislio da je poduhvat tako opasan.

Na vrhu prvog niskog brda zastali su da odmore konje. Kada su pogledali iza sebe, selo Peperboks izgledalo je slično na prostranoj dalekoj preriji. Peperboks je bila Bernijeva baza. Stari izvidnik je tamo deljao igračke za svoje unuke, kada je pustolov naišao i predložio mu da pođe s njim. Sa svog

mesta na uzvišenju, Berni je sa setom razmišljao o hladovitoj verandi i pravičenju igračaka.

Ta ravnica, ozn. čavala je severnu granicu apačke teritorije. U stara loša vremena tom ravnicom su jezdili ratnici Apača, ali to je sada bilo prošlost. Poglavica Mnogo Mrtvih Neprijatelja odlučio je da planine Strom Hold brani kao svoju zemlju, a belom čoveku je prepustio vladavinu izvan njegovog planinskog carstva. Dalje, prema istoku, neka plemena Apača živela su mirno u rezervatima koja je snabdevao Kliv Doner na Šeridanovom prolazu. Njih su nazivali pitomim Apačima, Ali, Apači koji su hodali ovim brdima bili su sasvim drukčiji. Oni su prkosili svim naporima belih za vojevača da ih smeste u rezervate.

— Konji su se dosta odmorniji — rekao je Holidej izlazeći iz hlada. — Hajdemo.

— Zar ti se žuri da budeš skalpiran, je li tvrdoglavi? — rekao je Berni penjući se na leđa snažnog mrkova.

— Sta mogu kad imam previše kose?

To je za trenutak učutkalo naboranog starog izvidnika, jer je ovaj bio ćelav kao jaje.

Poterali su konje preko vrha i pošli vijugovim putem. Uprkos sve većoj vrućini, obojica su pažljivo motrili predeo oko sebe. Od ulaska u brda nisu primetili nikakav znak života, ali, to nije značilo da Indijanci nisu u blizini. Ova brda su bila postojbina plemena Pima, vekovnih neprijatelja Apača. Ali, Pime su davno bili izumrli i sada su njihovom postojbinom hodali Apači. Daleko ispred njih, ispod planina koje su podrhtavale u treperavoj jari, počeli su se okupljati tamni oblaci. Mnogo milja daleko, pomi-

slao je Holidej. Kišni oblaci će se isprazniti mnogo pre nego što stignu do njin.

Puneći čuturicu na izvoru koji su našli, Holidej je čestitao sebi što je starog Bernija povéo sa sobom. Berni je po prirodi bio pesimista, ali je pored toga, bio čvrst i izdržljiv kao kozji rog, i što je još važnije veoma dobar tragač. Holidej ga je znao još iz prošlih vremena kada je boravio u premenu Apača, ali, Mnogo Mrtvih Neprijatelja onda nije bio njihov poglavica. Berni je bolje od njega znao novije stanje i više je znao o novom poglavici. Zato je Berni uporno tvrdio da je Holidej lud što veruje da će mu Indijanci pomoći, ali stari izviđač nije ni slutio koliko je Frejzerov položaj očajan. Po Holidejevom mišljenju, morao je pokušati da nađe indijanskog ratnika Nebeskog Šetača, a ako mu to ne uspe, jedino mu je ostajalo da čeka da Frejzera obese. Znajući Indijance bilo mu je jasno da se u tom trenutku Nebeski Šetač mogao nalaziti čitavih pet stotina milja daleko. — A mogao bi takođe odjednom iskočiti iza susedne stene — rekao je glasno ulivajući sam sebi nadu.

Nijedan Apač nije se međutim skrivao iza obližnje stene, ali Indijanci nisu bili daleko, jer je malo kasnije na jednom udaljenom prevoju Holidej ugledao kratak odble-sak sunčevih zraka. Neki žutokljunac bi mogao pomisliti da je taj blesak prouzrokovao odsjaj sunca na komadu uglačanog kvarca, ali, obojica iskusnih Zapadnjaka znali su da nije tako.

Odblesak je dolazio s uglačane ivice čeličnog noža u mrkim rukama nekog apačkog ratnika. Bila je to neka vrsta primitivnog heliografa; metod Indijanaca da brzinom

svetlosti prenose poruke. Poruka se prenosila sa brda na brdo, i Indijanci su na taj način saopštavali vesti jedan drugome.

Nešto kasnije, prošli su pored tog prevoja, ali nisu videli ništa sem kaktusa i stena. Nastavili su put, i dan je postajao sve topliji. Dva pre-rijska kunica prešla su im put nekoliko metara ispred njih, i od iznenadnog trzaja glave, sa gubice Holidejevog konja odleteo je komad pene. Dve ogromne zmiје zvečarkе ležale su uvijene u senci jedne stene. Zmiје su počele preteći da sikuću i konjanici su ih zaobišli i odmah zaboravili, jer je pažljivo posmatranje terena i dalje neprekidno obuzimalo njihovu pažnju.

Jedan čas kasnije, ujahali su u jednu plitku uvalu u kojoj je uvek bilo vode koja se zadržavala u malim kamenim bazenima. No, tada su uočili da nisu primetili tragove Apača koji bi vodili u uvalu.

Kada su prišli bliže jednom udubljenju sa vodom, shvatili su i razlog. Ružna zelenkasta skrama pokrivala je površinu vode. Voda je bila zatravana. Ozbiljnog lica, Berni Gud je rekao Holideju da pro zalaska sunca neće naići na drugi izvor.

Pošto su se oko podne, kada je vrućina bila najžešća, odmorili, nastavili su put kroz pust kameniti predeo.

Znali su da su Apači u blizini i da ih posmatraju isto tako sigurno kao što su znali da ih sunce greje sa neba, ali, sudeći tri časa nisu videli nijednoga. Brdski predeli su bili nemi i topli, a konjani obrasli žbunjem meskita i kupine ispečeni i suvi.

Holidej je znao da Apači vole brdske vrhove. Tuda su najradije jahali na svojim nepotkovanim ko-

njima, jer su vrhovi bili obično ravnije nego okomite strane. Čak i potkovani konji nisu se lako kretali po tom terenu.

Kasno popodne i ljudi i konji bili su blizu iscrpljenosti. U blizini jedne peskovite vododerine odlučili su se za odmor. Negde na kraju, raslo je jedno usamljeno veliko pamukovo drvo, čija se hladovina izduženo pružala na dobar deo zemlje oko korena. Oko njega, raslo je žbunje meskita i kupine, ne suviše gusto ali ipak dovoljno neprohodno da onemoguću brzo kretanje konja. To mesto kao da je bilo odabrano kao mesto za odbranu. Kod obojice putnika postojao je stalni strah da Apači mogu odjednom krenuti u napad, ne dajući im mogućnost da kažu zašto su došli i šta hoće.

Opružen na svom čebetu prostrtom ispod pamukovog drveta, Berni je zaspao za nekoliko minuta. Holidej je rasedlao svog konja, dao mu vode iz udubljenja na svom šeširu, a onda sa puškom u ruci seo u hlad da čuva stražu.

Na uvalu se spustila tišina. Berni je hrkao, konji su dremali oborenih glava, a Holidej je sedeo oborenih ramena, osećajući bol u kostima od umora. Sunce je lagano klizilo ka horizontu. Tada je Holidej začuo lak šum i trgao se.

Tek upola na nogama, osetio je da mu jeza ledi kičmu. Pogled mu je zastao na paru indijanskih mokasina, a onda kliznuo gore na gole mišićave noge izbrazdane bezbrojnim ogrebotinama. Pogled mu se peo sve više da bi se na kraju zadržao na licu ratnika koji ga je netremice gledao sa puškom u ruci.

Apačeva duga kosa bila je povezana uz glavu trakom od crvenog flanela. Pogled njegovih očiju tvrdi od stene po kojoj se tanko tiho peo,

sekao je neprijateljski i sa puno mržnje. Taj čovek snažne građe, pa ipak okretnan kao tigar, morao je po Holidejevom računu imati oko trideset godina. Zaista, pomislio je Holidej bio je to pravi primerak divljeg tigra u ljudskom obliku.

Taj tigar bio je ne samo opasan već takođe gord i radoznao. — Crveni Vuk — rekao je Indijanac i pesnicom se dotakao po prsima. Bio je ponosan na svoje ime. Otvor čevi njegove puške zjapio je prema revolveraševom licu. — Holidej — rekao je pustolov mirno.

Apač se upola osmehnuo. — Crveni Vuk ubije Holideja.

Doku Holideju se to nije nimalo svidelo. Isprsio se na svog protivnika.

— Ti si jedan od ratnika poglavice Mnogo Mrtvih Neprijatelja? — zapitao je.

— Jedan od mnogih. Ima nas kao peska u pustinji.

— Ne pokušavaj da me obmaneš. Da vas ima kao peska, u Arizoni ne bi bilo nijednog bledolikog. — Holidej se lupio pesnicom po prsima. — Došao sam da razgovaram sa poglavicom Mnogo Mrtvih Neprijatelja!

— Došao si da umreš — ispravio ga je Crveni Vuk. Njegove reči su zvučale samouvereno, i Holidej je odjednom shvatio razlog njegove samouverenosti. Ivica jaruge bila je načičkana ćutljivim Indijancima. Berni Gud se odjednom probudio i zinuto pogledao Crvenog Vuka, urliknuo kao uplašeni kojot i mahinalno se mašio puške. Tada je video krug Indijanaca i njegovo lice je dobilo boju starog pergamenta.

— Sto mu gromova? — izbacio je. — Rekao sam vam Holideje! Upozorio sam vas! — Ne obraćajući pažnju na njega, Holidej je nasta-

vio netremice da gleda Crvenog Vuka u oči. U Apačevom ponašanju bilo je nekog ciničnog zadovoljstva kao da misli da je lako došao do plena. Crveni Vuk je bio previše samouveren. Skočio je dole do Holideja.

— Molim te — progovorio je Holidej drhtavim glasom. — Nemoj nas ubiti. Mi smo samo bezopasni ljudi u prolazu.

Berni Gud je zatrentao. Da li je to Dok Holidej postao kukavica pred licem neprijatelja? Stari izvidnik se namrštio dok se Crveni Vuk osmehnuo. Puškom je pokazao na zemlju ispred svojih nogu.

— Lezi — naredio je.

Namera mu je bila jasna. Hteo je da Holidej klekne.

Holidej je poslušao. Prišao je bliže i kada je kleknuo, Apač je neoprezno spustio pušku nešto bliže.

Ono što se posle desilo, odigralo se za delić sekunde. Holidej je dohvatio cev puške i snažno je trgao. Crveni Vuk je kriknuo i posrnuo prema Doku, a Holidej se uspravio i istovremeno zadao strahoviti udarac pesnicom u pleksus. Apač se zgrčio, i Holidej ga je ošinio dlanom po vratu, tako da je crvenokožac pao kao klada.

— Mir! — Povikao je Holidej pre nego što su Indijanci imali vremena da pripucaju. Odbacivši pušku, raširio je prazne ruke i doviknuo im nešto na apačkom jeziku. Bile su to reči mira, i te reči unele su nesigurnost u redove Apača. Bledoliki koji je pobedio snažnog Crvenog Vuka tražio je mir. A taj čovek je bio ne samo snažan i hrabar, nego i lukav. Setili su se da su ceo dan motrili tog čoveka koji je jahao

njegovom zemljom pokazujući veštinu i spretnost pravog Indijanca.

Stojeći visoko dignutih ruku u očekivanju njegove reakcije, Holidej je izgledao siguran u sebe kao neki indijanski poglavica. Ali, u dubini duše, bio je napet kao žica na violini i od nervoze, grlo mu je bilo suvo. Istina, on je među Apačima proveo dosta vremena, ali, to je bilo davno pre mnogo godina. Među ovima koji su ih okruživali nije video nijedno poznato lice, kao što nije lično poznavao ni njihovog poglavicu. Apači su mogli biti impresionirani njegovom smelošću i drskošću, ali su mogli biti i ljuti. Njihovo ponašanje nije se moglo predvideti.

U očekivanju da Indijanci odluče da li će ih ubiti ili ne, Berni Gud se premoćavao. Stari kauboi se radovali što se na kraju pokazalo da Holidej ipak nije bio kukavica ali, ta radost, sa puškama okrenutim prema njima, bila je hladna kao zagrljaj smrti.

Odjednom je iza jednog saguaro kaktusa izašao jedan omanji Indijanac i uputio se niz stranu zaruge. Bio je jedva pet stopa visok ali se držao vrlo dostojanstveno i nadmeno. Taj Apač je nosio kratku sačmaru zabačenu preko ramena.

Upitivši se prema Holideju, prošao je pored nepomičnog Crvenog Vuka, a da ga nije ni pogledao. — Šta bledooke dovodi u zemlju Apača? — prounikao je na prilično dobrom engleskom jeziku.

— Hoću da govorim sa poglavicom Apača o njegovom neprijatelju vojniku Hardingu — odgovorio je Holidej bez uvijanja.

Sićušni Indijanac nije više ništa zapitao. Skoro čitav minut stajao je

i zurio u Holideja, dojući očigledno više važnosti onome što je video, nego onome što je čuo. Končno je nešto progundao i klimnuo glavom.

— Neka bude tako. Odvešću te do poglavitice Mnogo Mrtvih Neprijatelja i prepustiću njemu da odluči da li ćeš živeti ili umreti. — Malom ali mišićavom rukom učinio je imperatorski pokret. — Dođite.

— Pa, bar smo živi, stari moj — rekao je Holidej polazeći iz jauruge.

Berni Gud se osvrnuo iza sebe i pogledao ćutljive Indijance, a zatim je pogledao napred levo i desno, gde ih je bilo još više. Starac nije bio ni najmanje umiren hrabrim rečima svoga saputnika. Ličio je na čoveka koji zna da su mu dani izbrojani.

•

U neko doba noći, promenili su pravac i skrenuli sa jugozapada prema vrhovima koji su označavali uporište Apača kod Zmajevog izvora, ostavljajući na taj način brda Klint Hills na svojoj levoj strani.

Jašući ležerno opušten na konju, sa cigarom u zubima, Holidej se nije brinuo zbog promene pravca. Apači su očigledno znali kuda idu, i isto tako očigledno nisu želeli da govore o tome.

Putovanje je proticalo skoro kao san. Jahali su u ćutanju obasjani slabim sjajem treperavih zvezda, i sablasnom svetlošću meseca koji je izgrejao iz horizonta. Prolazili su pored visokih kaktusa koji su ličili na džinovske sablasne stražare i pored ogromnih razbacanih stena koje su podsećale na umorne starce na straži.

Meki topot nepotkovanih kopita i

povremeno rzanje konja s vremena na vreme su prekidali tišinu. Pustolov je imao neki čudan osećaj kao da je davno u nekim već zaboravljenim vekovima jahao isto tako u noći okružen neprijateljima. To je možda bila samo igrarija njegove pustolovne mašte, ali, on je sve to doživljavao kao stvarnost, dok je kroz mesečinom obasjanu noć jahao ka Strom Hold planinama.

Za maštarijama došao je osećaj sažaljenja. Apači su bili vrlo hrabri i bespoštedni borci. Imali su brze konje kao nošene krilima i velike puške, a ipak bili su osuđeni na propast. Dugo su i bespoštedno vodili ogorčenu borbu protiv belog čoveka, i bez sumnje će nastaviti da se bore, dok i poslednji bude mogao da nosi pušku. Ali, na kraju, oni će sasvim sigurno biti zbrisani sa lica zemlje ako i dalje nastave da prkoše belom čoveku koji ih tuče prostom brojnom nadmoćnošću. Mnogi Hardingzi Dalekog zapada će trijumfovati.

Mišice i vilica su mu se stisnule kada se setio Lutera Hardinga. Mada nije mnogo razmišljao o socijalnim nepravdama, Holidej je znao da je nepravdično ako ljudi kao Harding steknu moć i vlast. Imao je priliku da tom oficiru pogleda u oči, i u njima je video pohlepu i bezobzirnost čoveka koga ništa ne može sprečiti da se dočepa onoga što želi. Nikakvo čudo što su ga Apači toliko mrzeli. No, mržnja neće imati nikakvog uticaja na klimu istorije, kao ni šaka peska bačena u beskrajna prostranstva okeana...

Odagnao je te misli iz glave, i opomenuo sebe da je ovde došao da obavi jedan posao, a ne da raz-

mišlja o nesreći crvenog čoveka osuđenog na istrebljenje. Ali, od kada je to Dok Holidej postao čovek koji stavlja glavu u torbu i to smatra poslom? Znao je dobro zašto je u stvari ovde, i šta ga goni dalje. Znao je da sve ovo čini u nadi da će mu jedna divna devojka pružiti deo sebe kao nagradu za glavu njenog brata. Nadao se, ali mu je katkad padalo na um da je ta nada besmislena...

Zatim ga je sumorno raspoloženje prošlo, i on je osetio da mu se opet vraćaju njegova stara snaga i samopouzdanje. Tako dakle i on je imao svojih slabosti. A ko ih nije imao? No, imao je on i svoju snagu, dovoljno snage da ga provede kroz život pun opasnosti, ali, život koji je izabrao sam.

Sada je put vijugao niz brdo, i Holidej je zapao u još veću nedoumicu. Mogao je lako prepoznati osobite kreste planina Klint Hills kako se belasaju na mesečini. Ti vrhovi označavali su nezvaničnu granicu između apačke teritorije i teritorije naseljene belim ljudima. Uvek je slušao da se poglavica Apača držao što dalje od granične oblasti, i pitao se šta Apači rade tako blizu civilizacije.

Jednu milju dalje, kolona konjanika je prošla kroz jedan uzan prolaz i zaronila u dubok skriven kanjon u brdima. Dno kanjona bilo je posejano logorskim vatrama, i kroz noćni vazduh do nozdrva konjanika, dopro je miris hrane.

Okrenuvši se da pogleda Bernija Guda, Holidejev pogled se sukobio sa crnim očima Crvenong Vuka. Ovaj indijanski ratnik bio je opasno tih za vreme dugog jahanja, i ako ga je nešto bolelo, on to nije pokazivao. Sada je međutim, Crve-

ni Vuk mahnuo rukom na Holideja i promrmljao neke reči čije je značenje bilo uvredljivo za sve blede-like. No, Holidej se mudro napravio da ga nije razumeo, i okrenuo se ka Berniju. — Šta mislite o ovome Berni? — zapitao je. Dok su se približavali indijanskim šatorima, Berni Gud je odgovorio. — Ne bih znao da vam kažem, Holideje. Kako mi se čini, ovde ih ima veliki broj, zar ne?

— Tako je. Gde mislite da se nalazimo.

Gud je pokretom glave pokazao napred. — Ono tamo je Stipl Point. Stipl Point je pet milja južno od Gomoraha, a deset milja jugozapadno od agencije u Šeridanovom prolazu.

Holidej je lagano klimnuo glavom. — Tako sam i mislio, mada znam samo indijanske nazive za ovaj predeo. — Pitao se nisu li se možda Apači okupili da bi pripremili napad na agenciju ili na grad Gomorah. Ako je to bio slučaj, onda nije izabrao dobro vreme za dolazak i takva situacija smanjivala je njihove mogućnosti da ostanu živi.

Kada su stigli do centra logorišta. Indijanci su im naredili da siasu. Čekanje je počelo. Dvojica avanturista su pušili šetali i s vremena na vreme razgovarali, stalno okruženi pojasom čutljivih ratnika i bučnom gomilom radoznalih žena i dece. Mesec je polako bledeo i klizio ka horizontu, a u brdima su počeli da zavijaju koioiti. Prva bleđa svetlost zore zabelela je na istoku, kada je kratkonogi predvódnik Indijanaca došao i bez reči ih doveo prema jednom velikom šatoru naslonjenom na zid kaniona.

Trenutak kasnije stajali su pred poglavicom apačkog naroda.

VII

Indijanski poglavica je bio grdosita od čoveka, mišićavih udova i velike ali pravilno uobličene glave. Sedeo je na stolici od platna koja kao da je bila uzeta iz magacina konjice Sedinienih država, i pušio dugačku lulu koja je prostoriju ispunjavala zagušljivim dimom.

Poglavica Mnogo Mrtvih Neprijatelja nije bio od onih koji gube vreme nepotrebnim ljubaznostima. — Šta vas dovodi ovamo, bledooki? — zapitao je i stegnuvši lulu iakim zubima zagledao se prodorno u zarobljenike kao da im je savetovao da zaborave na „dvostruki jezik“ ako znaju šta je za njih dobro.

Sa rukama zabačenim na leđa, Dok Holidei mu je sve jasno ispričao. Govorio je kratkim rečenicama ne dodajući ništa, i ne prećutkujući ništa. Ispričao je Indijancu o Freizeru, vojnom sudu, o Freizerovoj sestri i o njegovom nastojanju da nađe svedoke i utvrdi istinu. Smrću Martina i Vilingtona došao je u čorsokak. Neće biti u stanju da spase Freizera bez novih dokaza i zato je odlučio da zakorači u zemlju Apača i pokuša da nađe Nebeskog Šetača, preživelog zarobljenika sa Sandaun Velsa.

Kada je Dok Holidei završio poglavica je nastavio da ga posmatra. Nije se moglo znati o čemu razmišlja, sve dok konačno nije progovorio.

— Harding je ubio moje ratnike. Freizer ne.

Holidei je odahnuo. Da je Freizer stvarno ubio Indijance kod Sandaun Velsa, Holidei bi mogao očekivati strašnu smrt od ruku Apača koji bi ga smatrali za priatelja njihovog neprijatelja.

Poglavica Mnogo Mrtvih Neprijatelja dao je znak okupljenim Indijancima i iz gomile je istupio jedan

mlad ratnik sa jednim jedinim orlovim perom u kosi.

— To je Nebeski Šetač — predstavio ga je poglavica. Zatim je rekao ratniku. — Reci bledookom šta se desilo u Sandaun Velsu.

Prilično dobrim Engleskim jezikom Nebeski Šetač je ispričao svoju priču. Čarke sa konjicom počele su povodom rasprave o isporuci pušaka. Dispečer Doner je očigledno snabdevao puškama jednu bandu Apača odmetnika. Mnogo Mrtvih Neprijatelja je doznao za tu trgovinu i umešao se. Onda je stavljena u pokret konjica, došlo je do nekoliko sudara i Apači su se povukli, a Nebeski Šetač je bio zarobljen.

Saznavši od poglavice apačkih odmetnika, Žutog Psa da je u trgovinu oružjem umešan i pukovnih Harding, Nebeski Šetač i ostali zarobljenici su u liutini to svoje saznanje otkrili čuvarima. Sem toga, zapretili su da će reći sve što znaju, ako ne budu pušteni na slobodu.

Indijanci su shvatili svoju grešku kada je u toku noći Harding sa Donerom narednikom, Vilingtonom, Martinom i Stenvortom otvorio ogradu od palisada u koju su zarobljenici bili privremeno smešteni i naredio im da beže. Onda su vojnici otvorili vatru. Nebeski Šetač je bio pogoden u kuk, ali je uspeo da pobegne.

Holidei je slušajući lagano klimao glavom. Nebeski Šetač je dugo govorio. Gledajući pažljivo u sivkastom jutarnjem svetlu lice mladog Indijanca Dok je bio uveren da taj čovek govori istinu. Isti pečat istine bio je utisnut i na licu apačkog poglavice.

— Eto kako se desilo Holidei — rekao je poglavica grubim grlenim glasom.

— Gde je bio Freizer kada su vo-

mici pripucali? — zapitao je Holidei.

— On je bio udalien — odgovorio je Nebeski Šetač. — Neki vojnici je došao i rekao da je potreban kod komore.

To je bila potvrda Holidejevih razmišljanja. Tačno istu tu priču ispričao mu je i Freizer.

Pustolov je zapalio cigaru i rekao. — Tai posao sa puškama koliko dugo je to trajalo?

— Mnogo meseci — rekao je poglavica ozbiljno. — Pukovnik i Doner su ljudi bez časti. Oni prodaju apaičkim odmetnicima oružje i municiju na zadnja vrata, a kada ovi oružje upotrebe, Harding kaže svetu da su Apači zli i polazi da ih istrebi.

— Teško je poverovati da je čovek u Hardingovoj poziciji umešan u trgovinu oružjem — istakao je Holidei.

— Nagađam šta je u srcu takvog čoveka. Holidei — odgovorio je poglavica. — Ima stvari koje znam kroz one Apače koji žive u rezervatu i dobro znaju Donera. Oni su mi rekli da se Harding plaši da će po izlasku iz vojske biti siromah. Kroz agenciju za pitanja Indijanaca može se zaraditi mnogo novca. Doner i Harding su se udružili da iskoriste svoj narod. To je zlo, ali zlo neće još dugo trajati.

Indijančev glas je zvučao preteći. Holidei se još jednom osvrnuo oko sebe i zapazio ratničke boje na licima Indijanaca i puške u njihovim rukama.

— Spremate se za napad poglavice? — zapitao je otvoreno.

Na poglavičino lice navukla se neprozirna maska. — To se tebe ne tiče.

— Tiče me se — usprotivio se Dok. — Vi ne možete napasti samo Donera ili Hardinga. Ako počnete ustanak mnogi će se umešati.

— Ako je suđeno da tako bude, onda neka bude. Mnogo Mrtvih Neprijatelja je dugo podnosio poniženja. Mnogo Mrtvih Neprijatelja je uvek bio spreman da prihvati pravičan mir, ali mir je nemoguć sa Hardingom. Pukovnik prodaje Apačima odmetnicima puške da bi izazvao rat u kome bi mogao da nas ubija i da se proslavi. — Pustio je da mu ruke bespomoćno klону. — Drukčije ne može biti.

— Možda može — rekao je Holidei.

— Kako?

— Može sve ići po zakonu. — Holidei je bacio pogled prema Nebeskom Šetaču. — Kažeš da su petorica vojnika prisustvovali masakru?

Nebeski Šetač je potvrdno klimnuo glavom. — Tako je.

— Da li bi te liude mogao da prepoznaš?

— Sve do jednoga.

— Onda eto svedoka za naš poduhvat — izjavio je Dok Holidei. — Freizer je jedan, a podupreće ga Nebeski Šetač i tih pet vojnika. Možemo izdeistvovati da Freizer bude oslobođen, a da pravi krivac pukovnik bude kažnjen za ono što je učinio.

Poglavica Mnogo Mrtvih Neprijatelja je dugo razmišljao i na kraju odmahnuo glavom.

— Jedna je stvar znati istinu Holidei, a sasvim druga tu istinu dokazati. Harding je već pokazao da nasiljem može ugušiti glas istine. Martin Vilington i Stenvort su lagali pred vojnim sudom, a ti vojnici koje nominiraš nisu uopšte pozvani da svedoče. U svetu belog čoveka postoji jedan zakon za moćne, a drugi za slabe i to niko ne može promeniti. — Poglavica je spustio šaku na svoju snažnu butinu. — Tako zlo

može biti izlečeno samo silom, samo krv ga može iščupati iz korena.

Holidej je zubima stisnuo cigaru i premestio je na drugi kraj usta. Sada je bio siguran da zna potpunu istinu, tačan tok svega što se događalo u Sandaun Velsu, ali očigledno da ga je džinovski korak delio od samog saznanja događaja do postizanja pravde i osude pukovnika Hardinga za niz zlodela u prvom redu za ubistvo u korupciji.

Misli su mu se kovitlale u glavi, ali je lagano sve počelo da se slažu u logičnu celinu. Kao prvo došao je do zaključka da pre nego što uspe da voine vlasti pokrenu postupak protiv Hardinga treba da nađe neki vrlo jak razlog koji bi ih pokrenuo na to. Ako bi Harding bio uhapšen i eventualno optužen, lako bi bilo uticati na one vojnike i naterati ih da na novom suđenju daju poštene iskaze. Ali, onaj početni bitan dokaz bio je vrlo važan. Holidej je imao dosta prijatelja u Santa Fe, tamo je federalni šerif bio jedan njegov znamac i dobar prijatelj. Vaiata Erpa, čovek na koga se sigurno mogao osloniti da će mu pružiti podršku čim bude našao nešto konkretno protiv Hardinga. Ali, to nešto moralo je biti mnogo jače od svedočenja Nebeskog Šetača. Iskaz jednog Indianca bio bi bezvredan pred sudom belog čoveka; Holideju je trebalo svedočenje nekog belog čoveka.

Ali, ko bi mogao da bude taj?

Nije jednostavno postojala nikakva mogućnost doći do onih pet vojnika, sve dok je Harding imao vlast u tvrđavi Sač. Ko bi drugi onda mogao biti taj svedok...?

— Doner — rekao je glasno. Nekoliko puta je zadovoljno klimnuo glavom. — To je naš golub, naša ptica. Ako bih mogao da ga se dočepam, da iz njega na neki način iz-

vučem istinu i da tu istinu on napiše i potpiše, to bi bilo dovoljno opravdanje da se protiv Hardinga pokrene postupak. — Pliesnuo se pesnicom u otvorenu šaku. — To je to je način. To je mnogo bolje nego početi nešto što nećeš biti u stanju da uspešno privedeš kraju, poslaviće.

Ali, poglavica je izgledao dosta skeptičan.

— Sada mi je jasno da ne poznaješ našeg snabdevača Donera — rekao je skeptično.

— Mislim da je tu u pravu — umešao se Berni Gud. — Doner nije neko koga tek tako možeš prisiliti da radi šta hoćeš. On je čovek koji je prevario svakoga koga je mogao, i koji igra sve moguće igre od kako je došao na Šeridan Pas. To je čovek premazan svim mogućim mastima. Apači su i ranije pokušavali da mu nanesu zlo, neke usiljene glave su pokušavale da ga ubiju i to ga je navelo da dobro vodi računa o sebi. U svojoj postaji taj čova ima čitavu grupu telohranitelja ovećanih revolveraša koje plaća, a ti nevaljalci dobro znaju svoj nosao. Ako mene pitate, bilo bi lakše nokušati da se upliviše na one vojnike pod Hardingovom komandom.

— Koliko vidim, za to ne postoji nikakva mogućnost — primetio je Holidej. Zatim se ponovo okrenuo poglavici. — Ja ću to učiniti poglavice — rekao je sa puno samopouzdanja. — Imam načina i mogućnosti da stupim u kontakt sa Donerom i siguran sam da ću pomoću njega namaknuti Hardingu omču oko vrata. Na taj način ću spasti Freizerov život i sprečiti tebe da nanraviš veliku glupost i izazoveš veliko krvoproliće. Ali, to mogu da učinim samo ako ti budeš uzdržan i daš mi malo prostora za manevrisanje.

Poglavica je pogledao svoje ratnike. Indijanci su u Kri kanjonu proveli već nekoliko dana u priprema-
ma za rat, i bili su u velikoj tjeri
zahvaćeni ratničkom groznicom. Čak
i sam poglavica bio je u duši zahva-
ćen osvetničkim osećanjima i nagi-
nio je nasilnom toku rešenja tadaš-
nje situacije koju je dosta dugo po-
kušavao da izbegne. Ali, zbog toga
što je u dubini duše bio svestan ne-
mogućnosti da se u ratu suprotstavi
belom čoveku, on je ipak bio podlo-
žan ideji eventualnog iznalaženja ne-
kog drugog, mirnijeg rešenja...

Odieonom je ustao sa svog mesta
i prišao Holideju. Stao je ispred nie-
ga i zagledao mu se u oči kao da že-
li da ga prozre do najsakrivenijeg
kutka duše.

Onda je smirenim glasom rekao.
— U tebi živi ili veliki čovek ili ve-
lika luda. — Mnogo Mrtvih Nepritia-
telja nije siguran šta je od to dvoje
tvoje pravo lice. — Poglavica se od-
jednom osmehnuo. — Ali, Mnogo
Mrtvih Neprilatelia ni sam za sebe
nikada nije bio siguran kojim ga
stazama vodi neizvesna ruka sudbi-
ne. — Spustio je svoju snažnu šaku
na Holidejevo rame. — Neka bude.
Dajem ti rok od pet dana. Ako posle
pet dana Harding i dalje bude na
slobodi mi ćemo poći u rat.

— Pet dana će mi biti dovoljno —
rekao je Holidej. Prihvatio je ruku
gorostasno poglavice i čvrsto je sti-
snuo. — Hvala poglavice.

Mnogo Mrtvih Neprilatelia je po-
kretom rukom odbio njegovo zahva-
livanje — Nemoj mi zahvalivati
jer, to što činim ne činim za dobro
tvoje već zbog istine: dobrobiti mog
naroda. Vreme će ti biti neprijatelj.
Holideje zato delaj brzo — Okrenuo
se zatim svom sićušnom adjutantu
— Da bi našim prijateljima uštedeo

dragoceno vreme provedi ih kroz taj-
ni prolaz.

Holidej i Berni Gud su izašli pra-
ćeni sićušnim Indijancem. Tajni pro-
laz je bio u stvari jedna duga drve-
ćem zakrivljena jaruga koja je vodila
iz kanjona između okomitih nadvie-
tenih kamenih zidina do prerije i to
skoro na domak do malog prerijskog
gradića Gomoraha. Dok Holidej koji
je još od vremena boravljenja među
Apačima poznavao ove predele a još
više Berni Gud koji se kleo da zna
svaku stopu ovih planina priznali
su da nikada nisu ni čuli ni videli
taj prolaz koji su Indijanci nazivali
„Sokolova litica“. Obojica su zaklju-
čili da bi taj tajni prolaz Indijanci-
ma pružio veliku prednost u slučaju
ako bi se odlučili za iznenadni na-
pad.

— Na nama je da se postaramo
da izostane razlog za takav napad.
stari moj — izjavio je Holidej bod-
reći konja petama da pređe u trk.

— Na nama? — rekao je Berni
koji je računao da je povratkom iz
logora Apača završio svoj deo avan-
ture i da je zaslužio mir i odmor.

— Tačno — potvrdio je Holidej.
— Ti ćeš mi pokazati kako da stig-
nem do Donera i pomoći ćeš mi da
ga ščepam, važi? Ne pričaj o tome
da te se ne tiču Doner i Harding,
jer znam šta misliš.

— Znaš šta mislim, kao da je
velika mudrost to znati? — Odgo-
vorio je Berni bajagi nabusito. Pri-
hvatajući pljosku viskita koju mu
je Holidej dodao iz svoje rezerve
čuvane za slučaj nužde, stari iz-
vidnik je dodao. — O'kei, pomoći
ću ti, ali samo zbog ličnih simpa-
tija prema tebi — Povukao je ne-
koliko dobrih gutliata i sa žalje-
njem vratio bocu Holideju.

Na zvuk kucanja pukovnik je podigao glavu sa svojih makae ratišta. — Napred.

Vrata su se širom otvorila i u sobu je ušao kapetan Buring noseći u ruci jedno pismo. Donosio je važne novosti, ali je ipak bio toliko disciplinovan da nije progovorio ni reč, sve dok mu Harding za to nije dao znak. Budući da ni u trenucima najboljeg raspoloženja nije bio tolerantan čovek, pukovnik je bio vrlo nezgodan i mrzeo je svako uznemiravanje. kada je nagnut nad stolom sa vojnicima zamišljao neku ratnu operaciju od pre jednog ili dva stoleća.

Dok je Buring stajao obasjan svetlošću lampe, očekujući da mu Harding posveti pažnju, ovaj je i dalje stajao posmatrajući svoje olovne igračke. Na neki način, morao da pronađe brži i kraći put kako da prebaci Hanibalove legije preko Alpa, razmišljao je pukovnik, ako želi da anulira brojnu prednost Rimljana.

Pukovnik je iz svojih zamišljenih ratova s olovnim vojnicima izvlačio više zadovoljstva i uživanja nego iz stvarnih okršaja koje je doživio. U pravim bitkama, uvek se događalo nešto nepredviđeno. Ljudi su pokazivali ili neočekivani kukačluk ili neuračunljivu hrabrost. Vojske se nisu uvek ponašale logično, a vreme je uvek bilo neprekidna kapriciozna pretnja čak i najbolje smišljenim planovima vojnih poduhvata. Na sreću, vreme je u Alpima bilo kako se samo zamisliti moglo za brz pokret trupa i komore, i pošto je na kraju odlučio kako i gde treba da krene, pukovnik je najzad digao pogled.

— Pismo od generala Morgana

ser — rekao je Buring salutirajući.

Istog trenutka Hanibal je bio zaboravljen. Ustavši na noge Harding je skoro istrgao pismo iz kapetanova ruku i brzo preleteo pogledom po redovima. Pismo je napisao lično general Morgan. U pismu je stajalo da je general na putu da poseti Fort Sač i da će po dolasku sprovesti detaljnu inspekciju. Očekivao je da će stići prekosutra.

Kada je pogledao svog podređenog, Hardingovo lice bilo je ozbiljno kao smrt. Bilo je to lice čoveka koji je imao mnogo šta da sakrije; lice čoveka koji je shvatio šta nagoveštava jedna takva generalova poseta.

— Da vam donesem neko piće pukovniče? — zapitao je Buring.

Harding je smušeno klimnuo glavom i ukrućenim korakom prišao prozoru. U svom poslovanju sa Donerom, bio je vrlo pažljiv, govorio je sam sebi. Dao je dispečeru za indijanska pitanja svu zaštitu armije i pomoć koja mu je bila potrebna u njegovim sumnjivim poslovima sa hranom, oružjem i viskijem, ali, uvek je pazio da o tome ne ostavlja nikakav pismeni traga. Novac koji je napravio u poslovima sa Donerom, bio je uložen u banku u Makonu pod izmišljenim imenom; osećao se prilično sigurnim da ne postoji ništa što bi ga moglo dovesti u vezu sa Donerom i sa njegovim švercom oružja.

Ali, u svakom poslu, pa verovatno i u tom, postojali su faktori koji se nisu mogli predvideti. General je bio oštrouman čovek. Naravno, Morgan će se praviti da ne zna ništa, igraće svoju ulogu starog vojnika u odnosu na starog vojnika, pukovnik je to znao, ali će sve

vreme njegovo oštro oko nastojati da prodre do najmanje sitnice, a njegovo uho trudiće se da uhvati svaku izgovorenu reč. General Omar S'Moigan nije bio glupak...

Ali, ni pukovnik Luter Harding nije bio glup, rekao je Harding sebi kada mu je Burnig prinio čašu. Do sada je u stvari postigao finansijski cilj koji je želeo, i jedina opasnost koja mu je zapretila desila se u Sandaun Velsu. No, brzom i pametnom akcijom uspeo je da otkloni tu opasnost, i od tada je prekinuo sa svakom aktivnošću u očekivanju da se prašina slegne. Tako će nastaviti i dalje, rekao je sebi. Držaće karte skrivene od svakičijeg pogleda, i pustiće generala da traga nasumice po mraku.

Čašica viskija i njegova razmišljanja doprineli su da povrati samopouzdanje i mir. Pa ipak, nije mogao da zna da se u noći, daleko od njega, spremaju događaji koji će privući pažnju generalnog inspektora i pružiti pukovniku Hardingu šansu da pokaže kako je i koliko sposoban vojnik-komandant tvrđave Fort Sač.

Stopu po stopu, Holidej se približavao po pomrčini. Oslušnuo je, ali nije čuo ništa. Zgrada i dvorište na Šeridanovom Prolazu bili su zaključani i tihi kao usred noći. Pogledao je desno i video Bernija Guda kako ga posmatra očima noćne sove. Holidej je zažmirio očima. Ispred ulaza u glavnu zgradu ugledao je neku siluetu koja se samo trenutak pre toga nije tamo nalazila.

Silueta se pokrenula... Zatim stala... a onda opet krenula... a

onda stala kao skamenjena. Sekundi su prolazili, prošao je pun minut. Holidej je trepnuo, i silueta je postala jasnija, dobivši oblik čoveka sa puškom u ruci.

Pustolov je nabrao obrve. Zgrada agencije bila je kao tvrđava. Trebalo mu je puna dva časa da prođe pored stražara koji je čuvao ogradu sa spoljne strane; ne bi to uspeo bez pomoći Bernija Guda. Berni je predvideo da će kod Donerovog boravišta biti dosta čuvara, ali, Holidej nije obratio pažnju na njegova upozorenja. No, sad je morao da se sučiji sa činjenicom da je Berni bio u pravu. Pošto je i sama zgrada bila čuvana, plan predora u zgradu biće teže izvodljiv.

Plan je bio dosta prost. Namerao je da se uvuče u zgradu agencije, onesvesti Donera i iznese ga napelje. Posmatrajući agenciju s obližnjeg brda, Holidej je poverovao da će to izvesti bez mnogo truda. Ali sada više nije bio siguran u to. Sračunao je da tri ili četiri čoveka čuvaju stražu oko ograde, ali je ispalo da je bar još jedan unutra. Koliko li ljudi Doner ima na svom plaćnom spisku?

Čovek pred kućom nije se micao. Holidej ga je dugo posmatrao i na kraju se okrenuo i pogledao u drugom pravcu. Dočapnuvši Berniju da ostane po strani, počeo je da puzi napred. Zgrada se pojavila u mraku pred njim, i on se dovukao do verande i kliznuo prema stepenicama. Bio je toliko blizu da je osećao miris duvana i lošeg viskija. Digao je malo glavu i ugledao stražara nejasno certanog prema zvezdanom nebu. Ustao je nečujno kao duh, skočio i snažno udario „kol-
tom“.

Stražar je jeknuo i klonuo na

Dokove ruke. Holidej ga je nečujno spustio na zemlju i pogledao oko sebe. Berni mu je rekao da su vrata Donerove sobe zelene boje. Stigavši do vrata, Holidej nije obratio pažnju na duboku brazgotinu u drvetu u visini ramena. Mesec dana pre toga, dvojica Indijanaca usunjali su se u zgradu agencije sa ciljem da se domognu Donerovog skalpa. Opački ratnici su uspjeli da stignu do tih vrata pre nego što su ih stražari otkrili i ta posekotina na dovratku i mrlje od krvi na podu bili su dokaz njihove neuspele posete.

No, taj incident nije zaboravljen. On je naterao Kliva Donera da udvostruči noćnu stražu i da postavi svog najboljeg čoveka Maka Rica u svoju spavaću sobu.

Holidej je prislonio uho na zelena vrata. Čuo je samo šum ravnog mernog hrkanja i ništa više. Probao je da pokrene kvaku. Vrata nisu bila zaključana. Otvorivši tiho vrata, pogledao je unutra. Mogao je da vidi krevet i nejasnu siluetu spavača. Sa teškim „koltom“ u ruci, prešao je prag i ušao unutra.

Istog momenta, iz mraka je odjeknuo odsečan glas.

— Da se nisi makao!

Holidej se ukočio. Dok je on sam bio relativno vidljiv u tami, njegov protivnik je bio potpuno nevidljiv. Čuo je kada se spavač pokrenuo, a onda skočio odbacivši posteljinu sa sebe.

— Rice! — povikao je Doner. — Ko je to?

— Ne znam gazda — začuo se glas iz tame. Zatim je Holidej osetio dodir dvocevke na leđima. — Baci pucu mister — Holidej je pustio da mu „kolt klizne

iz prstiju. — Okreni se — naredio je isti glas. Holidej se okrenuo, i kao da mu je na glavu pao krov. Osetio je da mu koljena dotiču pod, i ugledao nejasnu siluetu čoveka kako zamahuje da ga ponovo udari. Pred očima kao da mu je zaigralo hiljadu zvezda i posle bleštave svetlosti, nastao je mrak i neko bezdano padanje.

VIII

Bio je to divan san. Dok Holidej je stajao u senci drvoreda koji su medili široku travnu stazu i gledao divnu crnokosu ženu koja je odevena u haljinu od providnih velova dolazila lakim nečujnim korakom kao da lebdi u vazduhu. Dok se približavala crnokosa lepotica mu se osmehivala i izazovno njhala krhkim telom punim obećanja. Dok se činilo da korača suviše sporo, i vatra želje gonila ga je da pruži ruke i da joj znak da pohita. Ali, ona se na to samo osmehnula i nastavila svojim tempom, kao da ga izaziva. No, u njenim očima bilo je mnogo nežnosti i ljubavi.

Onda su ivice maglovite slike počele da poigravaju. Cela vizija je počela da se mrači i tamni, da nestaje u daljini i da se opet vraća. Konačno se slika pred njegovim očima razbila u milione komada kao razbijeno ogledalo.

Svest i realnost došli su zajedno u stravičnom uraganu koji je pretio da će mu odneti gornji deo lobanje. Stisnuvši glavu rukama, sačekao je malo da bol umine, a onda je oprezno otvorio oči.

Prvo što je shvatio, bilo je da je već uveliko dan. Ležao je na leđima u maloj odaji koja je zaudarala na trulu slamu i znoj. Zatim je ug-

leđao stolicu, ležaj, prozor sa rešetkama i cizmu koja ga je udarna po licu.

Otkotrljavši se od tog udarca, puštio je pokušao da ustane, ali je shvatio da je vezan za alku na podu. Pljunuvši krv, zagledao se u poznato surovo lice narednika Roskoa. A tada su se stvari počele da uobličavati. Nalazio se u istoj ćeliji gde ga je narednik ranije obrađivao. Bio je opet u tvrđavi Sač.

Narednik ga je žmireći pogledao. — Iznenaden si da si živ? Pa, i treba da budeš. Da je do mene, ne bi se više probudio.

— Kako sam došao ovamo?

— Doneli su te Donerovi ljudi. Doner nije znao zašto si hteo da ga napadneš, pa je pomislio da bi možda pukovnik bio zainteresovan da to dozna.

— Pa, neka vam je sa srećom debeljko. — Holidej se namestio u sedeci položaj pored zida. — Ali, bojim se da ćete od mene saznati samo šta mislim o tvom debelom licu.

Na Dokovo iznenađenje, odgovor je više zabavio narednika nego što ga je obeshrabrio. — Oh, znamo da si ti tvrd, revolverašu, ali srećom, stari tumaralo nije tako čvrst. — Dodao je i žmirnuo.

Holidej je nabrao čelo. U glavi mu se još uvek mutilo. Bio je zabravio Bernija. — Je li stari živ, Rosko? — zapitao je.

— Zašto ne bi bio? Na kraju, vi ste samo neovlašćeno ušli u državnu zgradu, malo razlupali glavu jednom čoveku i uvukli se u spavaću sobu državnog službenika sa revolverom u ruci. To nije nešto zbog čega bismo izgubili prisustvo duha.

Osećaj ledenog užasa uvukao se Holideju pod grudi kada je narednik otvorio špijunku i rekao nešto

nekome u hodniku. Potcenio je Kliva Donera i to će morati da plati. Ali, povukao je sa sobom i starog Bernija, a Berni nije to zaslužio...

Minuti su lagano prolazili dok je Rosko šetao po ćeliji otrovno zadovoljan svojim držanjem. Onda su se začuli koraci i Holidej je u sobi ispred ćelije začuo Hardingov glas.

— Otvorite vrata.

Ključ je začangrijao u bravi i zardale šarke su škripnule. Narednik je salutirao kada je pukovnik ušao unutra.

— U ovoj ćeliji zaudara, naredniče — rekao je Harding.

— Jutros čak više nego obično, ser? — Dodao je narednik naginjajući glavu ka Holideju.

— Da, izgleda da tu ima nečeg smrdljivog... — Harding je seo na ivicu ležaja. Bio je odeven u plavu uniformu, a na nogama su mu sijale lakovane čizme. Glatko izbrijan i doteran, ličio je na sve drugo samo ne na švercera oružja i ubicu.

— Dakle Holideje, šta sad? — prevaljao je lenjo preko usana, očigledno uživajući u svom položaju.

Holidej je prezrivo pljunuo u stranu i zapitao. — Gde je stari izvidnik?

— Odmara se. Vaša briga za ljuđe je dirljiva, Holideje. Mislio sam da ste vi samo tvrd prekaljen čovek, hladnokrvni ubica i vetropirasti pustolov, i da ne marite ni za koga drugog sem za samog sebe.

Dok je govorio, pukovnik je prezrivo žmirkao, primetio je Holidej. Baš kao narednik Rosko.

— Pustite ga na miru Harding — rekao je. — On nema nikakve veze, samo je išao sa mnom.

— Kako ste dosadni kad ste u izmenjenom položaju, Holideje — rekao je Harding. — Više ste mi se svidali kao prekaljen pustolov. —

Svičnuo je korbačem od trske. — Ne možete da kažete da vam nisam dao šansu? Poslednji put kad smo se sreli, ja sam držao sve adute, ali sam ipak bio velikodušan. Umesto da vas pošaljem na vešala kao što je trebalo, ja sam vam dao odštetu i sa vama sklopio džentlmen-ski sporazum. Na žalost, Holideje, vi niste džentlmen.

— A vi jeste?

— Pseto... — zaustio je Rosko, ali ga je Harding prekinuo.

— Pusti ga naredniče. On je mrtav čovek i možemo mu dopustiti da bar na rečima iskali svoj gnev.

— Kako nameravate da me ubijete, Harding? — pitao je Holidej izazovno. — Namestićete mi optužbu kao Frejzeru? Ili ćete mi možda ispaliti metak u leđa.

— Kako i gde, to su činienice koje ću verovatno do poslednjeg trenutka zadržati za sebe, revolveraše. Ali...

— Na vašem mestu Harding bio bih vrlo oprezan šta i kako radim — prekinuo ga je Holidej. — Mišlim to o mom ubistvu.

Harding je nabrao čelo.

— Na šta ciljate?

— Pa, stavite se u moj položaj pukovniče. Još od onoga dana kada ste pokušali da me potkupite, znam da ste pokvareni. Znao sam da mogu zapasti u veliku nevolju ako se sa vama ponovo sukobim. Zato sam preduzeo neke mere predostrožnosti.

— Kakve mere predostrožnosti?

— Ostavio sam pismo na kome je zapisano sve što znam o vama i o Doneru i svemu ostalom. Ako mi se nešto desi, to pismo će doći u ruke federalnog šerifa Santa Fe. Možete to nazvati merom predostrožnosti.

— Ja bih to radije nazvao praznim, jeftinim blefom. Niste vi čovek koji će se osloniti na mere

predostrožnosti, Holideje. Ljudi vašeg kova idu za svojim instinktom, a ne za svojim razumom. Vi smatrate da ste neranjivi, ali u tome grešite.

— Pa dobro, možda grešim, ali do sada niko nije uspeo da me dovede u bezizlazan položaj — rekao je Holidej drsko. U izvesnom smislu, bio je impresioniran Hardingovim reagovanjem, ali ipak ga je zabrinuo pretnjom nepostojećeg pisma. Preduzimanje takve mere predostrožnosti bilo je nešto što bi Luter Harding verovatno učinio da su njihove uloge bile zamenjene; zbog toga je sumnjao da će oficir jednostavno zanemariti činjenicu da njegov zarobljenik možda govori istinu.

— Vi me zbunjujete, Holideje — rekao je pukovnik posle zamišljenog ćutanja. — Ja uvek volim da znam gde je čovek tanak, ali vi ste me pobedili.

— Zaista? Kako to?

— Zbunjuju me protivurečnosti u vašem karakteru. Vi ste pustolov, kockar čak revolveraš, koji možda prodaje svoje usluge. U svakom slučaju, bavite se nečasnim zanimanjima, i živite od lako stečenog novca, što nije vrlina u uobičajenom smislu reči. Pa ipak, kada sam vam dao novac s tim da dignete ruke od slučaja Frejzer i odete negde daleko, vi ste to praktično odbili. Postupili ste suprotno od onoga što bi svaki razuman čovek vašeg zanimanja i položaja svakako učinio. Nastavili ste da gazite u smešan rizik, iako ste znali kakav će neminovno biti kraj. Zašto?

— Zašto da ne?

Ali, Harding nije bio čovek koji se lako dao zavarati.

— Da nije u pitanju ona devojka? — Pokušao je da prodre do istine. — Frejzer je čovek neinteresantan, dobro vaspitan, disciplinovan oficir od karijere, koji prezire ljude vašeg kova kao što mačka ne voli vodu. Prema njemu vi sigurno nemate nikakav osećaj lojalnosti. Prema tome, mora biti da je u pitanju devojka. Je li Lana Frejzer ugrijala vaše hladno srce, mister Holideje?

Harding je bio bistriji nego što je to Holidej pomišljao. Njegove reči pogodile su metu. I to se sigurno na njegovom licu videlo, jer se Luter Harding osmehnuo.

— Ah naredniče, mislim da sam ga pogodio u nerv. — Harding je ustao očigledno zadovoljan sobom. — Gle, gle, ko bi to pomislio. Čuveni pustolov i usamljenik Holidej, žrtva Amorove strelice, kao da je u pitanju običan čovek. I što je još gore, veći glupak nego većina zaljubljenih. Shvatate li da ste ispali budala, revolverašu? Mis Frejzer je dama. Ona pripada soju koji je toliko daleko od vas da to prelazi granice stvarnog. Vi pružate ruku ka mesecu, čoveče. Bolje bi bilo da ste prihvatili moju ponudu nego što ste trčkali za njom. Vi ste samo običan prah pod njenim nogama, Holideje, i mi to obojica dobro znamo.

Hardingove reči su ga bocnule kao otrovna žaoka. Lana Frejzer je zaista bila dama, u svakom gestu i rečju na visini, pa čak i onda kada je sreo u stanici dilažanse u situaciji nepoželjnoj i ponižavajućoj za jednu damu. Uvek se držala gordo, ali je Holidej nije gledao kao nešto nedostižno. Tačnije, nije o tome razmišljao, jer u svom pustolovnom životu nije video traj-

no mesto za neku osobu poput Lane Frejzer. Ali, nije smeo da zavara sebe da za nju nije bilo nikakvog mesta. Više puta je uhvatio sebe kako razmišlja o njoj, i te misli nisu uvek bile lišene prisnosti. Njena crna kosa spuštена preko labudovski dugačkog nežnog vrata mamila je želju da u nju zaroni prste kao što lihvar žudi da ruke utopi u čup zlatnika. Ona to istina nije znala, jer su te želje ostale zakopane u njemu, ali se pitao da li bi Lana imala nešto protiv i da je za njih znala. Zbog čega i bi? Mnoge žene su ga želele, to je znao, a neke to čak nisu ni skrivale. Zašto bi Lana bila izuzetak?

Po njenom držanju pri njihovim susretima nije mogao ništa da dokuči. Bila je ljubazna, predusretljiva i bez trunke uobraženosti, ali mu nije davala nikakvog povoda da veruje kao da ga gleda za dlaku drukčije nego kao saradnika na poslu. Istina, jednom prilikom ugledao je u njenim očima nešto što se moglo protumačiti kao nagoveštaj nekog drugog osećanja, ali to je bio samo trenutak koji se više nije ponovio. Lana Frejzer je ostala lepa i ljupka, ali na rastojanju. Zbog toga ga je Hardingova žaoka otrovno ujela. Možda je Lana ipak smatrala da je iznad njega i da takva, nedostižna, treba da ostane. Takve njeno razmišljanje nije očekivao, ali mu se nije ni čudio. Više ga je čudilo što ga je zbolela pomisao da nešto što je možda priželjkivao, eventualno neće dobiti. Zar ga život još nije dovoljno izbrusio, zar još uvek nije bio naučio da je sve moguće, ali da se ničemu ne treba nadati?

Ali je možda želja za Lanom

Frejzer bila jača od svakog logičkog i racionalnog razmišljanja?

Digao je pogled u video Hardinga koji je stajao iznad njega sa ciničnim osmehom na usnama. Poželeo je da ga pljune, da ga zgromi i pretvori u prah, ali je nadvladao taj osećaj kod sebe. Ako zbog nečega kod Lane nije imao uspeha, onda krivicu za to nosi on sam, a ne ovaj jadni stvor koji je to dosta inteligentno uočio. Holideje, Holideje, pomislio je Dok u sebi, život je lep ili ružan zato što je takav, a ne zato što nam neki smutljivac ukaže na njegovu lepotu ili rugobu.

— Da svršim s njim pukovniče? — zapitao je narednik.

— Da, možeš, dokrajči me, a onda se nadajte da će vas stići ruka zakona i ščepati vas kao jastreb pustinjskog miša — procedio je Holidej kroz zube. — Svršite već jednom s tim, Harding, i pustite događaje da dalje teku.

Bio je to momenat istine, momenat koji odlučuje o životu ili smrti. Ako je Harding sasvim siguran da ga Holidej s one strane groba neće ugroziti, onda, pustolov je to dobro znao, u tim trenucima otkucavaju poslednje sekunde njegovog žvota. Bilo kako bilo, te sekunde su otkucavale neizdržljivom sporošću i njihov odjek Holidej je celim svojim bićem čuo kao stravično, ritmičko lepršanje krila sablasne smrti. A onda, posle proteka vremena koje je u stvarnosti bilo kratko, a Holideju se činilo kao čitava večnost, Harding je koraknuo korak nazad, i počeo da se češka korbačem od trske po vrhu brade. Sve vreme zamišljeno je gledao Holideja, kao da još jednom nastoji da prodre do najtananijih kutova njegove svesti.

— Znam da blefira, naredniče — promisljao je. — To mi govori moj instinkt. Ali ipak...

— Ne, niste sasvim sigurni — prekinuo ga je Holidej. — Vi uopšte niste sigurni da nisam na papir stavio ono što znam o Sand'un Velsu, je li tako Harding? Ne znate vi da li sam napisao da ste opozvali Frejzera sa straže one tragične noći, tako da biste vi i ostali mogli na miru da likvidiraju zarobljene crvenokošce koji su pretili da će otkriti istinu o vama i Done-ru i oružju koje ste vas dvojica vrlo lukavo prošvercovali apoškim buntovnicima. Niste sigurni da mom poverljivom čoveku nisam ostavio nalog da posle moje smrti nastavi istragu o celom tom prljavom poslu i da pre svega sazna imena onih pet vojnika koji su prisustvovali masakru, ali koji ipak nisu bili pozvani da svedoče na sudu. Niste nimalo sigurni šta sam napisao u pismu koje sam ostavio, je li tako?

Harding ga je gledao namršteno. Poigravao se prstom oko kožnog poklopca futrole revolvera, ali je nije otkopčao i izvukao revolver. Holidej je u očima tog čoveka jasno video da nije uveren u ono što misli.

Pukovnik se odjednom okrenuo na petama i izašao iz ćelije. Narednik je ostao iza njega dovoljno dugo da zatvoreniku kao znak pozdrava na rastanku udeli još jedan udarac u rebra, a onda je i on izašao. Vrata su se s treskom zatvorila, i glasovi su se udaljili i zamrli, i Holidej je malo kasnije čuo kako su stražari ponovo zauzeli svoja mesta u sobi ispred ćelije.

Pustio je da mu glava uokvirena bujnom tamnom kosom klone

na hladan zid. Bio je iscrpljen i dodir hladnog kamena mu je prijao. Izgleda da je privremeno uspeo da odloži izvršenje smrtne kazne koju mu je Harding namenio. Ali, koliko dugo će pukovnik čekati i razmišljati. Jedan dan? Možda nedelju dana? Koliko dugo će mu trebati da shvati da ne postoji nikakvo pismo, nikakva mera predostrožnosti koja ga ugrožava... i otuda nikakav razlog koji bi ga prisiljavao da Doku Holideju dopusti da i dalje diše?

Sklopio je oči i prisilio sebe da se opusti. Nije mogao ništa da učini sem da čeka i da se nada da će se desiti čudo. Pa ipak, duboko ravnomerno disanje uskoro je ispunilo zagušljivu mračnu odažu. Dok Holidej je spavao i za divno čudo ponovo sanjao san o travnoj stazi drvoredu i lepoj crnokosoj ženi koja mu se lebdećim korakom približava i baca u zagrljaj.

Dve večeri kasnije, Lana Frejzer je večerala u restoranu hotela u Džubavilu kada se na vratima sale pojavio neki crnomanjasti čovek sa šljampavim šeširom na glavi. Ušavši unutra, čovek se obratio kelneru koji je pokretom glave pokazao u njenom pravcu, posle čega je došljak sa šljampavim šeširom pošao preko odaje. Kelner je nešto glasno rekao za njim. Nepoznati je zastao, skinuo sa glave dronjavi šešir, a onda nastavio put između stolova do mesta u uglu gde je sedela devojkica.

— Mis Frejzer?

Ona je potvrdno klimnula glavom. Čovek koji je pred njom sta-

jao svojom spoljašnjošću nije ulivao poštovanje, ali je ispod njegove sumorne ozbiljnosti znalac mogao otkriti dovoljno časti i poštenja.

— Ja sam mis Frejzer. Šta mogu da učinim za vas?

— Onda ste vi ona osoba koja je dala oglas u današnjim novinama. Mislim na onaj oglas koji se tiče Doka Holideja?

To je zaista bila ona. Prethodnog dana, Lana je dala oglas za džubavilsku „Gazetu” i taj oglas se pojavio u izdanju koje je tog jutra izašlo. Oglas je bio kratak i jednostavan, i u njemu je pozivan da se javi svako ko nešto zna o trenutnom boravištu Doka Holideja. Onaj ko o tome nešto zna, pozvan je da se javi davaocu oglasa u hotel. Za pravo obaveštenje, obećana je dobra nagrada.

Sklanjajući tašnu sa prazne stolice, devojkica je pokretni ruke dala znak čoveku da sedne. On se nervozno osvrnuo oko sebe i Lana je primetila da se znoji, i ako noć nije bila topla.

— Vi verovatno imate neka obaveštenja, mister...?

— Bakli, madam, Čed Bakli. Ja sam otuda od Šeridanovog Prolaza. Čujte madam, vi ste u ovim novinama pominjali neku nagradu...

— Spremna sam da platim pedeset dolara ako saznam gde je Holidej, mister Bakli — reklo je.

— Pedeset dolara? — ponovio je Bakli kao eho na takav način da je bilo jasno da Čed Bakli nije bogataš. — Svega mi na svetu, madam, taj momak mora biti da vam je vrlo važan.

— Jeste, mister Bakli. A sada šta znate o njemu?

— Pa, nisam siguran da nešto znam, madam. Može biti da više

nagađam nego što znam. Vidite, ja radim u štali na Šeridan Pasu i pre tri dana u štalu je došao neki čovek i od moga gazde za deset dolara iznajmio kola i zapregu. Pošto se sledećeg dana taj čovek nije pojavio i nije vratio kola kao što je trebalo, gazda me je poslao da ga potražim. Sledećeg jutra, našao sam kola nedaleko od indijanske agencije. Konji su bili suvi, a pored kola bila su još dva osedlana konja. I kola i konje plerao sam nazad u Šeridan Pas mome gazdi, i kada smo pretražili bisage i ostalo, nismo našli ništa interesantno.

— Molim vas nastavite mister Bakli. Po čemu zaključujete da bi to bilo od interesa za mene?

— Pa evo, reći ću vam. Za mene bi slučaj bio okončan i ja bih sve zaboravio da me gazda nije poslao ovamo da kupim neke potrebe za štalu. Kad sam sinoć svratio u salun, naleteo sam na dvojicu tipova gore sa Šeridan Pasa koji rade za dispečera u agenciji. Bili su dobro pripiti i rekli su mi da se vraćaju u Šeridan Pas iz tvrđave Sač. Nisu mi rekli zašto su tamo išli, i mene to ne bi ni interesovalo, ali, jedan od njih mi je ponudio cigaru iz srebrne tabakere što me je iznenadilo. Hulje kao ti tipovi nemaju tako fine dragocene stvari. Pa sam krišom bolje pogledao i video da je na tabakeri upisan monogram DŽ. H. Kada sam danas video vaš oglas počeo sam da uklapam sve pojedinosti u celinu, i učinilo mi se da ta tabakera i monogram mogu imati nekog značaja za vas, iako se inicijali ne slažu u potpunosti.

• Rekoste da su se ti ljudi vraćali iz tvrđave Sač? — rekla je dvojica ne objašnjavajući Bakliju

da je Dok Holidej isto što i Džon Holidej sa inicijala.

— Tako su rekli.

Lana je otvorila novčanik i izbrojala gomilu novčanica. Bakli jo posmatrao okruglo izbuljenih očiju kada je izbrojala pedeset.

— Mislite li da sam zaslužio nagradu, mađam?

Lana mu nije odgovorila; žurila je što je brže mogla u pravcu šerifove postaje.

Frejzer se zamišljeno uhvatio za vrh brade. Pri svetlosti svetiljke, izgledao je mršav i bolestan. Dan izvršenja kazne neumitno se približavao, i znaci iscrpljenosti počeli su se ogledati na njemu. Pa ipak, kao i uvek kada je u pitanju bila njegova sestra, Frejzer je govorio blago i odmereno.

— To mi zvuči kao da je Holidej pao Doneru u ruke, a možda i Hardingu — rekao je kao da razmišlja glasno. — Ali, ne vidim šta bih ja tu mogao da učinim — dođao je obraćajući se sestri?

— Ja moram nešto da pokušam, Džone.

Frejzer je dobro poznavao taj ton i taj njen izraz lica. To je značilo da je Lana nešto odlučila, a kada bi nešto odlučila, ona je bila dovoljno dosledna da tu odluku sprovede u delo.

— Sestro — rekao je Frejzer užurbano — ne misliš valjda da učiniš nešto nesmotreno, zar ne? Ako je Holidej u Hardingovim rukama, onda ne postoji ništa što ti ili bilo ko drugi može za njega da učini.

— Za ime božije Džone, ne možemo tek tako jednostavno oprati ruke i otresti ga se kao da nas se ništa ne tiče. On je radio za nas i ako je zbog toga upao u neku nevolju, onda mi moramo... mi moramo...

— Moramo šta? — zapitao je blago. — Lana, mi smo se sukobili sa bezobzirnim ljudima. Harding i Doner su obične ubice. To je razlog što sam ja ovde i što ću biti obešen... Od samog početka, Holidej je znao protiv čega ima da se bori, znao je da protiv sebe ima brojnog i nadmoćnog protivnika. Od samog početka, on je znao da mu ne možemo pomoći i nije očekivao da ćemo ako do nečega dođe pokušati da mu pomognemo.

Lana Frejzer je temperamentno zaustila da nešto kaže, ali su joj reči zamrle na usnama. Iz dana u dan, gledala je kako njen brat sve više kopni, kako sve dublje klizi u senku stravičnih vešala koja su se dizala u dvorištu. On je na plećima već nosio veći teret nego što bi se od bilo koga čoveka moglo tražiti da ponese, rekla je devojka sebi. Nije bilo pošteno da njegovim brigama dodaje još dodatne brige, i zato mu nije rekla šta ima na umu da učini.

U tom trenutku, kratko vreme posle posete Čeda Bakliia u Džubavilskom hotelu. Lana Frejzer je tačno znala šta će učiniti. Ili pravilnije rečeno, s obzirom na veliki rizik kome će se izložiti, mislila je da zna šta će pokušati da učini da bi spasla Doka Holideja.

IX

— Mrtav? — Glas pukovnika Hardinga bio je sasvim tih.

— Čini mi se da je tako, pukovniče — potvrdio je narednik. — Pretpostavljam da ga je srce odjednom izdalo.

Harding je žustrim korakom prešao preko razbacane slame i zagledao se u nepomično telo na drvenom ležaju. U smrti, Berni Gud je izgledao spokojan. Na licu starog izvidnika nije bilo tragova nasilja, ali da je Harding zadigao prljavo čebe koje mu je pokrivalo grudi, video bi strašne opekotine i posekotine kojima su prsa bila išarana. Narednik Rosko ga je revnosno obrađivao još od momenta Bernijevog zarobljavanja. Izvidnikovo srce je bez sumnje popustilo, ali očigledno ne iz prirodnih uzroka.

Pukovnik je slegnuo ramenima i okrenuo se od leša. — Imaš suviše tešku ruku, naredniče — rekao je blagonaklono. — To sam ti već ranije rekao. Međutim, ionako nisam imao nameru da ovoga čoveka pustim živog odavde. Stoga mislim da ništa loše nije urađeno. Kad je već tako, možeš da ga sahraniš...

— Progovorio je nešto, ser — prekinuo ga je Rosko.

Harding ga je pogledao oštro. — O čemu?

— O tome gde su bili on i Holidej pre nego što su otišli do Šeridanovog prolaza, pukovniče. To je vrlo interesantno.

— Onda nemoj mlatiti praznu slamu, čoveče — rekao je Harding nestrpljivo. — Da čujem.

Naredniku Roskou je trebalo nekoliko minuta vremena da prepriča

šta je sve jadni Berni Gud nateran da prizna u poslednjim mučeničkim trenucima njegovog života. Kada je narednik završio izraz zabrinutosti nestao je sa Hardingovog lica. U stvari, pukovnik je izgledao zadovoljniji nego što ga je narednik video mnogo poslednjih dana.

— Tako dakle... sada počinjem da shvatam, naredniče — rekao je osmehujući se i počeo da šeta tamo amo po sobi.

— Mislio sam da ćete biti zadovoljni, ser.

— I jesam zadovoljan. — Harding je zastao i bacio pogled na ležaj u uglu. — Pa dobro, ta stara budala je ipak nekome nešto koristila. Oslobodi se kasnije leša, naredniče, na uobičajeni način.

— Razumem, ser. — Rosko je protegao debele ruke. — Ovaj, šta ćemo sa Holidejem, pukovniče? Želite li da se i njega oslobodim kad sam već počeo sa tim?

Harding se nasmešio krajem usana. Narednik Rosko je bio čovek koji ume da mrzi, pomislio je. Onoga dana kada su ga vojnici uhvatili na tu za Makon, Holidej je razbio naredniku nos, i Rosko to nikada nije zaboravio i oprostio. Narednik je spreman da ubije čoveka i zbog tako sitnog razloga kao što je udarac u nos. To je ukazivalo na izopačen karakter, ali, to je istovremeno bio i razlog što mu je Rosko bio toliko dragocen.

Razmislivši malo bolje o Holidejevom položaju, Harding se uozbiljio. Na kraju je zavrteo glavom i rekao.

— Ne, bojim se da ne smem biti toliko smeo kada je u pitanju ta ajkula od pustolova, naredniče. Postoji ipak neka mala mogućnost da je govorio istinu kada je pomenuo

„dokaz“ koji je ostavio za slučaj da nestane sa lica zemlje.

— Ako mene pitate, to je obično bacanje prašine u oči, pukovniče. Pretnja praznim pištoljem.

— Moguće, moguće. Ali, za slučaj da ipak nisu u pitanju prazne reči, ja bih ga ipak još neko vreme zadržao u životu.

— Koliko je to „neko vreme“, ser?

— Pa... da kažemo... jedno tri dana? Da, tri dana će biti sasvim dovoljno. Ako se u vezi sa Holidejem za tri dana ne bi desilo ništa nepredviđeno, možeš se pobrinuti i za njega... kada se vratimo.

— Kada se vratimo? Idemo li negde, pukovniče?

— Idemo baš „negde“ kako kažeš naredniče. — Pukovnik se osmehnuo. — Zahvaljujući tvom savesno obavljenom poslu i obaveštenjima koje smo dobili od Bernija Guda, verujem da se mogu izvući iz dosta teškog položaja u koji sam zapao sa generalom. To ti neću zaboraviti kada se ova gužva okonča, naredniče.

Kada je nekoliko minuta kasnije Harding izašao iz bloka sa ćelijama i uputio se svojoj kancelariji, Rosko je još uvek stajao zbunjen njegovim neočekivanim i neuobičajenim pohvalama. Noć je bila jasna i prohladna, i Harding se osećao tako lak da je zastao na vežbalištu u sredini tvrđave i nekoliko puta duboko udahnuo vazduh punim plućima pre nego što je ušao u zgradu komande i hodnikom obasjanim svetlošću svetiljki nastavio da hoda prema svojoj kancelariji.

Pukovnikov pobedonosan osmeh se neprimetno zamrzao kada je otvorio vrata i ušao u odaju. General je sedeo za njegovim pisacim stolom okružen brdom dokumenata

i knjigovodstvenih knjiga. Od svog dolaska u tvrđavu Fort Sač, general Morgan je stalno naglašavao da njegov dolazak ne znači ništa više od normalne uobičajene inspekcije ali je Harding od tada zaključio suprotno. Bio je pod istragom. Od prvog dana po dolasku Morgan i Rili su vršili po svemu i svačemu. Neprestano su saslušavali oficire i pojedine ljude o poslovima koji su se ticali Hardinga i gurali nos u sve događaje iz života u tvrđavi. Pre godinu dana, pukovnik bi besno odbio tako providno kamufliranu istragu u vezi njegovog poslovanja, ali danas, sa hipotekom nepoštenja, Harding to sebi nije mogao da dopusti.

Kada je Harding ušao u odaju, general je digao pogled.

— Ah, tu ste pukovniče. Svuda sam vas tražio, ali niko nije znao gde ste.

— Proveravao sam stražu, generale — rekao je Harding skidajući kapu. — Zar nešto nije u redu?

Morgan je kratko pogledao Riliu, a onda ukrućeno ustao sa stolice. — Imate li dosije vaše prepiske sa agentom Donerom, pukovniče? Mislim na kopije pisama, i slično — zapitao je otvoreno.

— Nemam generale. Smatrao sam da za to nema potrebe. Dispečer Doner i ja smo uvek veoma dobro sarađivali i nije bilo nikakve potrebe da se prepiska čuva. Zašto pitate?

Morgan se počeo prstima po vilici. — Uveren sam da ste čuli govorkanja koja kruže o agentu Doneru. Govorkanja o korupciji, eksploataciji i sličnim stvarima?

— Čuo sam nekoliko vrlo ružnih priča generale, ali, nikada nisam poklanjao pažnju pričama.

— Ni ja, po pravilu. Ali, hteo bih

da budem sasvim pošten sa vama, pukovniče. Po mome mišljenju ako se toliko dima diže u vezi Donerovog poslovanja, onda tu mora biti i vatre. Nameravam da pokrenem temeljnu istragu o poslovanju Donerove agencije, i tražim da odsada svi poslovi između tvrđave Sač i agencije na Šeridanovom Prolazu budu dokumentovane i dokumenta složena.

Harding je lagano klimnuo glavom. Stari jarac je nešto nanjušio, pomislio je. A kada Morgan nešto počne, onda ne diže ruke dok to ne dovede do kraja. Harding je istog trenutka shvatio da koristan posao koji su on i Doner vodili pod firmom Agencije za indijanska pitanja, mora da se završi smesta i u potpunosti... I nije se mogao uzdržati da ne bude zadovoljan što je koliko maločas u bloku sa ćelijama doneo vrlo važnu i korisnu odluku.

— Razume se da sam spreman da postupim kako vi naredite, generale — požurio je da ga uveri. — Ali, moram da dodam u Donerovu odbranu da je taj čovek imao da obavi mnogo posla na Šeridanovom Prolazu... Polovina Apača su bili spremni da žive u miru, a druga polovina je žarila i palila i Donera i svoju sabraću i sve ostale. Doner možda nije bio bez zamerke, ali, pod vrlo teškim okolnostima on je činio najbolje što je mogao. Baš kao i ja, generale. U poslednje vreme ljudima na važnim odgovornim položajima nije bilo nimalo lako kada se uzmu napadi nepokornih Apača i ostalo. Ali zadovoljan sam što mogu da vas obavestim, generale, da nam je rešenje tog problema možda na dohvatu ruke.

Ne razmišljajući o tome kako je razgovor skrenuo sa dispečera Donera na Apače, Morgan je zapitao.

— Rešenje, Harding? Moram da priznam da će me vrlo interesovati šta bi to moglo da bude.

— Rešenje će biti eliminisanje poglavice Mnogo Mrtvih Neprijatelja i celog plemena, generale.

Morgan je razrogačio oči. — Objasnite bliže šta mislite, gospodine.

— Imam u rukama sveže informacije, generale. — Počeo je Harding. — Te informacije potvrđuju nešto što sam već duže vreme sumnjao. Mnogo Mrtvih Neprijatelja je završio sa sitnim čarkama i sa taktikom „udari pa beži”. U ovom trenutku, generale, Mnogo Mrtvih Neprijatelja i cela njegova ratnička grupa ulogorili su se na petnaest milja odavde, gde se spremaju, za glavni, opšti napad. Sa vašom dozvolom, generale, predlažem da sa prvim znakom zore krenemo sve snage iz tvrđave i da zauzmemo položaj gde možemo da dočekamo taj napad i indijanski problem u pokrajini. Čonto na zadovoljavajući način rešimo jednom za svagda.

— Pukovniče! — presekao ga je Morgan. — Jeste li sigurni da je sve kao što kažete?

Staro vojničko kljuse je namirisalo miris baruta, rekao je Harding sebi. Morgan je uvek zastupao teoriju mirne koegzistencije s Apačima, ističući neprekidno da je jedini pravi put do mira za konferencijskim stolom. Ali, kada mu je ponuđena prilika da mučan problem reši na brz vojnički način, Morgan je odmah ponovo postao stari okoreli ratnik željan bitke.

— Sasvim siguran, generale — odgovorio je Harding i dok je izlagao detalje svog plana nastavio je da razmišlja kako da sve što će se desiti uklopi u svoj plan. Napad na Apače biće izvanredna kamuflaža za njega samog, i skreneće Morganovu

pažnju na druge stvari. Pružiće Morganu mogućnost da trijumfuje nad poglavicom Mnogo Mrtvih Neprijatelja i Hardingova zvezda će se opet naći na vrhuncu. Pukovnik još nije ostvario finansijski cilj koji je sebi postavio kada je prvi put ušao u ortakluk sa Donerom, ali, ne treba biti previše pohlepan. Igrao je vrlo opasnu igru, doživeo je opasnu nesigurnost i neizvesnost, i sada je bilo vreme da se izvuče dok je još u prvoj paradnoj liniji. Doner će bez sumnje biti nezadovoljan, jer je on uvek računao na indijanski ratnički duh, ali će svakako prihvatiti njegovu odluku u ovakvoj stvari kao što je i do sada mnogo puta činio.

— Kada predlažete da se krene, pukovniče? — zapitao je Morgan.

— Sa prvim znakom zore, ser — odgovorio je pukovnik. — Prvo ćemo odjahati do Gomoraha, gde ćemo se ulogoriti za noć, a onda ćemo u zoru poći na indijanski logor tajnim prolazom za koji sam čuo. S iznenađenjem kao saveznikom predviđam da ćemo izvojevati blistavu pobedu, generale. Pretpostavljam da ćete i vi hteti da pođete s nama?

— Naravno, pukovniče.

Holideju su odvezali ruke za slučaj da neki od generalovih istražnih oficira iznenadno dođe da pregleda zatvor. Stojeći pored prozora sa rešetkama, zurio je napolje napregnutom pažnjom, ali ipak nije mogao da vidi koga su u to gluvo doba noći sahranjivali u dvorištu pored zida palisade. Nije mogao da vidi, ali je odnekuda znao. Četvorica vojnika radili su lopatama br-

zo i kradomice dok je avetinjski sjaj jedne jedine svetiljke bacao njihove ogromne senke na zid palisade. Holidej je računao da može biti negde oko dva časa ujutru. Koga su mogli sahranjivati da tako počiva ako ne nekog ko je umro pod okolnostima koje ne bi mogle da podnesu ozbiljnu istragu.

Ceo posao trajao je manje od tri-deset minuta, a posle toga vojnici su uzeli lopate i otišli, ostavljajući dvorište tiho kao i pre toga. Pustolov je dosta dugo nastavio da zuri u komad zemljišta pre nego što se lagano okrenuo prema unutrašnjosti čelije. Od Bernija nije čuo ni glasa, od kako su ih pre dva dana doveli ovamo, ali, instinkt mu je govorio da je pored palisada sahranjeno telo nekoga drugog do njegovo. Holideja nisu ni pokušali da muče; okrenuli su se lakšem i sigurnijem plenu.

U iznenadnom napadu ljutine zamahnuo je nogom i udario u ležaj. Iz susedne čelije začulo se sanjivo mrmljanje, a trenutak kasnije, jedna čupava glava, buljavih očiju pojavila se na četvrtastom otvoru na vratima.

— Šta to, do đavola, radite, Holideje? — zapitao je stražar žalbenim glasom.

— Zašto ne uđeš ovamo i ne proveriš sam kukavni kurvim sine?

— Budala — promrmljao je stražar nestavši s otvora vrata. — Najveća budala koju sam video Koli...

Drugi noćni stražar mu je nešto odgovorio sanjivim glasom i zatim je ceo blok čelija ponovo zapao u tišinu. Holidej je počeo lagano da šeta tamo-amo po čeliji. Kroz četvrtasti otvor prozora na Zemlju su gledale hladne zvezde. Pustolov je uzdrhtao i ramena su mu se stresla,

ali, ne od hladnoće. Ljutina je još uvek držala Doka Holideja, nemoćna ljutina od koje mu je dolazilo da poludi... Najzad, nemoćan da bilo šta učini bacio se na krevet.

Probudili su ga topot kopita i kloparanje točkova. Digao se upola u krevetu i osetio bol od ukrućenih mišića, i trnce u celom telu od ležanja na tvrdoj dasci. Trepćući da bi odagnao bunovnost, ustao je na noge i prišao prozoru u pravi čas da vidi kolonu konjanika i kola kako iz dvorišta izlaze na vratnice. Mada je svetlost zore bila još slaba, mogao je da razabere visoku Hardingovu siluetu koji je sa strane sedeo na konju i posmatrao defile konjice. Pored njega, na konju je sedeo jedan čovek sede glave u uniformi generala.

— Hej — doviknuo je prema vratima. — Šta se ovde događa?

Na otvoru špijunke pojavilo se lice vojnika Klensija.

— Jesmo li te probudili, probi-svete? — zapitao je sarkastično. — Mnogo mi je žao ako jesmo.

— Kakva je ovo uzbuna? — zapitao je Dok.

Klensi je pljunuo u čeliju. — Lov na prerijsku štenad.

Holidej je izgovorio neku kletvu i vratio se prozoru. Kolona konjice do tada je bila izašla iz tvrđave, i sada se poput zmiје vukla putem prema istoku. Iznad oblaka prašine koji su se dizali pod kopitama konja, na jutarnjoj bleđoj svetlosti u daljini su se jasno ocrtavali oštri vrhovi brda Flint Hills.

Holidejev pogled opet je skliznuo do onog komada sveže pobusane zemlje u uglu dvorišta. Berni mr-tav... a jak odred konjice je odjahao u zoru. Da li je tu bilo neke veze? Da li je moguće da je Berni izdao ono što su znali o poglavići

Mnogo Mrtvih Neprijatelja? Nije bilo sumnje da je Harding vodio svoje ljude pravo prema brdima... Dan je nastavio da se lenjo vuče.

Bez najave, stražar je prišao vratima i zavirio unutra. — Hej, Holideje, primaš li danas posete?

Holidej ga je mutno pogledao. — Šta?

— Došla je sestra da te vidi. Da je pustim?

— Moja sestra? — Holidej se začudio. — Sestra?

— Mnogo želi da te vidi. — Nastavio je Klensi. — Evo ovoliko želi... — Pokazao je smotuljak novčanica, i Holidej je počeo da shvata. Mito...

— Pusti je — promrmljao je spuštajući se na ležaj. Nije ni slutio ko je to mogao da bude, ali nije video šta bi mogao izgubiti posetom svoje „sestre”.

Vrata su se uz škripanje otvorila i ušao je Klensi praćen jednom devojkom. Holidej je nije poznavao. Bila je to neka plavuša sa sunco-
branom, koji je vrtela dok ga je odmeravala od glave do pete.

— Zdravo Džoni — rekla je zvonko. Zatim je namignula Klensiju i nestašno ga munula u rebra vrhom svog suncobrana. — Ostavi nas nekoliko minuta nasamo. hoćeš li lepotane? Džoni je sklonio negde nekoliko bednih dolara koji mu više neće trebati, ali ne verujem da će mi reći gde su, ako ti budeš prisluškivao. Biće interesatno čuti, hm?

Klensi je dodirnuo prstima po vrhu brade i namignuo, a onda izašao ostavljajući za sobom otvorena vrata. Najzagonetniji zatvorenik u oblasti Čonto zurio je sa nerazumevanjem u nepoznatu ženu, ali, ka-

da je ona prišla bliže i stala obasjana svetlošću koja je dopirala kroz prozor, on je iznenađeno zinuo.

Bila je to Lana Frejzer!

X

Holidejeva „sestra” napustila je zatvor trideset minuta kasnije. Vojnik Klensi je otpratio do njenih kola, ugovorio sastanak s njom u Makonu za subotu uveče, i vratio se u stražarsku odaju da sa drugim stražarem nastavi beskrajnu partiju pokera.

— Čvrsto gazi, hm? — promrmljao je Truper Edi studirajući karte.

— Žustra i ljuta — potvrdio je Klensi. — Možeš li da zamisliš da ovaj kućkin sin ima takvu sestru. — Probudio je Edi misao. — Smatrao sam da je suviše nitkov da ima rođake.

Njihove reči doprle su kao mrmljanje do čoveka u ćeliji koji je čekao mrak. U košulji je imao skriven šestometak koji mu je Lana doturila. Nije se pomerio čak ni kada su mu doneli poslužavnik sa sa rđavom hranom. Dan je proticao samrtnički sporo. U sumrak, Holidej je ustao i proteglio mišiće. Kasnije, kada se smračilo prišao je vratima i dozvao.

— Hej Klensi! Dođi ovamo!

— Idi do đavola.

— Bolestan sam.

— Ni blizu toliko koliko ćeš biti kad se pukovnik vrati. — Doviknuo je Klensi i nasmejao se.

Holidej je zalupao limenim tanji-

rom po rešetkama. — Pozovite lekara! Mora biti da sam se otrovao.

Začulo se mrmljanje glasova, a onda su se vrata otvorila i Klensi je zakoračio u ćeliju. Sledio se kada je Holidej izvukao revolver iz košulje. Munjevitom brzinom, Dok ga je udario revolverom po glavi. Klensi se srušio kao džak, i Holidej ga je preskočio i jurnuo kroz vrata. Edi je i dalje sedeo za stolom ne sluteći šta se zbiva. Videvši Doka, zinuo od iznenađenja, i mašio se revolvera. Holidej je još jednom zamahnuo revolverom i Edi se srušio sa stolice na pod. Edi je zaustio da vikne, ali ga je Holidej još jednim udarcem poslao u carstvo snova.

Stavivši revolver u futrolu, Holidej je pretresao Edija i našao svežanj ključeva. Onda je prišao unutrašnjim vratima, izdvojio jedan ključ iz svežnja i pokušao da ih otključa. Nije imao sreće. Probao je drugi, a zatim i treći. Čuo je Klensija kako stenje i daje znake da se vraća svesti. Četvrti ključ se glatko okrenuo u bravi i Holidej je izašao iz odeljenja sa ćelijama.

Pred njim se pružao polumračan hodnik osvetljen sa dve petrolejske lampe. Jedna nezaključana vrata na kraju hodnika vodila su u malo dvorište. Dok Holidej je lagano zašao i punim plućima udahnuo svež vazduh. Ostao je da stoji nekoliko trenutaka, svih čula naoštrenih kao oštrica brijaća. Na levoj strani u pomrčini se nazirala vojnička spavaonica sa nekoliko osvetljenih prozora, a na desnoj strani magacin u potpunom mraku. Ispred nje ga pružao se prolaz između zgrada

i zid koji ga je zatvarao. Stražara nije bilo.

Kroz prolaz je prošao, a da se nije desilo ništa. Ali, kada se u mraku ukazao niz privezanih konja, iz mraka su se pojavila dva vojnika. Čučnuvši do zemlje, pustolov ih je posmatrao kako zastaju, razgovaraju u sedlu, a onda lagano odlaze prema glavnoj kapiji. Iz mraka štrazarske kule izašao je stražar, i Holidej je čuo škljocanje ključa u bravi. Konjanici su iziahali, i dok je stražar zaključavao vratnice, Holidej je jurnuo prema štali.

U poluosvetljenoj štali zatekao je jednog konjušara koji je, mršteći se, držao u ruci pokidane uzde. Čučnuvši što bliže tlu Holidej je napipao jedan kamenčić i hitnuo ga pored stražara. Kamen je udario u zid iza stražarevih leđa i ovaj se okrenuo u pravcu zvuka. Pustolov je to iskoristio, priskočio mu u tri nečujna skoka i raspalio ga drškom revolvera po glavi.

Konjušar se bez glasa srušio. U očajničkoj žurbi Dok je odabrao jednog prsatog vranog pastuva i brzo ga osedlao. Poveo je zatim konja za sobom i provirio napolje.

U senci palisade sijao je užareni vrh cigarete. Holidej je osmatrao prostor između štale i vratnica, i zaključio da ne može proći neopažen. Preostala mu je samo jedna mogućnost. Hrabro je zakoračio iz mraka štale prema nejasnoj silueti stražara.

— Ko ide? — doviknuo je stražar.

— Ja, drugar.

— Ko je „ja“, do đavola?

Holidej je skočio. — Samo ja! Udarac nije bio previše jak, ali stražar je bio odbačen u str. žaru, gd je uz veliku galamu pao. Nadnevši se nad nepomičnog čoveka, Holidej je bacio pogled i na zgrade, ali samo za nekoliko sekundi. Pošto nije bilo nagoveštaja da ga je neko čuo, otrgao je ključ sa stražarevog pojasa, i otključao kapiju.

Pao je u jako iskušenjen da odmah obode konja i u trku odjuri ali je uspeo da se savlada. Na zidinama je i dalje vladao mir, i on je odahnuo. Za prvi momenat poterao je konja u laki kas. Stigao je do reke, pregazio je na mestu gde su se vrbe spuštale do vode i krenuo na istok.

Konj je bio odmoran, nazobljen i čio. Holidej ga je jedno vreme pustio da juri, a onda ga je usporio. Pred njime je bio dug put. Bio je slobodan, mogao se uputiti kuda mu drago, ali mu narav nije dopuštala da ni jedan posao ostavi nezavršen.

Pomislio je na Lanu i osmehnuo se. Nagovarala ga je da napusti oblast Čonto, ali je, naravno, znala da to neće uraditi. Izeledala je tako nevina i puna poverenja, ali i inteligentna. Znala je da će Dok Holidej do kraja odigrati igru. Na tu kartu je igrala kada ga je posetila u zatoru i donela mu revolver. Znala je da će proći i kroz sam pakao da njenog brata spase vešala.

Dok Holidej je u mraku klimnuo glavom. Da, učiniću to. Ali nije bio ni upola toliko budala kao što je mislila. Nije očekivao od nje ništa više od osmeha zahvalnosti. Znao je da će onog trenutka kada njen brat bude u bezbednosti, toplo prijateljstvo Lane Frejzer nepovratno

nestati. Opet će postati „mister Holidej“, a provalija koja deli fino odgojenu mladu damu i ozloglašenog lutalicu i pustolova ponovo će se otvoriti...

Da, bio je inteligentniji od mis Lane Frejzer. Znao je tačno šta može da očekuje, i zato neće biti povredjen. A ipak, setivši se kako se oprostila s njim, nešto čudno, kao bol, prostrelilo mu je srce.

•

Dim prvih jutarnjih vatri dizao se iz dimnjaka Gomoroha i miris kuvane hrane lebdeo je u vazduhu. Sa juga je duvao svež jutarnji povetarac i na licima vojnika četvrtog konjičkog puka koji su se spremali za pohod ogledale su se napetost i neizvesnost.

Gomorah je bio mali grad koji se nije mogao pohvaliti sa više od dvadesetak kuća, ušorenih u skupinu kao da traže zaštitu pored uzane trake starog Pima puta. Jedva polovina kuća da je bila nastanjena, i svakodnevn život u tom učmalom gradu pokrivenom žabokrečinom bio je vrlo sumoran. Ali, atmosfera se odjednom promenila kada su juče dojahali konjanici sa namerom da tu prenoće, i toga jutra ceo Gomorah bio je na nogama u očekivanju da vojnici krenu.

Te noći, Harding je malo spavao, ali, nije izgledao ništa lošije nego obično dok je sa generalom sedeo ispred hotela i pio kafu iz porcelanske šolje. Prošle večeri poslao je izvidnike i jedan od njih već se vra-

tio i doneo vesti da je pronašao tajni prolaz kroz planinu Flint Hills.

Biće skoro suviše jednostavno i lako, govorio je Harding generalu. Jedan vešto izveden juriš i Mnogo Mrtvih Neprijatelja, takozvani neposediivi ap-čki poglavica, postaće samo uspomena.

U tom trenutku, iz linije konjanika izdvojio se Buring sa zabrinutim izrazom lica koji je bio sasvim nedoličan u tako svetlom jutru. Ali, Buring je imao razloga za zabrinutost. Trojica izvidnika nisu se vratila s izvidanja.

— Smešno, čoveče — dunuo je Harding kroz nos. — Trebalo je da se vrate do četiri časa.

— Znam, sir — rekao je Buring bacivši pogled na vojnike koji su počeli pojanivati konje. — Proverio sam sve šatore i nigde ih nema.

Harding je zaustio da nešto kaže, ali mu je reč zamrla na usnama, jer je u tom momentu na ivici grada ugledao dvojicu konjanika. Jedan od njih bio je belac, vitke ali čvrste figure, ležerno zavaljen na vranom ždrepcu. Ali, pažnju Hardingovog oka više je privukao onaj drugi konjanik, čovek golih prsa na šarenom konju. Taj drugi konjanik bio je indijanac.

U stroju konjanika začuo se žagor jer su mnogi primetili neme siluete na putu. Tišinu je prekinuo neki vojnik izbacivši bez daha:

— Ono je Holidej.

Kada je u gracioznom konjaniku prepoznao Doka Holideja, pukovnikom Luterom Hardingom je ovladao osećaj nestvarnosti. Pukovnik je neodlučno prešao šakom po čelu,

svestan da ga general Morgan pomno posmatra.

— Holidej? — graknuo je general. — Je li to onaj isti Holidej koga su Frejzerovi najmili?

Harding je lagano klimnuo glavom. Ništa nije shvatao. Znao je samo da prisustvo Doka Holideja i nepoznatog Apača ne mogu doneti ništa dobro Luteru Hardingu i njegovim vojnicima, i zato je odmah reagovao.

— Četvrta četa! — Viknuo je zapovednički. — Spremni za napad! Ali, general ga je presekao. — Jeste li poludeli? Pogledajte!

Mitavo opuštene vilice, Harding je staklastim očima pogledao. Oko njega su odjednom, kao sablasti u gluvo doba noći iz zemlje iskrsnuli mnogobrojni Apači i sasvim okružili skupinu skromnih kuća. Stajali su nepomično kao statue, a zruci sunca su svetlucali na dugačkim cevima njihovih pušaka. Lak jutarnji povećarac polgravao se ukrasnim perjem na njihovim glavama.

Bio je to trenutak ispunjen iznenađenjem, nevericom i strahom. Onda je promukao glas narednika Roskoa prekinuo tišinu. — Pogledajte prema onoj steni, pukovniče! Ono je poglavica Mnogo Mrtvih Neprijatelja!

Harding se okrenuo i ugledao siluetu jednog ogromnog čoveka obučenog u kožu bizona malo izdvojenog od ostalih. Osetio je da mu se ruke znoje. On se javno zakleo da će srušiti poglavicu Apača, a sada je Mnogo Mrtvih Neprijatelja tu i u povoljnijoj poziciji. Izgledalo je neminovno da će to biti borba na život i smrt.

Holidej je digao ruku i doviknuo. — Hoćemo da pregovaramo sa vama, generale!

— Ne! — rekao je Harding žustro. — Tome čoveku ne treba verovati, generale. To je neka podvala.

— Nije nužno da se tučemo, generale! — Doviknuo je opet Holidej. — Želimo samo da nas saslušate!

— Dobro — odgovorio je Morgan ne obazirući se na Hardingove proteste. — Dodite ovamo mister, garantujem da vam se ništa neće desiti.

Harding je uzdrhtao. Prepoznao je Indijanca koji je jahao pored Holideja. Bio je to Nebeski Šetač, Indijanac koji je izbegao masakr.

General Morgan je prezirivo dočekao Holideja. — Zar ste vi takav čovek, Holideje? Izdajnik svog naroda?

— Zašto me najpre ne saslušate generale? — presekao ga je Holidej oštro. — Jedinii razlog što ste još živi je što poglavica Apača želi da otkrije istinu, a ne da proliva krv.

— Istinu? — Začudio se Morgan. — Istinu o čemu?

— O Sandaun Velsu — rekao je Holidej i pogledao Hardinga, a onda se njegov prodoran pogled preneo na Morgana. — Generale, one Apače nije pobio Džon Freizer. Njih su likvidirali Harding i njegovi ljudi, jer su Apači zapretili da će otkriti da Harding i Doner snabdevaju oružjem izdajničkog poglavicu Žuto Psu. Je li tako Nebeski Šetače?

Indijanac je ćutke potvrdio i pokazao ožiljak na kuku. Onda je progovorio. — Tako je Bledooki. Pukovnik Harding je prodavac oruž-

ja, lopov i ubica. Potpaljivao je rat s Apačima da bi on i Doner profitirali. Da nije bilo njega, mir bi zavladao pre mnogo meseci.

— Čudim se generale — rekao je Harding ogorčeno. — Banda crvenokožaca se sprema da nas masakrira, a vi s njima razgovarate o miru.

— Hoću da ga čujem pukovniče — prekinuo ga je Morgan namršteno. Zatim je pogledao Holideja. — Imate li dokaze za to?

— Svedoke, generale — odgovorio je Holidej. — Buring i narednik neće reći istinu, jer su u dosluhu sa Hardingom. Ali, bili su tu i drugi koji su videli šta se desilo. Šta ti kažeš, Nebeski Šetače?

Apač je klimnuo glavom, a onda je pošao pored stroja gledajući lica vojnika. Pokazao je prstom jednog, zatim drugog i dalje sve dok nije odabrao pet ljudi. Holidej je spustio ruku na dršku revolvera i grmnio strogim glasom.

— Vas petorica pokazanih stupite korak napred!

Vojnici su bojažljivo istupili iz stroja i Luter Harding je stisnuo vilice. General Morgan ih je osmatrao oštro.

— Čuli ste šta su Holidej i Indijanac rekli, i morate shvatiti ozbiljnost njihovih optužbi protiv vašeg komandanta. Ali morate, takođe, imati na umu da je jedan čovek osuđen za ubistvo tih Indijanaca, čovek koji sada u Džubavilu čeka izvršenje smrtno kazne. Naređujem vam da kažete šta znate, da kažete istinu, ili, tako mi boga, ja ću vas uništiti. A sada, govorite!

Vojnici su izmenjali bojažljive

pogleda. Bojali su se pukovnika, ali su se još više bojali ovog starog generala i vlasti koju je imao.

Vojnik Sperdžer je konačno pročitao grlo i rekao. — Pukovnik nas je zakleo da ne smemo nikome reći, ser. Bojali smo ga se...

— Hoćeš da kažeš da je Indijančeva priča istinita...? — Zaustio je Morgan i zašutio, jer je pored sebe uočio neko komešanje. Okrenuo se i video Hardinga kako se maše „koltu“ očiju usplamtelih od očajanja.

— Stoj Harding! — Grmnuo je Dok Holidej istovremeno kada su se Rosko i Buring mašili revolvera. — Sačekaj suđenje čoveče!

Ali, Luter Harding je znao da je suviše kasno. Sada je istina izašla na videlo, i suđenje je moglo imati samo jedan završetak. Šansu za spas morao je iskoristiti odmah.

Ta šansa bila je čak manja nego što je mislio. Dokov revolver je izleteo iz futrole brzinom zmije zvečarke, iz njegove cevi je bljunuo plamen i Luter Harding je pao. Rosko je ispalio jedan metak... ali je hitac odleteo u nebo, dok je on padao sa crvenom mrljom na prsima. Buring je uspeo da izvuče revolver i da ga naperi na Doka, ali, Morgan je jurnuo napred i udarcem korbača izbio mu revolver iz ruke.

— Kako se usuđujete poručniče? — grmnuo je general. — Uhapšeni ste! — Zatim se okrenuo Holideju. — Jeste li čitavi?

— Zdrav i čitav — rekao je Dok Holidej i vratio „kolt“ u futrolu.

Događaji su se odvijali približno onako kako ih je Dok Holidej predskazao. Posle incidenta i pucnjave u Gomorahu, dispečer za indijanski rezervat Doner je uhapšen i izveden pred vojni sud u Džubavilu, posle čega je na izvršenje kazne čekao u istoj ćeliji koju je do tada zauzimao Džon Frejzer. Frejzer je pak pozvan pred taj isti sud gde je saslušao formalno izvinjenje vojnih vlasti za poniženje i patnje koje je doživeo, a posle toga je ponosno primio svoj čin i vojne počasti koje je pre osude uživao.

Iste večeri, Frejzerovi drugovi su u hotelu priredili veliku zabavu, a glavni slavljenik kome su bile upućene sve zdravice bio je crnomanjasti pustolov zamišljenog i odsutnog izraza lica. Srećan i dečjački veseo posle paklenih dana provedenih na belom hlebu u senci vešala, Frejzer je ustao, održao dugačak govor u kome je opširno opisao sve što je Holidej učinio, naglašavajući na kraju činjenicu da ih zahvaljujući Holideju od novog mirovnog ugovora s Apačima, kojim će se jednom za svagda mir konačno ostvariti u toj neprijateljstvom mržnjom namučenoj oblasti, sada deli još samo nekoliko beznačajnih formalnosti.

Frejzerov govor bio je popraćen gromkim poklicima, ali je Holidej odbio da otpozdravi prigodnim govorom. Hladnokrvni pustolov nije imao ništa protiv da bude slavljen, ali, nije bio oduševljen pomišlju da sam učestvuje u slavlju u sopstvenu čast. Odigrao je sa Lanom jednu igru, ali, ni tada nije doznao ništa više o njoj. Osetio je dodir

njenog toplog, rascvetalog tela, ali je ona ostala zagonetna. Nije mu dala ništa više od običnog dodira ruke i pogleda koji je dopirao odnekuda iz daljine, kao da dopire sa druge strane sveta. Možda je Harding ipak bio u pravu, pomislio je? Možda ga je nada ipak prevarila? Srknuo je gutljaj penušavog vina i zaključio da ništa, ni muzika ni vino ni trenuci uzbuđenja ne mogu učiniti nemoguće, ne mogu stvoriti ono što ne postoji. Bila je to potvrda njegovog uverenja da lepota i rugoba sveta postoje mimo ljudskih želja i stremljenja.

Te noći, Dok Holidej je spavao nemirnim snom. Činilo mu se da je proveo mnoge časove mraka u nekoj zemlji na ivici paklenog ponora između sna i jave. U tom snoviđenju, ponovo su mu pred oči izašli događaji od poslednjih dana i u očima bez nade prebrojao je one koji su ostali da leže mrtvi. Deset ljudi je izgubilo život da bi jedan čovek ostao u životu, istina nevin čovek, koji nije zaslužio da umre, ali, broj je bio suviše upečatljiv. Još deset avetinjskih senki pridružiće se onom nizu koji je ostao za njim od onoga dana kada je pre deset godina prvi put potegao revolver. Svi ti ljudi zaslužili su da umru, u to nije bilo nikakve sumnje u Holidejevoj duši, i za njima neće prolići ni suza ni u snu niti na javi. Ali, tih deset avetinja još više će mu zamračiti budućnost, ako budućnost uopšte postoji pred njim. Sutra kad svane dan, odjahaće iz Džubavila s osećajem da je jedna epizoda života završena, i da mu u grudima

ostaje još jedna praznina. Negde uz put, ko zna u kom gradu i ko zna kad, naići će opet neko kome će biti potrebna pomoć i čovek spreman da iz čistog hobija izloži život opasnosti.

Okretao se i prevrtao u grozničavom polusnu, ovladan mukama i nemirnom koji do tada nije osetio. S olakšanjem je otvorio oči i pogledom uronio u svetlost dana i plavo nebo čiji je krajičak video kroz prozor hotelske sobe. Stvarnost mu se činila lepša od sna.

Bilo je vreme za ustajanje i odlazak, rekao je Holidej. Vreme za zbogom... Iza sebe ostaviće lampione, konfete i muziku karnevala, a otploviće u neizvesnost. Takav je život pustolova.

Održao je obećanje dato Lani da će doručkovati s njom, ne zbog toga što je mislio da će jutro doneti nešto drugo od onoga što je donelo veče, već jednostavno zato što je hteo da održi reč. Nadao se ipak da će ubrati još nekoliko uspomena koje će ga grejati u danima usamljenosti koji su mu predstojili.

Lana je bila iznenađena kada je čula da će otputovati. Ne misli valjda da krene odmah, još istog dana?

Odmah, još jutros, dilihansom koja stiže prepodne, obavestio je Dok neprozirnog izraza lica. U sumornom ćutanju pili su kafu, iako je dan bio vedar, a trpezarija obasjana suncem. Pomislio je da je bila greška što je prihvatio taj jutarnji sastanak u restoranu. Sada će morati da prođe kroz proceduru rutinskog opraštanja za rastanak i

srećan put, a to je mrzeo najviše. Mogao je to izbeći; sada je znao da bi uspomena na nju bila lepša da joj je sinoć rekao zbogom.

— Pa, vreme je — rekao je i ustao uzimajući šešir sa stolice. Pogledi su im se sreli, i on je opet u njenim očima ugledao drhtavi plamčak topline, i taj plamčak kao da je u njemu samom raspalio ugarke već ugašene vatre koja je tinjala od prvog njihovog susreta. Ali, Dok je ugasio taj plamčak pepelom beznadežnog čekanja. Klimnuo je glavom u znak pozdrava i udaljio se čvrstim korakom.

Dok je u svojoj sobi pakovao poslednje sitnice u malu putnu torbu učinilo mu se da čuje šum lakih koraka u hodniku. Nije obratio pažnju ni onda kada su se koraci utišali ispred njegovih vrata. Sigurno neka od salunskih zabavljačica kojih je u hotelu bilo dosta, pomislio je. Okrenuo se tek kada su se vrata njegove sobe otvorila i šum svi-lene haljine ispunio odaju. Naslonjena leđima na zatvorena vrata, u sobi je stajala Lana Frejzer usplamtelih očiju, rumena od uzbuđenja i raskošno lepa u gestu izazovne smelosti. Gledala ga je prkosno ali ne sa daljine kao što mu se nekada činilo. Bila mu je nekako bliska, ne zato što je stajala nadohvat ruke već zato što su joj želje plovile istom maticom kao i Holidejeve.

— Hteo si da odeš? — rekla je promuklim šapatom koji joj se lomio u grlu. — Bez zbogom? Bez poljupca koga bismo se sećali? — Zastala je za trenutak kao da pri-

kuplja snagu, a onda dodala. — Pitam se zašto neki muškarci nisu do kraja hrabri? Zar je susret sa ženom strašniji od smrtné opasnosti?

Dok Holidej je stajao zanemio od iznenađenja, pogleda zaronjenog u dubinu njenih toplih očiju. Varka ili istina? San ili java? Pitanja su mu se nizala u olujnom kovitlacu. Da li je ta lepa žena fatamorgana, a njen glas samo igra umornih čula zavedenih pustim željama. Prešao je rukom po čelu kao da će tim gestom odagnati dilemu priviđenja.

— Mislio si da ne znam da me želiš? — Nastavila je sada već nešto smelije. — Znam to već dosta dugo, u stvari od onoga dana kada si pošao da potražiš Nebeskog Šetača, ali sam tvoju želju i ranije naslućivala. Ali, nisam htela da ti dam znak da ti ja tebe hoću, jer sam htela da te mučim. Morao si iskusiti neku makar malu kaznu za tvoj nedostatak vere u lepotu života. Želela sam da shvatiš, da naučiš, da sreću treba tražiti, da za osvajanje sreće čovek mora imati isto toliko hrabrosti kao kad gleda smrti u oči. Tek kada to naučiš, uspećeš da pobediš sudbinu koja te nosi. Da bi pobedio moraš voleti život.

Holideju se odjednom učinilo kao da je ovu scenu već jednom doživio. Kao otkrovenje puklo mu je pred očima da je Lana isto ono biće koje je video u snu, ona crnokosa lepotica koja mu je lebdećim korakom prilazila travnom stazom oivičenom drvoredom. Bila je ista onakva, lepa, lepršava, a ipak omamljujući čulna. Sao u izmaglici sno-

viđenja video je kako otkopčava bluzu i baca je na pod, a kada je zbacila sa sebe i ostatak odeće i poput makovog cveta, iz ljuštore zelenih listova raspuknula plamenu lepotu svog rascvetanog tela, on više nije znao da li je to što doživ-

ljava san ili java, Ali, o tome više nije razmišljao. Prihvatio je u zagrljaj i poneo u sfere uskovitlanog zanosa.

Toga dana dilihansan je otputovala iz Džubavila bez Doka Holideja.

K R A J

čitajte sledeći broj
DOKA HOLIDEJA

BROJ 140

izlazi 7. juna 1983.

IZDAJE I ŠTAMPA NIŠRO FORUM OOUR MARKETPRINT, 21000 NOVI SAD V. MIŠIĆA 1.